પ્રકાશન નં. ૩૧૭

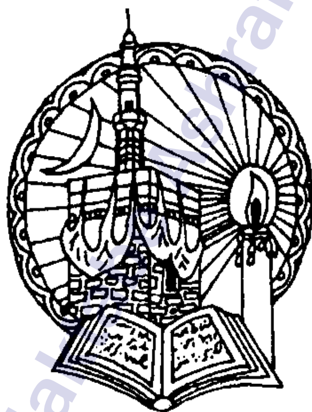
રહમતે ઈલાહીના ખઝાનાઓ

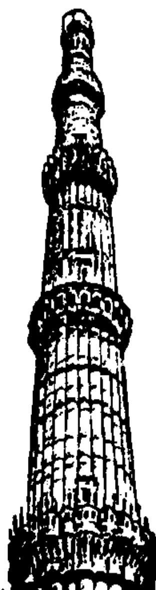

પ્રકાશન વિભાગ :
દારુલ ઉલૂમ ભરૂચ, મહમૂદનગર,
મુ. પો. કંથારીઆ—૩૯૨ ૧૬૨,
તા. જિ. ભરૂચ, (GUJ.-INDIA).

પ્રકાશન નં. ૩૧૭

રહમતે ઇલાહીના ખઝાનાઓ

❖ પ્રકાશન વિભાગ ❖

દારૂલ ઉલૂમ ભરૂચ

મહમૂદનગર ★ મુ. પો. કંથારીઆ

તા. જિ. ભરૂચ ★ પીન : ૩૯૨ ૧૬૨

કુર્આન શરીફની ખાસ ખાસ સૂરતો અને આયતોની મહાન ફઝીલત

અનુક્રમણિકા

પ્રકરણ	પેજ નં.

ઈન્શાનના હકકો

પ્રકરણ	પેજ નં.

પ્રકરણ	પેજ નં.

પ્રકરણ	પેજ નં.

પ્રકરણ	પેજ નં.

આ કિતાબમાં

એવાં મામૂલાત લખવામાં આવ્યાં છે,

જે અતિ સરળ,

નાનકડાં અને મુખ્તસર છે;

પરંતુ

એમનો અજર-સવાબ

પુષ્કળ અને

મોટોમસ છે........

રહમતે ઈલાહીના ખઝાનાઓ

કુર્આન શરીફની ખાસ ખાસ સૂરતો અને આયતોની મહાન ફઝીલત

(૧)

બિસ્મિલ્લાહિ ર્રહમાનિ ર્રહીમ

(શરૂ અલ્લાહના નામથી જે બેહદ મહેરબાન, મોટો રહમકર્તા છે.)

મહાન ફઝીલતો : (૧) હદીસ : હઝ. અતા (રદિ.) હઝરત જાબિર (રદિ.)થી રીવાયત કરે છે કે *"બિસ્મિ-લ્લાહિ ર્રહમાનિ ર્રહીમ"* નું આકાશમાંથી ઉતરાણ થયું, વાદળો પૂર્વ તરફ ભાગવા માંડયા, વિખેરાવા માંડયા, હવા થંભી ગઈ, દરિયા છલકાવા માંડયા એટલે કે તેમાં એક પ્રકારનું તોફાન વ્યાપી ગયું. પૃથ્વી પરના પ્રાણીઓના કાન સરવા બની ગયા. શયતાન પર આસમાનથી આગના અંગારા વરસ્યા. અલ્લાહ તઆલા પોતાની ઈઝઝતની કસમ ખાઈને કહે છે જે વસ્તુ પર મારું આ નામ પઢવામાં આવશે તેમાં બરકત થશે. *બિસ્મિલ્લાહ*......પઢનાર જન્નતમાં જશે.

(દુર્રે મન્સુર ભાગ-૧, તફસીરે ઈબ્ને કસીર ભાગ-૧, પે.૨૨)

(૨) ઈબ્ને મસ્ઉદ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે દોઝખ (જહન્નમ)ના ૧૯ જેટલા ફરિશ્તા છે. તેમનાથી નજાત–છૂટકારો મેળવવા માટે *"બિસ્મિલ્લાહ..."*પઢતા રહો, કારણકે *"બિસ્મિલ્લાહ..."*ના પણ ૧૯ શબ્દો છે. દરેક શબ્દ આ ફરિશ્તાઓના અઝાબથી બચવા માટેની ઢાલ છે. *(દુર્રે મન્સુર ભાગ–૧ પાના નં.૯)*

(૩) અલ્લાહ તઆલા ફરમાવે છે કે, *"બિસ્મિલ્લાહ"* પઢનારને હું દોઝખની આગથી બચાવીશ.

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ(રદિ.)થી રિવાયત છે કે ઉસ્તાદે બચ્ચાને કહ્યું કે *"બસ્મિલ્લાહ....."* પઢો. ઉસ્તાદ તથા બચ્ચા અને માં–બાપ તેઓ દરેક જહન્નમ (દોઝખ)નાં અઝાબથી આઝાદ લખવામાં આવે છે.

(દુર્રે મન્સુર ભાગ–૧ પાના નં.૯)

(૪) કેટલીક રિવાયતોમાં આવે છે કે તેનો પઢનાર મૌતની સખ્તી અને મુનકર–નકીરનાં ડરથી બચેલો રહેશે. કબરમાંના અઝાબથી બચશે. કબરમાં તેનો વિર્દ નૂર બનીને હાજર થશે. પુલસિરાત ઉપર પસાર થતી વેળા

"બિસ્મિલ્લાહ" રોશનીની બનો પાર કરવામાં સહાયભૂત થશે.
(ગુન્યતુ તાલિબીન, દારુલ ઉલૂમ માસિક ડિસેમ્બર ૧૯૯૦ પાના નં-૧૪)

(૫) જયારે મોમિન (ઈમાનવાળો) *"બિસ્મિલ્લાહ"* પઢે છે ત્યારે જન્નત તેને પોતાના તરફ બોલાવે છે. તેને પોતાના તરફ મોકલવા અલ્લાહ તઆલાથી દુઆ માંગે છે. *(ગુન્યતુ તાલિબીન, શમ્સુલ્મઆરિફ, દારુલ ઉલૂમ ડિસે. ૧૯૯૦ પાના નં.૧૪)*

(૬) હઝરત અકરમા (રદિ.)થી રિવાયત છે કે અલ્લાહપાકે શાહી તથા કલમ પેદા કર્યા પછી કલમને લખવાનો હુકમ થયો. કયામત સુધી જે બનનાર છે તે બધું જ લૌહે મહફુઝ પર લખાયું, કલમે સૌ પ્રથમ *"બિસ્મિલ્લાહિ ર્રહમાનિ ર્રહીમ"* લખ્યું. લોકોને સલામતીનો પયગામ આપ્યો. એ શરતે કે તેઓ *"બિસ્મિલ્લાહ..."* પઢતા રહે. સાતમા આકાશ પર જે માનવંતા લોકો છે તથા સફ બાંધી અલ્લાહની યાદમાં પરોવાયેલા મુકર્રબ ફરિશ્તા છે તે બધાનો જ મુખ્ય વિર્દ *"બિસ્મિલ્લાહ...."* છે.
(ગુન્યતુ તાલિબીન, શમ્સુલ્મઆરિફ, દારુલ ઉલૂમ માસિક ડિસેમ્બર ૧૯૯૦ પાના નં-૧૪)

(૭) આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ફરમાવે છે કે મારી ઉમ્મતના માણસો કિયામત સુધી

"બિસ્મિલ્લાહ..." પઢતા રહેશે. નામ–એ આ'માલ તોલવામાં આવશે ત્યારે તેની બરકતથી નેકીઓનું વજન અનેક ગણું વધી જશે. *(ગુન્યતુ ત્તાલિબીન, શમ્સુલ્મઆરિફ, દારુલ ઉલૂમ માસિક ડિસેમ્બર ૧૯૯૦ પાના નં–૧૪)*

(૮) અલ્લાહ તઆલા ફરમાવે છે કે,*"બિસ્મિલ્લાહ"* પઢતા રહો. તેના વડે મારી ઈતાઅત અને મારી બંદગીમાં પરોવાય જાવ. *(ગુન્યતુ ત્તાલિબીન, શમ્સુલ્મઆરિફ, દારુલ ઉલૂમ માસિક ડિસેમ્બર ૧૯૯૦ પાના નં–૧૪)*

(૯) એક હદીસે કુદસી

હુઝૂરે અકરમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે હઝરત જીબ્રઈલ (અલૈ.) કસમ ખાઈને આ હદીસ બયાન કરે છે અને એવી જ રીતે તે કસમ ખાઈને હઝરત મીકાઈલ (અલૈ.)થી બયાન કરે છે અને એવી જ રીતે તે કસમ ખાઈને ઈસરાફીલ (અલૈ.) ફરમાવે છે કે હે ઈસરાફીલ !

હું મારી ઈઝઝત અને બખ્શિશ, જલાલ અને કરમની કસમ ખાઈને કહું છું કે જે માણસ *"બિસ્મિલ્લાહિ ર્રહમાનિ ર્રહીમ"*ને સૂરએ ફાતિહા (અલહમ્દુ શરીફ) સાથે મેળવીને

એક વખત પણ પઢશે તમે ગવાહ (સાક્ષી) રહો કે હું તેની જીભ (ઝબાન)ને બાળીશ નહી, અને તેને દોઝખ (જહન્નમ)નાં અને કબરનાં અઝાબથી પનાહ (બચાવી) આપીશ અને તેને કિયામતના અઝાબથી પનાહમાં રાખીશ.

(તફસીરે રૂહુલ બયાન)

એ જ અનુસાર અલ્લામા શેખ અકબર (રહ.) પોતાની કિતાબ *"ફુતુહાત"* માં ફરમાવે છે કે જયારે તમે સૂરએ *ફાતિહા* (અલ્હમ્દુ શરીફ...) પઢો ત્યારે એક જ શ્વાસમાં *"બિસ્મિલ્લાહિ ર્રહમાનિ ર્રહીમ"* મેળવીને પઢો.

(ફઝાઈલે બિસ્મિલ્લાહ..." પાના નં.–૧૫)

(૧૦) વુઝૂ કરવા પહેલાં *"બિસ્મિલ્લાહ...."* પઢવાનો ફાયદો

રસૂલે અકરમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું છે કે જેણે વુઝૂ કરતાં પહેલાં *"બિસ્મિલ્લાહ..."* નથી પઢયું તો તેનું વુઝૂ પરિપૂર્ણ (કામિલ) નથી થયું.

(તિરમિઝી શરીફ ભાગ–૧ પાન નં. ૬)

ફાયદો : હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જે માણસ વુઝૂ કરવાં પહેલાં *"બિસ્મિલ્લાહ....."*

નથી પઢતો તો તેનાથી ફકત તેના વુઝૂ કરવામાં જે ભાગ ધોયો છે તેટલા જ ભાગના ગુનાહ માફ થાય છે.

પરંતુ જે માણસ *"બિસ્મિલ્લાહ..."* પઢીને વુઝૂ કરે છે તો તે માણસનાં આખા બદન (શરીર)નાં ગુનાહો માફ થઈ જાય છે. *(મિશ્કાત શરીફ)*

(૧૧) ખાવાં પહેલાં *'બિસ્મિલ્લાહ'* પઢવાનો હુકમ

હઝરત ઉમર ઈબ્ને અબી સલમા (રદિ.)થી રિવાયત છે કે મને રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે *"બિસ્મિલ્લાહ..."* પઢીને જમણા હાથથી પોતાની આગળથી ખાવ.

(બુખારી શરીફ, મુસ્લિમ શરીફ, તિરમિઝી શરીફ, ભાગ–૨, પેજ નં. ૭)

(૧૨) હુઝૂરે અકરમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) એ ફરમાવ્યું, *"બિસ્મિલ્લાહ....."* અલ્લાહ તઆલાના મુબારક નામોમાંથી એક ખાસ નામ છે. અલ્લાહ તઆલા અને *"બિસ્મિલ્લાહ..."*ના દરમ્યાન એવી જ નઝદીકીનો તઅલ્લુક (સંબંધ) છે જેવી રીતે આંખની કીકી અને સફેદીના દરમ્યાન છે.

(હદીસ, દારુલ ઉલૂમ માસિક, ડિસેમ્બર–૧૯૯૦ પાન નં. ૧૩)

(૧૩) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે,

જે નેઅમ્તનાં શરૂઆતમાં *"બિસ્મિલ્લાહ..."* અને છેવટમાં *"અલ્હમ્દુલિલ્લાહ"* પઢશે તો એ નેઅમત વિશે કિયામતમાં સવાલ થશે નહિ. *(ઈબ્ને હિબ્બાન)*

(૧૪) જે માણસે *"બિસ્મિલ્લાહ હિર્રહમા નિર્રહીમ"* પઢી તો તેણે અલ્લાહ તઆલાને ૩૦૦૦ (ત્રણ હજાર) નામોથી યાદ કર્યા.

અલ્લામા આલૂસી (રહ.) ફરમાવે છે કે અલ્લાહ તઆલાનાં ૩૦૦૦ (ત્રણ હજાર) નામો છે.

૧૦૦૦ (એક હજાર) નામો ફરિશ્તાઓને જણાવ્યા.

૧૦૦૦ (એક હજાર) નામો અમ્બિયા (અલૈ.)ને જણાવ્યા.

૩૦૦ (ત્રણ સો) નામો તવરૈતમાં નાઝિલ થયા.

૩૦૦ (ત્રણ સો) નામો ઝબૂરમાં નાઝિલ થયા.

૩૦૦ (ત્રણ સો) નામો ઈન્ઝિલમાં નાઝિલ થયા.

અને (નવ્વાણું) નામો કુર્આન શરીફમાં નાઝિલ થયા.

અને એક નામ પોતાની પાસે રાખ્યું છે, તે કોઈને જણાવ્યું નથી. ફરી આ નામોનો અર્થ *"બિસ્મિલ્લાહ..."* ના ત્રણ શબ્દો *"અલ્લાહ"*, *"રહમાન"*, *"રહીમ"* માં સમાવી દીધા. તો જેણે *"બિસ્મિલ્લાહ..."* પઢી તો તેણે અલ્લાહ તઆલાને ત્રણ હજાર (૩૦૦૦) નામોથી યાદ કર્યા.
(તફસીરે રૂહુલ બયાન)

(૧૫) હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે લોકો કલામે પાકની એક આયતથી ગાફિલ અને બેખબર છે. તે મારા અને સુલેમાન ઈબ્ને દાઉદ (અલૈ.) સિવાય કોઈના પર નાઝિલ નથી થઈ. તે આયત *"બિસ્મિલ્લાહિ ર્રહમાનિ ર્રહીમ"* છે. *(તફસીરે ઈબ્ને કસીર, ભાગ-૧, પેજ નં. ૧૯, દુર્રે મન્સુર, ભાગ-૧, પેજ-નં. ૨૦)*

(૧૬) ઘરમાંથી નીકળતી વખતે

بِسْمِ اللّٰهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰهِ لَا حَوْلَ
وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ

જે માણસ ઘરમાંથી બહાર નીકળતી વેળા

"બિસ્મિલ્લાહિ તવક્કલ્તુ અલલ્લાહિ લા હવ્લ વલા કુવ્વ-ત ઈલ્લા બિલ્લાહ" પઢે તો અલ્લાહ તરફથી કહેવામાં આવે છે કે મેં તારી હિફાઝત કરી લીધી અને તને તારો દુશ્મન શયતાનથી બચાવી લીધો. આ પઢવાથી જ શયતાન અલગ થઈ જાય છે. *(તિરમિઝી શરીફ, ભાગ-૨, પેજ ૧૮૦)*

(અલ્લાહ તઆલા આપણ બધાને જ અમલ કરવાની તૌફિક અતા ફરમાવે, આમીન.)

(૧૭) જયારે કપડાં ઉતારે તો *"બિસ્મિલ્લાહ..."* કહીને ઉતારે, જેથી *"બિસ્મિલ્લાહ..."* પઢવાના કારણે શયતાન એની શર્મગાહ તરફ જોઈ શકશે નહી. *(હિસ્ને હસીન)*

[૨]

સૂરએ ફાતિહાની મહાન ફઝીલતો

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۙ﴿١﴾ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۙ﴿٢﴾ مٰلِكِ يَوْمِ

الدِّيْنِ ۝ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ
اِيَّاكَ نَسْتَعِيْنُ ۝ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ
الْمُسْتَقِيْمَ ۝ صِرَاطَ الَّذِيْنَ اَنْعَمْتَ
عَلَيْهِمْ ۵ غَيْرِ الْمَغْضُوْبِ
عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّآلِّيْنَ ۝

(اٰمِيْنَ)

અર્થ : અલ્લાહના નામથી (શરૂ કરું છું) જે ઘણો મહેરબાન (અને) રહમવાળો છે. સઘળા વખાણો અલ્લાહ તઆલા માટે છે, જે તમામ જગતોનો પાલનહાર છે, જે ઘણો મહેરબાન (અને) રહમવાળો છે, કિયામતના દિવસનો માલિક છે. (હે અલ્લાહ !) અમે તારી જ ઈબાદત કરીએ છીએ અને તારાથી જ મદદ માંગીએ છીએ. તું અમને સીધો માર્ગ બતાવ, તે લોકોનો માર્ગ જેમના પર તેં

કૃપા કરી. તેવાઓનો માર્ગ નહી, જેમના પર તું ગુસ્સ થયો અને ન તો ગુમરાહોનો માર્ગ. *(આમીન.)*

(૧) એક વખત સૂરએ ફાતિહા (અલ્હમ્દુ શરીફ) પઢવાનો સવાબ બે તૃતિયાંશ કુર્આન શરીફ પઢવા બરાબર (સવાબ મળે) છે. *(હદીસ)*

(૨) ત્રણ વખત સૂરએ ફાતિહા (અલ્હમ્દુ શરીફ....) પઢવાનો સવાબ બે વખત કુર્આન શરીફ પઢવા બરાબર (સવાબ મળે) છે. *(તફસીરે મઝહરી, ભાગ–૨, પાન નં. ૧૫)*

(૩) હઝરત અબૂ સઈદ બિન મુઅલ્લા (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ એક સહાબીથી ફરમાવ્યું, *"હું તને એક સૂરત શીખવાડું છું જે સવાબમાં કુર્આનની બધી સૂરતોથી મોટી છે."* ત્યાર પછી તેમણે સૂરએ ફાતિહાની તાલીમ આપી. *(બુખારી શરીફ)*

(૪) હઝરત ઉબય બિન કઅબ (રદિ.)થી જનાબ સરકારે દો આલમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું, "ખુદાની કસમ ! સૂરએ ફાતિહા જેવી સૂરત ન તો તવરૈતમાં નાઝિલ થઈ, ન તો ઝબૂરમાં નાઝિલ થઈ,

ન તો ઈન્જિલમાં નાઝિલ થઈ અને ન તો કુર્આનમાં બીજી કોઈ સૂરત એના જેવી નાઝિલ થઈ. *(તિરમિઝી શરીફ)*

(૫) હઝરત અનસ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબે રસૂલે ખુદા (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું, *"સૂરએ ફાતિહા આખા કુર્આનમાં સવાબ અને અજરની રૂએ અફઝલ છે."* *(ઈબ્ને હિબ્બાન)*

(૬) નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે શયતાન ત્રણ મોકાઓ પર જેટલું રડયો એટલું કયારેય રડયો નથી :

૧. જયારે મલઉન ઠરાવી આકાશમાંથી કાઢી મૂકવામાં આવ્યો ત્યારે.

૨.જયારે નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ની પયદાઈશ થઈ ત્યારે અને

૩. સૂરએ ફાતિહા (અલ્હમ્દુ શરીફ...)નું ઉતરાણ થયું ત્યારે. *(ગુન્યતુ ત્તાલિબીન, શમ્સુલ્મઆરિફ, "દારૂલ ઉલૂમ" ડીસે. ૧૯૯૦ પા.૧૩)*

(૭) એક વેળા હઝરત નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું કે અલ્લાહપાકે મને ૮૦ જેટલી ફઝીલતો તથા મરતબા આપ્યા છે. આટલી બધી

ઈઝઝત મારા સિવાય બીજા કોઈ પયગમ્બરને આપવામાં આવી નથી. હું બેઠો હતો એવામાં હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) પધાર્યા. ફરમાવવા લાગ્યા કે હે અલ્લાહના નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ! અલ્લાહપાક ફરમાવે છે કે મેં આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ઉપર અમારી મુકદસ કિતાબ *'કુર્આને પાક'* ઉતાર્યું. એમાં એક સૂરહ એવી છે કે જો તે તવરૈતમાં હોત તો હઝરત મૂસા (અલૈ.)ની ઉમ્મતમાં કોઈ પણ કાફિર ન રહેત. બધા જ મુઅમિન બની જાત. જો આ સૂરહ ઈન્જિલમાં હોત તો કોઈ પણ તેનો મુખાલિફ તથા મુનાફિક ન હોત. જો આ સૂરહ ઝબૂરમાં હોત તો હઝરત દાઉદ (અલૈ.)ની ઉમ્મતમાં કોઈ પણ માણસ આતિશ પરસ્ત–અગ્નિ પૂજક ન હોત ! તે સૂરહ *"સૂરએ ફાતિહા"* છે. સૂરએ ફાતિહા કલામે મજીદમાં એટલા માટે નાઝિલ કરવામાં આવી કે તેની બરકતથી આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની ઉમ્મત કિયામત સુધી દોઝખની આગ તથા ભયંકરતા–હોલનાકિઓથી બચેલી રહે અને આ સૂરત પઢી ખુદાના બંદા સફળતા મેળવતા રહે !

હે અલ્લાહના રસૂલ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ !

અલ્લાહપાકે સચ્ચાઈ તથા દોસ્તી સાથે આપને મબઉસ ફરમાવ્યા. જો બધા જ દરિયાને શાહી બનાવી દેવામાં આવે, બધા જ ઝાડને કલમ બનાવી દેવામાં આવે અને સાતેય આકાશ તથા જમીનને કાગળ બનાવી દેવામાં આવે. એ પછી દુનિયા નાશ પામે ત્યાં સુધી સૂરએ ફાતિહાની ફઝીલત લખવામાં આવે તો પણ તે પૂરી કરવી અશકય છે.

આ મુબારક સૂરતમાં ૭ હર્ફ નથી. *''સે''* નથી, કારણ કે તે સુબુરો–હલાકતનો હર્ફ છે. સૂરએ ફાતિહા પઢ–નારાઓને સુબૂરો–હલાકતથી પાલો પડશે નહી. *'જીમ'* નથી, કારણ કે તે *'જહન્નમ'* નો પહેલો હર્ફ છે. સૂરએ ફાતિહા પઢતો રહેનાર જહન્નમમાં જશે નહી. *'ઝે'* પણ નથી. સૂરએ ફાતિહા પઢનાર ઝક્કુમથી બચેલો રહેશે, ઝક્કુમ થોર જેવો ઝેરીલો તથા કડવો ખોરાક જહન્નમી–દોઝખીઓને ખવડાવવામાં આવશે. *'શીન'* નથી, કારણ કે સૂરએ ફાતિહા પઢનાર શકાવત–બદબખ્તી–હલાકતમાં સપડાશે નહી. *'ઝોય'* નથી, કારણ કે સૂરએ ફાતિહાનો વિર્દ કરનારને કબ્રની તારીકી–અંધકાર ઘેરશે નહી. *'ફે'* પણ નથી, કારણ કે સૂરએ ફાતિહા પઢતો રહેનાર અલ્લાહના ફિરાક–વિયોગથી પીડાશે નહી. સાતમો હર્ફ

'અ' પણ સૂરએ ફાતિહામાં નથી, કારણ કે તેને પઢનાર દુનિયામાં બેઆબરૂ–જલીલ થશે નહી.

પીરો મુર્શિદ હઝરત ખ્વાજા મુઈનુદ્દીન ચિશ્તી અજમેરી (રહ.)એ ફરમાવ્યું કે સૂરએ ફાતિહામાં સાત આયતો છે. હઝરત ઈમામ નાસિર બસ્તી (રહ.)એ લખ્યું છે કે આ સૂરતમાં સાત આયતો છે. માણસના શરીરમાંય સાત જેટલા ભાગો છે. જે કોઈ બંદો આ આયત પઢતો રહેશે તેના શરીરના સાતેય ભાગને અલ્લાહ તઆલા દોઝખની આગ તથા અઝાબથી મહફુઝ–સુરક્ષિત રાખશે.

મશાઈખે તબકાત અને અહલે સુલૂકવાળાઓ લખે છે કે અલ્લાહ તઆલાએ આ સૂરતમાં ૧૨૪ જેટલા હુરૂફ મૂકયા છે. પયગમ્બરોની સંખ્યા ૧,૨૪,૦૦૦ (એક લાખ ચોવીસ હજાર) જેટલી છે. આ સૂરતમાં ૧,૨૪,૦૦૦ જેટલા અંબિયાઓનો સવાબ જેટલો સવાબ સમાયેલો છે. તેના દરેક હર્ફનો સવાબ ૧૦૦૦ જેટલો, એ હિસાબે ૧૨૪ હર્ફનો સવાબ ૧,૨૪,૦૦૦ જેટલો છે !

'અલ્હમ્દુ' માં પાંચ હર્ફ છે. નમાઝ પણ પાંચ વખતની ફર્ઝ કરવામાં આવી છે. જે બંદો આ પાંચ હર્ફ પઢતો રહેશે

તે પાંચ વખતની નમાઝમાં રહી ગયેલી કમી–ખોટ તથા નુકશાનથી બચેલો રહેશે. તેની બરકતથી અલ્લાહ તઆલા આવી નમાઝ પણ કબૂલ કરી લેશે.

'લિલ્લાહ' માં ૩ હુરૂફ છે. અલ્હમ્દુના પાંચ હુરૂફોમાં આ ૩ હુરૂફ ઉમેરતાં તેની સંખ્યા ૮ની થાય છે. અલ્હમ્દુ–લિલ્લાહ પઢવાથી જન્નતના આઠ દરવાજા ઉઘડી જાય છે.

'રબ્બિલ આલમીન' માં ૧૦ હુરૂફ છે. અલ્હમ્દુ લિલ્લાહી રબ્બીલ આલમીનના કુલ૧૮ જેટલા હુરૂફ થાય છે. અલ્લાહ પાકે ૧,૮૦,૦૦૦જેટલા આલમ પેદા કર્યા છે. તેને પઢનાર એ આલમ જેટલો સવાબ મેળવશે.

'અર્રહમાન' માં ૬ હુરૂફ છે. આગલા ૧૮ હુરૂફ સાથે તે મેળવતાં ૨૪ જેટલા હુરૂફ થાય છે. અલ્લાહ તઆલાએ રાત દિવસના ૨૪ કલાક બનાવ્યા છે. અલ્હમ્દુ થી અર્રહમાન સુધી પઢતાં ૨૪ કલાકોના ગુનાહ માફ થાય છે.

'અર્રહીમ' માં ૬ હુરૂફ છે. ત્યાં સુધી બધા મળીને ૩૦ હુરૂફ થાય છે. આ પઢનાર પુલસિરાતની ૩૦ હજાર જેટલા વરસોની મુસાફરી સરળતાથી પાર કરી જશે.

'માલિકી યવમિદ્દીન' માં ૧૨ હૂરૂફ મેળવતાં ૪૨

હુરૂફ થાય છે. તેનો અર્થ એ છે કે ૧૨ મહિનાઓ સુધી ખુદાની યાદમાં મશ્ગૂલ રહ્યા. ૧૨ મહિનાના ગુનાહ અલ્લાહ માફ કરશે.

'ઇય્યા-ક નઅબુદુ' માં આઠ જેટલા હુરૂફ છે. અહી સુધી કુલ ૫૦ હુરૂફ થાય છે. કયામતનો દિવસ ૫૦,૦૦૦ જેટલા વરસોની બરાબર હશે. આ સૂરએ પાક પઢનાર માટે ૫૦ હજાર વરસની મુશ્કેલીઓ આસાન બની જશે.

'વ ઇય્યાક નસ્તઇન' માં ૧૧ હુરૂફ છે. પાછલા ૫૦ હુરૂફ મેળવતાં ૬૧ હુરૂફ થયા. અલ્લાહપાકે આકાશ તથા જમીનમાં કુલ ૬૧ દરિયા પેદા કર્યા છે. આ સૂરત પઢનારના નામ–એ આ'માલમાં ૬૧ દરિયાના પાણીના ટીપાં જેટલી નેકીઓ લખાશે અને એટલા જ ગુનાહ માફ કરાશે.

'ઇહ્દિનસ્સિરાતલ મુસ્તકીમ' માં ૧૬ હૂરૂફ મેળવતાં ૮૦ હૂરૂફ થયા. આ સૂરત પઢનારના નામ–એ આ'માલમાંથી ૮૦ જેટલા કોરડાની શિક્ષા રદ કરાશે. *(શરાબ પીનાર માટે ૮૦ કોરડાની શિક્ષા વાજીબ છે.)*

'અનઅમ્ત અલયહિમ, ગયરિલ મગદૂબિ અલય-

હિમ વલદ-દાલ્લીન', આમીન. આ ૦ ૪ જેટલા હૂરૂફ છે. પાછલા ૮૦ હુરૂફ સાથે તે મેળવતાં કુલ ૧૨૪ હુરૂફ થયા. દરેક હર્ફ માટે ૧૦૦૦ જેટલો સવાબ છે. તે હિસાબે ૧,૨૪,૦૦૦ ના જોડના કુલ સવાબ ગણતાં તમામ પયગમ્બરોની કુલ સંખ્યા જેટલો થાય છે. આ સૂરતનો વિર્દ કરનાર આ બધા પયગમ્બરોની સંખ્યા જેટલો સવાબ મેળવશે!

પીરો મુર્શિદ હઝરત ખ્વાજા મુઈનુદ્દીન ચિશ્તી અજમેરી (રહ.)એ ફરમાવ્યું છે :

એક વેળા હું અને હઝરત શેખ ઉસ્માન હારૂની (રહ.) સાથે મુસાફરી કરી રહ્યા હતા. દજલા નદીના કિનારે આવી પહોંચ્યા ત્યારે અમને ત્યાં કોઈ હોડી–નાવ મળી નહીં. નદીપાર કરવી જરૂરી હતી. હઝરત ઉસ્માન હારૂની (રહ.)એ મને ફરમાવ્યું કે આંખો બંધ કરી લો, આંખો બંધ કરી પાણીમાં પગ મૂકતાં જ અમો સામે કિનારે પહોંચી ગયા. મેં આંખો ઉઘાડી હઝરતને આટલી સરળતાથી નદી પાર કરી જવાનું કારણ પૂછયું. હઝરતે મને ફરમાવ્યું કે મેં પાંચ વખત સૂરએ ફાતિહા પઢી, જેના કારણે આ મુશ્કેલ કામ આસાન બની ગયું, જે કોઈ બંદો આ સૂરત પઢતો રહેશે તો તેના મૂશ્કેલ કામ અલ્લાહપાક આસાન

ફરમાવશે, આમીન. (દલીલુલ આરિફીન)

(સૌજન્ય : "દારુલ ઉલૂમ "માસિક, એપ્રિલ ૧૯૯૧)

નોંધ : આગળની કિતાબ "શવકે આખિરત" અને પરચામાં ભૂલથી હઝરત ખ્વાજા મુઈનુદ્દીન ચિશ્તી અજમેરી (રહ.)ના નામની જગ્યાએ ભૂલથી હઝરત (મવ.) અશરફઅલી થાનવી (રહ.)નું નામ લખાય ગયું હતું. અલ્લાહ તઆલા છપાવનારની આ ભૂલને માફ કરે. સહીહ હઝરત ખ્વાજા મુઈનુદ્દીન ચિશ્તી અજમેરી (રહ.)નું નામ છે.

[3]

સૂરએ બકરહની ફઝીલતો

(૧) સૂરએ બકરહ પઢનારને જન્નતમાં તાજ પહેરાવવામાં આવશે. (બયહકી)

(૨) હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.) જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)થી રિવાયત કરે છે કે દરેક વસ્તુની એક ટોચ હોય છે. કુર્આન શરીફની ટોચ સૂરએ બકરહ છે, જાણે કે એ કુર્આન શરીફની "ખૂંધ" છે. (તિરમિઝી શરીફ, ઈબ્ને હિબ્બાન)

(૩) હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.) જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)થી રિવાયત કરે

છે કે "સૂરએ બકરહ અને સૂરએ આલિ ઈમરાન" પઢયા કરો. એ બંને સૂરતો કિયામતના દિવસે પઢનારા તરફથી ઝઘડો કરશે. એ સૂરતોને પઢવું અને યાદ કરવું બરકત છે. એને છોડી દેવું પસ્તાવો છે. જાદુગરોની અસર એ બંને સૂરતો પઢનાર પર થઈ શકતી નથી. ખરેખર એ બંને સૂરતો બે ચળકતી વસ્તુઓ છે. એમનાં પઢનારાઓ પર કિયામતનાં દિવસે છાયો કરશે. જાણે કે વાદળોનાં બે ટોળાં અથવા પક્ષીઓનાં બે ટોળાં. *(મુસ્લિમ શરીફ, અહમદ)*

[૪]

આયતુલ કુર્સીની ફઝીલતો

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ اَلْحَیُّ الْقَیُّوْمُ ۚ

لَا تَاْخُذُهٗ سِنَةٌ وَّلَا نَوْمٌ ؕ لَهٗ

مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ ؕ

مَنْ ذَا الَّذِیْ یَشْفَعُ عِنْدَهٗۤ

إِلَّا بِإِذْنِهِ ۚ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ

أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۖ وَلَا يُحِيطُونَ

بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ ۚ

وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَ

الْأَرْضَ ۖ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ

الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ۝

(અર્થ : અલ્લાહ તઆલા સિવાય કોઈપણ મા'બૂદ નથી. તે સજીવ અને હંમેશા કાયમ રહેનાર છે. તેને ઝોકું કે ઉંઘ આવતી નથી. આકાશો અને પૃથ્વીમાં જે કંઈ છે તે એનું જ છે. એવો કોણ છે જે તેની પરવાનગી વિના તેની પાસે કોઈની ભલામણ કરી શકે ? તે લોકોની આગલી અને પાછલી હાલતોને જાણે છે અને સૌ મળીને પણ તેના ઈલ્મમાંથી કોઈ ચીઝને પહોંચી (જાણી) શકતા નથી, પરંતુ જેટલું તે (જાહેર કરવા) ચાહે. તેની કુર્સી, આકાશો

તથા પૃથ્વીથી વિશાળ છે અને તેના માટે એ બન્નેનું રક્ષણ કાંઈ ભારે નથી અને તે જ સર્વોપરી (અને) મહત્તાવાળો છે.

(૧) હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ઈર્શાદ ફરમાવ્યો :

"દરેક ચીઝની કોઈ બુલંદી (ટોચ) હોય છે. કુર્આનની ટોચ (શિખર) સૂરએ "બકરહ" છે અને એમાં એક આયત કુર્આની આયતોની જાણે સરદાર છે. તે આયત "આયતુલ કુર્સી" છે." *(તિરમિઝી શરીફ)*

(૨) હઝરત અબૂ ઉમામહ(રદિ.)થી રિવાયત છે કે રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું, "જે માણસ દરેક ફર્ઝ નમાઝ પછી *"આયતુલ કુર્સી"* પઢશે તો એને જન્નતમાં દાખલ થવાથી મૌત સિવાય કોઈ ચીજ રોકી શકતી નથી. *અર્થાત્* તેના અને જન્નતનાં દરમિયાન માત્ર મૌત જ આડરૂપ હશે." (મરતાવેંત તે જન્નતમાં દાખલ થઈ જશે.) *(નસાઈ, ઈબ્ને હિબ્બાન, અલ અહાદીસુસ્સહીહા–૯૬૮)*

(૩) જે માણસ રાતે સૂતી વખતે આયતુલ કુર્સી પઢશે તો રાતભર શયતાન તેની પાસે આવશે નહી. *(મુસ્લિમ શરીફ)*

(૪) રાતે સૂતી વખતે આયતુલ કુર્સી પઢનાર માટે અલ્લાહ તઆલા તરફથી એક મુહાફિઝ યા સુરક્ષક ફરિશ્તો નિયુકત રહેશે અને તેની પાસે શયતાન આવશે નહી. *(બુખારી શરીફ)*

(૫) હઝરત ઉબય ઈબ્ને કઅબ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ રસૂલે અકરમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું, *"ખુદાની કસમ! આયતુલ કુર્સીની એક જીભ છે અને બે હોઠ છે."*

એ અર્શની પાસે અલ્લાહની પાકી બયાન કરી રહી છે. એ સર્વે આયતોની સરદાર છે. *(અહમદ, ઈબ્ને અબી શયબા)*

(૬) હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ રસૂલે ખુદા (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું, *"આયતુલ કુર્સી જે ઘરમાં પઢવામાં આવે છે તે ઘરમાંથી શયતાન નાસી જાય છે."* *(હાકીમ)*

(૭) ચાર વખત આયતુલ કુર્સી પઢવાનો સવાબ એક કુર્આન શરીફ પઢવા બરાબર (નો સવાબ) છે.

(તફસીરે મવાહિબુર્રહમાન, ભાગ–૧, પાન નં. ૧૧)

[૫]

સૂરએ બકરહની છેલ્લી બે આયતોની મહાન ફઝીલત

آمَنَ الرَّسُوْلُ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِ

مِنْ رَّبِّهٖ وَالْمُؤْمِنُوْنَ ؕ كُلٌّ

اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ

وَرُسُلِهٖ ۫ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْ رُّسُلِهٖ

وَقَالُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا ۫ غُفْرَانَكَ

رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ۝ لَا يُكَلِّفُ

اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا ؕ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَ

عَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ؕ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَآ

اِنْ نَّسِيْنَآ اَوْ اَخْطَاْنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَآ اِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهٗ عَلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهٖ ۚ وَاعْفُ عَنَّا ۥ وَاغْفِرْ لَنَا ۥ وَارْحَمْنَا ۥ اَنْتَ مَوْلٰىنَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ۝

[અર્થ : રસૂલ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) તે ચીઝ (ફરમાન) પર ઈમાન ધરાવે છે કે જે આપના પરવર–દિગાર તરફથી આપની ઉપર નાઝિલ કરવામાં આવી છે અને તમામ મુસલમાનો પણ (તેના ઉપર ઈમાન ધરાવે છે.) દરેકે દરેક અલ્લાહ તઆલાને અને તેના ફરિશ્તાઓને અને તેની કિતાબોને તથા તેના રસૂલોને માને છે. (અને તેઓ) કહે છે કે અમે તેના રસૂલોમાંથી કોઈમાં પણ ફરક અને ભેદ કરતા નથી અને તેમણે સૌએ કહ્યું કે અમે (તારું

ફરમાન) સાંભળ્યું અને તેને ખુશીથી માની લીધું. હે અમારા પરવરદિગાર ! અમે તારી બખ્શિશ ચાહીએ છીએ અને તારી જ તરફ અમારે બધાએ પાછા ફરવાનું છે. અલ્લાહ તઆલા કોઈને પણ તેના ગજા ઉપરાંતની તકલીફ કે બોજ આપતો નથી. તેણે જે (સારી) કમાઈ કરી તો તેનો સવાબ તેના જ માટે છે અને તેણે જે (બુરી) કમાઈ કરી તો તેની સજા તેને જ ભોગવવી પડશે. હે અમારા પાલનહાર ! જો અમે ભૂલી જઈએ યા ભૂલચૂક કરીએ તો તું અમારી પકડ ફરમાવજે નહીં. હે અમારા પાલનહાર ! અમારા પર કોઈ સખત હુકમ મોકલજે નહીં, જેવી રીતે અમારી પહેલાંના લોકો પર તેં સખત હુકમ મોકલ્યા હતા. હે અમારા પાલનહાર ! અમારી ઉપર એવો બોજ નાંખજે નહીં, જેને ઉપાડવાની અમારામાં શકિત નથી અને તુ અમારાથી દરગુઝર ફરમાવ અને અમારી બખ્શિશ ફરમાવ અને અમારા પર રહમ ફરમાવ. તું જ અમારો માલિક છે તો કાફિરોના મુકાબલામાં અમારી મદદ ફરમાવ.]

(૧) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે એક દિવસ હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) હુઝૂરે અક્દસ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ની પાસે

તશરીફ રાખતા હતા. એ જ સમય દરમિયાનમાં ઉપરથી એક ભારે અવાજ સાંભળી. આપે (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) આકાશ તરફ માથું ઉઠાવ્યું અને ફરમાવ્યું કે આ આસ્માનનો દરવાજો ખુલ્યો છે, જે આજથી પહેલાં કદી ખોલેંવામાં નથી આવ્યો. એમાંથી એક ફરિશ્તો ઉતર્યો. પછી ફ઼રમાવ્યું કે આ ફરિશ્તો જમીન પર ઉતર્યો છે, જે આજથી પહેલાં કદી નથી ઉતર્યો. તે ફરિશ્તાએ આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ને સલામ કરી અને કહ્યું કે આપ ખુશ થઈ જાઓ, એવાં બે (૨) નૂરને કારણે જે આપને અર્પણ કરવામાં આવ્યા છે અને આપથી પહેલાં કદી કોઈ નબીને આપવામાં આવ્યાં નથી. એક, સૂરએ ફાતિહા અને બીજું, સૂરએ બકરહની અંતિમ આયતો *(અર્થાત્ આમનર્રસૂલુ.. થી સૂરહના અંત સુધી, જે ઉપર લખવામાં આવી છે.)* ફરિશ્તાએ કહ્યું કે આ બંને નૂરમાંથી જે પણ ભાગ આપ પઢશો (જે દુઆ પણ શામેલ છે) તો આપે માંગેલી અને આપે ઈચ્છેલી ચીઝ આપને જરૂર આપવામાં આવશે. *(મુસ્લિમ શરીફ)*

(૨) એક હદીસમાં ઈર્શાદ છે કે જે કોઈ માણસ રાતે સૂરએ બકરહની અંતિમ બે આયતો *(આમનર્રસુલુ..થી*

સૂરહના અંત સુધી) પઢી લે તો આ આયતો એના માટે કાફી થઈ જશે. *(બુખારી શરીફ, મુસ્લિમ શરીફ)*

મતલબ કે દરેક પ્રકારની બુરાઈ, નુકસાન અને કષ્ટદાયક ચીઝથી એને પઢવાને કારણે હિફાજત થઈ જશે.

(૩) એક હદીસમાં ઈરશાદ છે કે હુઝૂરે અકદસ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : સૂરએ બકરહનો અંતિમ ભાગ અલ્લાહ તઆલાની રહમતના ખઝાનામાંથી છે અને તેના અર્શની નીચે જે ખઝાનાઓ છે, તેમાંથી છે. આ તે ઉમ્મતને અર્પણ કરાયો છે, જેણે દુનિયા અને આખિરતની કોઈ ખૈર એવી છોડી નથી, જેના પર એ શામેલ ન હોય. (એમાં દરેક ખૈર–ખૂબી, ભલાઈ, મદદ, રહમત અને મગફિરતનો સવાલ કરી લેવામાં આવ્યો છે.) *(મિશ્કાતુલ મસાબીહ, દારમી)*

(૪) એક અન્ય હદીસમાં ઈરશાદ છે કે બેશક, અલ્લાહ તઆલાએ સૂરએ બકરહને એવી બે આયતો પર ખતમ ફરમાવી છે, જે મને તે મખ્સૂસ ખઝાનામાંથી આપવામાં આવી છે, જે અર્શની નીચે છે, જેથી તમે પોતે પણ એમને શીખો અને પોતાની અવરતોને પણ

શીખવાડો, કારણ કે આ સાંગોપાંગ રહમત છે અને અલ્લાહ તઆલાની નજદીકીનો સબબ છે અને દુઆ છે.

(દારમી, મિશ્કાત શરીફ : ૧૮૯)

(૫) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસ્ઉદ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલે ખુદા (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ–સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું, *"જેણે સૂરએ બકરહની છેલ્લી બે આયતો રાતે પઢી લીધી તે સર્વે બાબતોથી ફારિગ થઈ ગયો."* *(બુખારી, મુસ્લિમ શરીફ)*

(એટલે કે રાતની ઈબાદતો, આફતો અને શયતાન વગેરેથી)

(૬) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાવે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું, "*સૂરએ ફાતિહા અને સૂરએ બકરહ*"ની છેલ્લી બે આયતો "આમનર્રસૂલુ..."થી લઈ છેવટ સુધી બે નૂર છે, જે મારા અગાઉ કોઈ પયગમ્બરોને આપવામાં આવ્યા નથી. જો કોઈ એક અક્ષર પણ એ બંનેમાંથી પઢશે તો તેને એ નૂર મળશે. *(સહીહ મુસ્લિમ શરીફ)*

[૬]

જુમ્આના દિવસે સૂરએ કહફ પઢવાની મહાન ફઝીલત

(૧) હઝરત અ'બ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) એ ફરમાવ્યું,

"જે માણસ જુમ્આના દિવસે સૂરએ કહફ (૧૫માં સિપારામા) પઢશે તો પઢનારનાં પગથી લઈને આસમાન (આકાશ) સુધી કિયામતના દિવસે નૂર ચમકતા હશે અને બંને જુમ્અહના દરમિયાન જે ગુનાહો થયાં હશે તે મુઆફ થઈ જશે." *(ઈબ્ને મઅરૂવીયહ)*

(૨) હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) એ ફરમાવ્યું :

"જે માણસે જુમ્અહની રાતે (જુમેરાતે સૂરજ ડૂબતા પછી) સૂર-એ હામિમ દુખાન (૨૫ માં સિપારામાં) પઢી તો તેના માટે સિત્તેર હજાર (૭૦,૦૦૦) ફરિશ્તાઓ

"ઈસ્તિગફાર" પઢશે તે તેના સર્વે (બધાં જ) ગુનાહો માફ કરી દેવામાં આવશે." *(તિરમિઝી શરીફ)*

[૭]

فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَ رَبِّ الْاَرْضِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ وَلَهُ الْكِبْرِيَآءُ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝

ફઝીલત : પચ્ચીસમાં પારહની છેલ્લી આ બે આયતો પઢવાથી એક લાખ હજ અને એક હજાર કુર્આન શરીફ પઢવાનો સવાબ મળે છે. *(વઅઝે સઈદ દહેલ્વી રહ.)*

[૮]

યાસીન શરીફની ફઝીલત

હુઝૂરે અક્દસ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ફરમાવે

છે કે યાસીન શરીફ કુર્આન મજીદનું દિલ છે. યાસીન શરીફની તિલાવતથી દસ વાર કુર્આન મજીદ પઢવાનો સવાબ મળે છે.

અલ્લાહ તઆલાએ આકાશો અને જમીન પેદા કરવાના એક હજાર વર્ષ અગાઉ *'સૂરએ યાસીન શરીફ'* અને *'સૂરએ તાહા'* ફરિશ્તાઓ સામે પઢી સંભળાવી. (યાસીન અને તાહા આ બંને હુઝૂરે પાક સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમના મુબારક નામો છે.) અલ્લાહ તઆલાએ પોતાના પ્યારા નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમનું અને પવિત્ર કુર્આનનું વર્ણન ફરિશ્તાઓ સામે કર્યું તો ફરિશ્તાઓ સાંભળીને કહેવા લાગ્યા કે જે ઉમ્મત પર આ સૂરતો ઉતરશે તેમ જ જે એને દિલમાં યાદ કરી લેશે અને જે ઝબાનથી પઢશે તેઓ સર્વેના માટે મુબારકબાદી છે. *(મિશ્કાત શરીફ, પેજ: ૧૮૭)*

હુઝૂરે પાક સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે હઝરત અલી (રદિ.)ને ફરમાવ્યું કે હે અલી (રદિ.) ! સૂરએ યાસીન શરીફને પઢતા રહો, એમાં દસ બરકતો છે :

(૧) ભૂખ્યો ભૂખ દૂર કરવા માટે પઢશે તો ભૂખ દૂર થશે.

(૨) તરસ્યો તરસ દૂર કરવા માટે પઢશે તો તરસ દૂર થશે.

(૩) લિબાસ વિહોણો માણસ પોષાક પ્રાપ્ત કરવાના ઈરાદે પઢશે તો અલ્લાહ તઆલા તેને પોષાક આપશે.

(૪) મર્દ અથવા ઔરત શાદી થવાના ઈરાદાથી પઢશે તો તેઓની ઈચ્છા પૂરી થશે.

(૫) બીકણ માણસ બીક (ડર–ખૌફ) દૂર કરવાના ઈરાદે પઢશે તો તેની બીક દુર થશે.

(૬) બીમાર માણસ બીમારી દૂર કરવાના ઈરાદાથી પઢશે તો તેની બીમારી દૂર થશે.

(૭) કેદી કેદમાંથી છૂટવાના ઈરાદાથી પઢશે તો તેને છૂટકારો મળશે.

(૮) મુસાફિર સફરમાં પઢતો રહેશે તો તેનો સફર આસાન થશે.

(૯) ગમગીન માણસ પઢશે તો અલ્લાહ તઆલા તેનો ગમ દૂર કરશે.

(૧૦) જો કોઈ માણસ ખોવાયેલી વસ્તુ મળવાના ઈરાદાથી પઢશે તો તે ચીજ મળી જશે. *(બાગે આરીફ–૪૪)*

સૂરએ યાસીન શરીફના આટ આટલા મહાન ફાયદાઓ જોતાં દરરોજ સવારે અને સાંજે એક એક વાર

પઢવી જ જોઈએ અને જો આ ન થઈ શકે તો દિવસમાં કમથી કમ એક વાર તો જરૂર પઢી જ લેવી. *(અલ્લાહ તઆલા તૌફીક આપે, આમીન !)*

(૧૧) હઝરત જુન્દુબ (રદિ.) જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)થી રિવાયત કરે છે કે,

"જેણે કોઈ રાતે સૂરએ યાસીન અલ્લાહ માટે પઢી તો તે બખ્શાઈ ગયો." *(મુઅત્તા ઈમામ માલિક)*

(૧૨) હઝરત અનસ (રદિ.) થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે, જે માણસ કબ્રસ્તાને જાય અને *"સૂરએ યાસીન શરીફ"* પઢે અને તેનો સવાબ મર્હુમીનને બખ્શી આપે તો અલ્લાહ તઆલા તે દિવસે મુર્દાઓના અઝાબમાં ઘટાડો કરી આપશે અને પઢનારને તે કબ્રસ્તાનમાંના મુર્દાઓની સંખ્યા બરાબર નેકીઓ મળશે. *(તહતાવી....)*

[૯]

સૂરએ હશ્રની અંતિમ ત્રણ આયતોની ફઝીલત

સૂરએ હશ્રની અંતિમ ત્રણ આયતો નીચે ટાંકવામાં આવી છે. પ્રથમ ત્રણ વાર આ તઅવ્વુઝ પઢે :

اَعُوْذُ بِاللّٰهِ السَّمِيْعِ الْعَلِيْمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ

પછી નીચેની આયતો એકવાર પઢે :

هُوَ اللّٰهُ الَّذِىْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ ۔ هُوَ اللّٰهُ الَّذِىْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوْسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيْزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ○ هُوَ اللّٰهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ

الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنٰى يُسَبِّحُ
لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيْزُ
الْحَكِيْمُ ○

[અર્થ : હે અલ્લાહ ! જેના સિવાય કોઈ મા'બૂદ નથી, તે જ જાહેર અને છુપી વાતોને જાણનાર છે. તે કૃપાળુ દયાળુ છે. તે અલ્લાહ જેના સિવાય કોઈ મા'બૂદ નથી. તે જ બાદશાહ છે. પાક છે બધી એબોથી સલામત, અમન આપનાર, પનાહમાં લેનાર, ઝબરદસ્ત, મખ્લૂક ઉપર તાકાત ધરાવનાર, મોટાઈવાળો, અલ્લાહની ઝાત પાક છે તે ચીઝથી કે લોકો શરીક ઠેરવે છે. તે અલ્લાહ વસ્તુઓ પેદા કરનાર, ખલકતને બનાવનાર, મખલૂકની સૂરત ખેંચનાર, તેના જ માટે સારા નામો છે. તસ્બીહ પઢે છે તેના માટે જે ચીઝ આસમાનમાં છે અને જે ચીઝ ઝમીનમાં છે અને તે જ મોટાઈવાળો અને હિકમતવાળો છે.]

ફઝીલત : હઝરત મઅકલ ઈબ્ને યસાર (રદિ.)થી રિવાયત છે કે નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)

એ ફરમાવ્યું : જે માણસ સવારે ત્રણ વાર *"અઉઝુ બિલ્લાહિ-સ્સમીઈલ અલીમિ મિનશ્શયતાનિર્રજીમ"* પઢશે, પછી સૂરએ હશ્રની છેલ્લી ત્રણ આયતો એક વાર પઢશે તો અલ્લાહ તઆલા તેના પર સિત્તેર હજાર ફરિશ્તા નિયુકત ફરમાવી દે છે, જે સાંજ સુધી એના માટે ઈસ્તિગ્ફાર કરતા રહે છે અને જો તે આ દિવસે મૃત્યુ પામશે તો શહીદ મરશે અને જો કોઈ આ પ્રમાણે સાંજે પઢી લેશે તો તેને પણ આ જ દરજ્જો પ્રાપ્ત થશે. *અર્થાત્* સિત્તેર હજાર ફરિશ્તા સવાર સુધી તેના માટે ઈસ્તિગ્ફાર કરતા રહેશે અને જો તે આ રાતે મરણ પામશે તો શહીદ તરીકે મરણ પામશે. *(મિશ્કાત શરીફ : ૧૮૮)*

[૧૦]

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ الَّذِىۡ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ

وَالۡاَرۡضَ وَجَعَلَ الظُّلُمٰتِ وَالنُّوۡرَ ؕ

ثُمَّ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا بِرَبِّهِمۡ

يَعْدِلُوْنَ ۝ هُوَ الَّذِىْ خَلَقَكُمْ مِّنْ طِيْنٍ
ثُمَّ قَضٰٓى اَجَلًا ؕ وَاَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهٗ
ثُمَّ اَنْتُمْ تَمْتَرُوْنَ ۝ وَهُوَ اللّٰهُ فِى السَّمٰوٰتِ وَفِى
الْاَرْضِ ؕ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُوْنَ

ફઝીલત : આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું કે જે કોઈ ઉપરની ત્રણ આયતો સવારના સમયે પઢશે તો અલ્લાહ તઆલા સિત્તેર હજાર ફરિશ્તા તેની હિફાઝત માટે મુકર્રર કરી આપશે અને સાતમા આસમાનથી એક ફરિશ્તો પોતાની સાથે લોખંડનો હથોડો લઈને ઉતરશે. જયારે પણ શયતાન તેના દિલમાં કોઈ બુરાઈ પેદા કરવા ઈચ્છશે તો તે હથોડાથી તેને મારશે, તેમજ પઢનાર અને શયતાન વચ્ચે સિત્તેર હજાર પડદા થઈ જશે. ઉપરાંત કિયામતના દિવસે આ પઢનારને કોઈ હિસાબ કે અઝાબ થશે નહી. *(રૂહુલ બયાન, ભાગ–૩)*

[૧૧]

જે માણસ સૂરએ હદીદ, સૂરએ વાકિઅહ અને સૂરએ રહમાન પઢે છે તો તેનું નામ *"જન્નતુલ ફિરદૌસ"* માં રહેવાવાળાઓમાં પુકારવામાં આવે છે.

(ફઝાઈલે કુર્આન, ફઝાઈલે આ'માલ)

[૧૨]

સૂરએ કદ્રની ફઝીલત

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

اِنَّاۤ اَنۡزَلۡنٰهُ فِىۡ لَيۡلَةِ الۡقَدۡرِ ۚ

وَمَاۤ اَدۡرٰٮكَ مَا لَيۡلَةُ الۡقَدۡرِ ؕ

لَيۡلَةُ الۡقَدۡرِ ۙ خَيۡرٌ مِّنۡ اَلۡفِ

شَهۡرٍ ؕ تَنَزَّلُ الۡمَلٰٓٮِٕكَةُ وَ

الرُّوْحُ فِيْهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ ۚ
مِنْ كُلِّ اَمْرٍ ۛ سَلٰمٌ ۛ هِيَ
حَتّٰى مَطْلَعِ الْفَجْرِ ۝

સૂરએ કદ્ર મક્કી છે અને તેમાં પાંચ આયતો છે.

બેહદ કૃપાળુ, દયાળુ, અલ્લાહના નામથી (શરૂ કરું છું.)

બેશક, અમે જ આ (કુર્આન)ને શબે કદ્રમાં ઉતાર્યું છે. (૧) અને તને કંઈ ખબર છે કે શબે કદ્ર કેવી છે ? (૨) શબે કદ્ર હજાર માસથી બેહતર છે. (૩) તે રાત્રે ફરિશ્તા અને રૂહ (જીબ્રઈલ) પોતાના પરવરદિગારના હુકમથી દરેક (નિર્માણ થયેલાં) મહાન કામ લઈ (પૃથ્વી પર) ઉતરે છે. (૪) (તેમજ તે રાત્રે) સંપૂર્ણ સલામતી છે : તે (આખી) રાત પ્હોં ફાટતા સુધી (બરકતવાળી) છે.

(૧) ચાર વખત સૂરએ કદ્ર પઢવાનો સવાબ એક કુર્આન શરીફ પઢવા (બરાબર) મળે છે.

(દયલમી, મુસ્નદે અહમદનો હાશિયો, ભાગ-૧, પેજ-નં. ૨૮૨)

[૧૩]

સૂરએ "ઇઝા ઝુલઝિલત"ની ફઝીલત

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اِذَا زُلْزِلَتِ الْاَرْضُ زِلْزَالَهَا ۙ وَاَخْرَجَتِ الْاَرْضُ اَثْقَالَهَا ۙ وَقَالَ الْاِنْسَانُ مَالَهَا ۚ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ اَخْبَارَهَا ۙ بِاَنَّ رَبَّكَ اَوْحٰى لَهَا ؕ يَوْمَئِذٍ يَّصْدُرُ النَّاسُ اَشْتَاتًا ۬ لِّيُرَوْا اَعْمَالَهُمْ ؕ فَمَنْ يَّعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَّرَهٗ ؕ وَمَنْ

يَّعۡمَلۡ مِثۡقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَّرَهٗ ۝

સૂરએ ઝિલઝાલ મક્કી છે અને તેમાં આઠ આયતો છે.

બેહદ કૃપાળુ, દયાળુ અલ્લાહના નામથી (શરૂ કરું છું)

(૧) જયારે પૃથ્વીને તેના સખત આંચકાથી હલાવી નાખવામાં આવશે, અને પૃથ્વી પોતાના અંદરના બોજા બહાર કાઢી નાખશે. (૨) અને (આ સ્થિતિ જોઈ) માનવી કહેશે કે એને શું થઈ ગયું છે ? (૩) તે દિવસે પૃથ્વી પોતાના સર્વે (સારા–નરસા) સમાચાર વર્ણન કરવા લાગશે. (૪) કારણ કે તારા પરવરદિગારનો તેને એ જ હુકમ હશે. (૫) તે દિવસે લોકો જુદાં જુદાં ટોળા થઈ જશે, કે જેથી તેમને તેમની કરણી (નો બદલો) દેખાડવામાં આવે. (૬) તો જે કોઈ (દુન્યામાં) જરા સરખી ભલાઈ કરશે તેને તે (પ્રત્યક્ષ) જોઈ લેશે. (૭) અને જે કોઈ જરા સરખી બુરાઈ કરશે તો તેને પણ તે જોઈ લેશે.

ફઝીલત : એક વખત સૂરએ ઝિલઝાલ પઢવાનો સવાબ પંદર સિપારા પઢવા બરાબર છે.

બે વખત સૂરએ ઝિલઝાલ પઢવાનો સવાબ એક કુર્આન શરીફ પઢવા બરાબર છે. *(તિરમિઝી શરીફ, ભાગ–૨, પાના.નં. ૧૭)*

[૧૪]
સૂરએ આદિયાતની ફઝીલત

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

وَالْعٰدِيٰتِ ضَبْحًا ۙ فَالْمُوْرِيٰتِ قَدْحًا ۙ
فَالْمُغِيْرٰتِ صُبْحًا ۙ فَاَثَرْنَ بِهٖ نَقْعًا ۙ
فَوَسَطْنَ بِهٖ جَمْعًا ۙ اِنَّ الْاِنْسَانَ
لِرَبِّهٖ لَكَنُوْدٌ ۚ وَاِنَّهٗ عَلٰى ذٰلِكَ
لَشَهِيْدٌ ۚ وَاِنَّهٗ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيْدٌ ؕ
اَفَلَا يَعْلَمُ اِذَا بُعْثِرَ مَا فِي
الْقُبُوْرِ ۙ وَحُصِّلَ مَا فِي
الصُّدُوْرِ ۙ اِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ

يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ

સૂરએ આદિયાત મક્કી છે અને તેમાં અગિયાર આયતો છે.

બેહદ કૃપાળુ દયાળુ, અલ્લાહના નામથી (શરૂ કરું છું)

(૧) તે ઘોડાઓના સોગંદ જે હાંફતા હાંફતા દોડે છે. ફરી (પત્થર પર) ટાપ મારી અગ્નિ ઝારે છે. (૨) ફરી પ્રભાતના વખતે છાપો મારે છે. (૩) ફરી તે વખતે ધૂળ ઉડાવે છે. (૪) પછી તે વખતે (શત્રુઓની) ફોજમાં ઘુસી જાય છે. (૫) બેશક માણસ પોતાના પરવરદિગારનો અતિ નાશુક્રો છે. (૬) અને તેને પોતાને પણ એ બાબતની ખબર છે. (૭) અને તે ધનની માયામાં બહુ જ પાકો છે. (૮) શું તેને તે વખતની ખબર નથી કે જયારે કબરોમાંથી મુરદાઓને કાઢવામાં આવશે ? (૯) અને જે કંઈ દિલોમાં છે તેને જાહેર કરવામાં આવશે. (૧૦) બેશક તે દિવસે પણ તેમના પરવરદિગારને (તેમના હાલ) સંપૂર્ણ ખબર હશે.

ફઝીલત : (૧) આ સૂરતને એક વખત પઢવાનો સવાબ છેલ્લા (પાછલા) પંદર (૧૫) સિપારા પઢવા બરાબર છે. *(તફસીરે ઈતકાન)*

(૨) બે વખત સૂરએ "આદિયાત" પઢવાથી એક કુર્આન શરીફ પઢવા બરાબરનો સવાબ મળે છે.

(તફસીરે મવાહિબુર્રહમાન ભાગ-૧ પાન નં. ૧૭)

[૧૫]

"સૂરએ તકાસુર"ની ફઝીલત

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

اَلۡهٰكُمُ التَّكَاثُرُ ۙ حَتّٰى زُرۡتُمُ الۡمَقَابِرَ ؕ كَلَّا سَوۡفَ تَعۡلَمُوۡنَ ۙ ثُمَّ كَلَّا سَوۡفَ تَعۡلَمُوۡنَ ؕ كَلَّا لَوۡ تَعۡلَمُوۡنَ عِلۡمَ الۡيَقِيۡنِ ؕ لَتَرَوُنَّ الۡجَحِيۡمَ ۙ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيۡنَ الۡيَقِيۡنِ ۙ ثُمَّ لَتُسۡـَٔلُنَّ يَوۡمَئِذٍ عَنِ النَّعِيۡمِ ؕ

સૂરએ તકાસુર મક્કી છે અને તેમાં આઠ આયતો છે.

બેહદ કૃપાળુ, દયાળુ અલ્લાહના નામથી (શરૂ કરું છું.)

(૧) (માલના) વધારાનો લોભ તમને (આખિરતથી) ગફલતમાં રાખે છે, અહીંયા સુધી કે તમે કબ્રસ્તાનમાં પહોંચી જાઓ છો. (૨) પણ કંઈ નહિ તમે બહુ જલ્દી (કબરમાં જતાં જ) જાણી લેશો. (૩) ફરી પણ કંઈ નહિ, તમે બહુ જલ્દી જાણી લેશો. (૪) કંઈ નહિ, જો તમે યકીની રીતે જાણી લેત (તો આમ ગફલતમાં ન પડત.) (૫) ખચીત તમે જહન્નમને અવશ્ય નિહાળશો. (૬) પછી તમે તેને યકીનની આંખે અવશ્ય જોઈ લેશો. (૭) પછી તે દિવસે તમને સૌને (દુન્યાની) નેઅમત વિષે જરૂર પૂછવામાં આવશે.

ફઝીલત : સૂરએ *"તકાસુર"* એક વખત પઢવાનો સવાબ ૧૦૦૦ (એક હજાર) આયતો પઢવા બરાબર છે. આ સૂરતનું કબ્રસ્તાનમાં પઢવું સુન્નત છે.

(બયહકી, મિશ્કાત શરીફ પેજ નં. ૧૯૦)

[૧૬]

સૂરએ કાફિરૂનની ફઝીલત

સૂરએ કાફિરૂન મક્કી છે અને તેમાં છ આયતો છે.

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ ؕ

قُلۡ یٰۤاَیُّہَا الۡکٰفِرُوۡنَ ۙ لَاۤ اَعۡبُدُ مَا تَعۡبُدُوۡنَ ۙ وَ لَاۤ اَنۡتُمۡ عٰبِدُوۡنَ مَاۤ اَعۡبُدُ ۚ وَ لَاۤ اَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدۡتُّمۡ ۙ وَ لَاۤ اَنۡتُمۡ عٰبِدُوۡنَ مَاۤ اَعۡبُدُ ؕ لَکُمۡ دِیۡنُکُمۡ وَلِیَ دِیۡنِ ٪

બેહદ કૃપાળુ, દયાળુ અલ્લાહના નામથી (શરૂ કરું છું.)

અય મુહમ્મદ ! તમે કહો છો કે હે કાફિરો !

(૧) જે મૂર્તિઓને તમે પૂજો છો તેને હું નથી પૂજતો ! (૨) અને ન તમે તે અલ્લાહને પૂજો છો જેને હું પૂંજુ છું ! (૩) આજે મારે ન તે મૂર્તિઓને પૂંજવી છે જેની તમે પૂજા કરો છો. (૪) અને ન તમે તે અલ્લાહને પૂંજયો જેને હું પૂંજુ છું ! (૫) તમારે માટે તમારો માર્ગ અને મારા માટે મારો માર્ગ (રસ્તો) !

ફઝીલત : (૧) સૂરએ *"કાફિરૂન"* એક વખત પઢવાથી

ચોથા ભાગનું કુર્આન શરીફ પઢવા બરાબર સવાબ મળે છે. *(તિરમિઝી શરીફ)*

(૨) *"સૂરએ કાફિરૂન"* ચાર વખત પઢવાનો સવાબ એક કુર્આન શરીફ પઢવા બરાબર (નો સવાબ મળે) છે.

(તિરમિઝી શરીફ, ભાગ–૨, પાના નં. ૧૧૭)

[૧૭]

"સૂરએ ઈખ્લાસ"ની મહાન ફઝીલતો

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ۚ اَللّٰهُ الصَّمَدُ ۚ لَمْ يَلِدْ ۙ وَلَمْ يُوْلَدْ ۙ وَلَمْ يَكُنْ لَّهٗ كُفُوًا اَحَدٌ ۚ

કુલ હુવલ્લાહુ અહદ, અલ્લાહુસ્સમદ, લમ યલિદ વલમયૂલદ, વલમ યકુલ્લહૂ કુફૂવન અહદ.

અર્થ : હે નબી (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ !) આપ ફરમાવી દો કે તે અલ્લાહ એક જ છે. અલ્લાહ સૌથી બેનિયાઝ છે અને સૌ તેના જ મોહતાજ છે. ન તેની કોઈ અવલાદ છે અને ન તે કોઈની અવલાદ છે અને તેના સમાન કોઈ જ નથી.

(૧) હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ એક માણસને *"કુલ હુવલ્લાહુ અહદ"* પઢતાં સાંભળી ફરમાવ્યું : *"એના પર વાજિબ થઈ ગઈ."* કોઈએ પૂછયું *"શું વાજિબ થઈ ગઈ ?"* તો જવાબમાં રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું, કે *"જન્નત વાજિબ થઈ ગઈ."* *(મુઅત્તા ઈમામ માલિક)*

(૨) હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ એકવાર ફરમાવ્યું : ***"લોકો ! એકઠા થઈ જાવ, હું તમારી પાસે કુર્આનનો ત્રીજો ભાગ તિલાવત કરીશ."*** જયારે લોકો ભેગા થઈ ગયા તો તેમણે સૂરએ *"કુલ હુવલ્લાહુ અહદ"* પઢીને સંભળાવી અને ફરમાવ્યું કે એ કુર્આનનો ત્રીજો ભાગ છે.

(મુસ્લિમ શરીફ)

(૩) હઝરત અબૂ દર્દા (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) એ ફરમાવ્યું : અલ્લાહ તઆલાએ કુર્આનના ત્રણ ભાગ કર્યા. એક ભાગ તેમાંથી *"કુલ હુવલ્લાહુ અહદ"* છે. *(મુસ્લિમ શરીફ)*

(૪) હઝરત અબૂ ઐયૂબ (રદિ.) જનાબ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમથી રિવાયત કરે છે કે જેણે *"કુલ હુવલ્લાહુ અહદ"* પઢી તેણે કુર્આનનો ત્રીજો ભાગ પઢયો. *(મુસ્લિમ શરીફ)*

(૫) હઝરત આયશા (રદિ.) ફરમાવે છે કે એક સહાબી (રદિ.) નમાઝની દરેક રકાતમાં *"કુલ હુવલ્લાહુ–અહદ"* પઢયા કરતા હતા. એમનાથી પૂછયું તો તેમણે કહ્યું, *"હું એ સૂરતને ચાહું છું."* ફરમાવ્યું *"અલ્લાહ તઆલા પણ તમને ચાહે છે."* *(બુખારી, મુસ્લિમ શરીફ)*

(૬) હઝરત આયશા (રદિ.) જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)થી રિવાયત કરે છે કે તેમણે ફરમાવ્યું : *"કુલ હુવલ્લાહુ અહદ"* ની મુહબ્બત તમને જન્નતમાં દાખલ કરશે. *(તિરમિઝી શરીફ)*

(૭) હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાવે છે કે જનાબ

રહમતે આલમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : જેણે ૨૦૦ વાર (બસ્સો વખત) *"કુલ હુવલ્લાહ"* પઢવાનો વઝીફો કરી લીધો તો તેના ૫૦ (પચાસ) વરસના ગુનાહ માફ થઈ ગયા, પણ કર્ઝ નહિ. *(તિરમિઝી શરીફ)*

એક રિવાયતમાં ૧૦૦ વાર અને એક રિવાયતમાં ૫૦ વારનો પણ સવાબ લખાયો છે.

(૮) એ મુબારક સૂરહ એવી છે કે એને એક વખત પઢવાથી આખા કુર્આનના ૧/૩ (પોણું) પઢવા બરાબર સવાબ છે અને ત્રણ વખત પઢવાથી આખા કુર્આન પઢવા બરાબર સવાબ મળે છે અને દસ (૧૦) વખત પઢવાથી એક મહેલ જન્નતમાં તૈયાર થાય છે. એને રાતે ૨૦૦ વખત પઢવાથી ૨૦૦ વરસની ઈબાદતનો સવાબ મળે છે. એને હંમેશા પઢનાર ઈમાન ઉપર મરે છે. ટૂંકમાં એનો સવાબ બેહદ છે. *(વઝાઈફે અશરફિયહ)*

(૯) હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) તબૂકમાં હતા કે જીબ્રઈલ (અલૈ.) આવ્યા. એમની સાથે ૭૦ હજાર ફરિશ્તાઓ પણ હતા. હઝરત જીબ્રઈલ (અલૈ.) બોલ્યા, *"મુઆવિયહ બિન મઆવિયહ"* ના જનાઝા પર હાજર

થાઓ. જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ બહાર નીકળ્યા. જીબ્રઈલ (અલૈ.)એ પોતાની પાંખ પહાડ પર રાખીને તેઓ ઝૂકી ગયા. જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ મદીના જોયું ને ફરિશ્તાઓની સાથે મુઆવિયહ (રદિ.)ના જનાઝાની નમાઝ પઢી. ફરી પૂછયું : હે જિબ્રઈલ (અલૈ.) ! મુઆવિયહ એ મરતબે કઈ રીતે પહોંચ્યા ?

જીબ્રઈલ (અલૈ.) એ ફરમાવ્યું : *"કુલ હુવલ્લાહુ અહદ"* ને ઉભા કે બેસીને, સવારી પર કે પગપાળા દરેક હાલતમાં પઢવાથી. *(વઝાઈફે અશરફિયહ)*

(૧૦) જો કોઈ ઘરમાં જતી વેળા એ સૂરત પઢશે તો તંગી દૂર થઈ રોઝી બહોળી થશે, *ઈન્શાઅલ્લાહ.*

(વઝાઈફે અશરફિયહ)

(૧૧) જે માણસ મૌતની બીમારીમાં સુરએ ઈખ્લાસ (કુલ હુવલ્લાહુ) પઢશે તો કબ્રના હિસાબથી બચી જશે. ફરિશ્તાઓ એને પોતાની પાંખો ઉપર ઉઠાવી પુલ સિરાત પાર કરાવી દેશે ને તે જન્નતમાં જઈ પહોંચશે.

(ઈમામ જલાલુદ્દીન સુયૂતિ (રહ.)ની કિતાબ નુરુસ્સુદૂર ફી શર્હિલ કુબૂર)

(૧૨) સૂરએ ઈખ્લાસ (કુલ હુવલ્લાહુ અહદ....) સવાર–સાંજ પઢવાથી શક–વહેમ અને યકીન બગડવાથી સલામત રહેશે. *(વઝાઈફે અશરફિયહ)*

(૧૩) હઝરત અલી (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ.)એ ફરમાવ્યું કે, જે માણસ કબ્રસ્તાને જઈ ૧૧ વખત સૂરએ ઈખ્લાસ (કુલ હુવલ્લાહ) પઢીને તેનો સવાબ મુર્દાઓને બખ્શી આપે તો તેને તે મુર્દાઓની સંખ્યા બરાબર સવાબ મળશે. *(સુનને દારમી કુતની)*

(૧૪) ત્રણ વખત સૂરએ ઈખ્લાસ (કુલ હુવલ્લાહુ શરીફ) પઢવાનો સવાબ એક કુર્આન શરીફ પઢવા બરાબર છે. *(બુખારી શરીફ, ભાગ–૨, પાન નં. ૭૫૦, મુસ્લિમ શ. ભાગ–૧, પેજ નં. ૨૭૧)*

[૧૮]

"સૂરએ ફલક"ની ફઝીલત

સૂરએ ફલક મદની છે અને તેમાં પાંચ આયતો છે.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝ مِنْ شَرِّ مَا

خَلَقَ ۙ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۙ وَمِنْ شَرِّ النَّفّٰثٰتِ فِي الْعُقَدِ ۙ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ۙ

બેહદ કૃપાળુ, દયાળુ અલ્લાહના નામથી (શરૂ કરું છું)

(૧) (હે નબી !) તું કહે છે કે પ્રભાતના માલિકનો આશરો લઉ છું, દરેક વસ્તુની બુરાઈથી જે તેણે બનાવી છે. (૨) અને અંધારી રાતની બુરાઈથી, જયારે કે તે આવી જાય, (૩) અને (પઢી પઢીને દોરાની) ગાંઠો પર (જાદૂની) ફૂંક મારનારીઓની બુરાઈથી, (૪) અને ઈર્ષા કરનારની બુરાઈથી (આશરો લઉ છું) જયારે કે તે અદેખાઈ કરે.

[૧૯]

‘‘સૂરએ નાસ’’ની ફઝીલત

સૂરએ નાસ મદની છે અને તેમાં છ આયતો છે.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

قُلۡ اَعُوۡذُ بِرَبِّ النَّاسِۙ مَلِكِ النَّاسِۙ اِلٰهِ النَّاسِۙ مِنۡ شَرِّ الۡوَسۡوَاسِ ۙ الۡخَنَّاسِۙ الَّذِىۡ يُوَسۡوِسُ فِىۡ صُدُوۡرِ النَّاسِۙ مِنَ الۡجِنَّةِ وَالنَّاسِ

બેહદ કૃપાળુ, દયાળુ અલ્લાહના નામથી (શરૂ કરું છું)

(૧) (હે નબી!) તું કહે કે હું લોકોના પરવરદિગાર, લોકોના બાદશાહ, (૨) લોકોના મઅબૂદનો આશરો લઉં છું. (૩) વસવસા નાખનાર, સંતાઈ જનાર (શયતાનની બુરાઈથી). (૪) જે લોકોના દિલોમાં વસવસા નાંખે છે. (૫) (પછી તે વસવસો નાંખનાર) જીન્નાતમાંથી હોય કે મનુષ્યોમાંથી.

"કુલ અઊઝુ બિરબ્બિલ ફલક" અને "કુલ અઊઝુ બિરબ્બિન્નાસ"ની ફઝીલતો

(૧) હઝરત ઉકબહ ઈબ્ને આમિર (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ-સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે,

"શું હું તમને એવી બે સૂરતો શીખવું કે જે ઉત્તમ છે?" ફરી તેમણે *"કુલ અઊઝુ બિરબ્બિન્નાસ"* તેમને શીખવાડી ફરમાવ્યું કે,

"આજ સુધી કોઈએ એના જેવા શબ્દો સાથે પનાહ લીધી નથી." *(અબૂ દાઉદ શરીફ)*

(૨) હઝરત ઉકબહ ઈબ્ને આમિર (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું કે, *"જો તમારાથી બને તો એ સૂરતોને કોઈ નમાઝમાં છોડી ન દેશો."* *(ઈબ્ને હિબ્બાન)*

(૩) આ બંને મુબારક સૂરતોને અસરની નમાઝ પઢવા પછી ૧૩ (તેર) વખત પઢવાથી કિયામતનો ખૌફ દિલમાં પેદા કરે છે. *(વઝાઈફે અશરફિયહ)*

ઉમ્મીદ છે કે દરેક મુસલમાન ભાઈ–બહેન દરરોજ તિલાવતે કુર્આનેપાકને પઢવાનો મા'મૂલ (આદત) બનાવ્યા પછી સૂરતોના આ સંગ્રહને પણ પઢશે અને પોતાની આખિરત બનાવશે. *(ઈન્શાઅલ્લાહ)*

[ફકત અલ્લાહપાક વધુ જાણનાર છે.]

[૨૦]

દુઆએ ખત્મુલ કુર્આન

اَللّٰهُمَّ اٰنِسْ وَحْشَتِىْ فِىْ قَبْرِىْ ؕ

اَللّٰهُمَّ ارْحَمْنِىْ بِالْقُرْاٰنِ الْعَظِيْمِ ؕ

وَاجْعَلْهُ لِىْٓ اِمَامًا وَّنُوْرًا وَّهُدًى

وَّرَحْمَةً ؕ اَللّٰهُمَّ ذَكِّرْنِىْ مِنْهُ

مَانَسِيْتُ وَعَلِّمْنِىْ مِنْهُ مَا

جَهِلْتُ وَارْزُقْنِىْ تِلَاوَتَهٗ

اٰنَآءَ الَّيْلِ وَاٰنَآءَ النَّهَارِ وَاجْعَلْهُ لِيْ حُجَّةً يَّارَبَّ الْعٰلَمِيْنَ ؕ

અર્થ : હે અલ્લાહ ! મારી કબરમાં મારી વ્યાકુળતાને દૂર કર. હે અલ્લાહ ! આ ગૌરવશાળી કુર્આનના વસીલાથી મારા પર રહમ કર અને કુર્આનને મારા માટે માર્ગદર્શક, નૂર, હિદાયત અને રહમત બનાવ. હે અલ્લાહ ! કુર્આન માંહે જે કંઈ હું વિસરી ગયો હોઉં તે મને યાદ અપાવ અને જેનાથી હું અજાણ છું તેનાથી સુજાણ કર તેમજ રાત્રી–દિવસના સઘળા વખતોમાં મને એની તિલાવત નસીબ કર. વળી કિયામતના દિવસે એને મારા માટે દલીલ બનાવ. હે જગતના પાલનહાર ! મારી આ દુઆ કબૂલ ફરમાવ.

ઈન્શાનના હક્કો કુઆન અને હદીસ શરીફની રોશનીમાં

યતીમની ઝિમ્મેદારી ઉઠાવવાનો મહાન સવાબ અને ફઝીલત

રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ સમાજમાં કચડાયેલા–સપડાયેલા ગરીબ–ફકીર–યતીમ જેમનું સમાજમાં કોઈ સ્થાન નથી, બેવહ–મઅઝૂર, જેમનો કોઈ આશરો–સહારો નથી. તેમને સાથ–સહકાર આપનાર –મદદ કરનાર પોતાની કમાઈ–વેપાર–નોકરી કે ખેતીની આવકમાંથી મદદ કરનારા–તેમની સહાય કરનારાઓ માટે કેટલું ઉચ્ચ સ્થાન રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ આપ્યુ છે, જે ઈમામ બુખારી (રહ.)એ પોતાની મહાન કિતાબ સહીહ બુખારી શરીફમાં ત્રણ હેડીંગો લગાડી લખ્યું છે. *વાંચી અમલ કરી કામ્યાબી મેળવો.*

પહેલું હેડીંગ : એ માણસની ફઝીલત જે કોઈ એક યતીમના (ખાવા–પીવા–કપડાં) બાબતની જિમ્મેદારી

ઉઠાવે. હઝરત સહલ ઈબ્ને સઅદ (રદિ.) રસૂલે અકરમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)થી રિવાયત કરે છે કે હું ખાતિમુન્નબીય્યીન હઝરત મુહમ્મદ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) અને યતીમની જિમ્મેદારી ઉઠાવનારાં જન્નતમાં આ પ્રમાણે હશે, શહાદતની આંગળી અને વચલી આંગળી તરફ ઈશારો ફરમાવ્યો. *(બુખારી શરીફ, ભાગ–૨, પેજ–૮૮૮)* એ વાત તરફ ઈશારો છે કે, બન્ને આંગળી નાની–મોટી છે. વચલી આંગળી શહાદતની આંગળી અંગુઠા પાસેની આંગળીથી મામૂલી થોડીક મોટી છે. એવી રીતે જન્નતમાં જવા પછી ફકત દરજએ નબુવ્વતનો ફર્ક હશે.

બીજું હેડીંગ : એ જ પેજમાં છે, બેવહ (જેનો ધણી મરી ગયો હોય) તેની જરૂરિયાત પૂરી કરવા માટે મહેનત કરનારનો (સવાબ) હઝરત સુફયાન ઈબ્ને સુલૈમ (રદિ.) રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)થી રિવાયત કરે છે. જે માણસ બેવહ માટે કમાણી કરે (પોતાની કમાણીમાં બેવહ માટે અમુક (ટકા)ની નિય્યત કરે, તેને એટલો સવાબ મળશે, જાણે કે તે અલ્લાહના રસ્તામાં જિહાદ કરનારો અને દિવસે રોઝહ રાખનારો અને રાત્રે તહજજુદ પઢનારો છે.) *(બુખારી શરીફ ભાગ–૨, પેજ ૮૮૮)*

ત્રીજું હેડીંગ : ફકીર મિસ્કીનની જરૂરત પૂરી કરનારા માટેની ફઝીલત હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે, બેવહ, ફકીર માટે જેઓ કમાણી કરે છે તેઓ જિહાદ કરનારાઓ અને રાત્રે તહજજુદ પઢનારા અને દિવસે રોઝહ રાખનારા જેવા છે. એવી તહજજુદ કે જેમાં સુસ્તી નથી કરતા. *(બુખારી શરીફ, ભાગ–૨, પેજ ૮૮૮)*વિચાર કરો, બેવહ જેનો ધણી મરી ગયો, સમાજ–સોસાયટીમાં તેને કોઈ પૂછનાર નથી. તેની સાથે કોઈ શાદી કરનાર નથી. અમુક ધર્મો જેને મનહુસ સમજે છે, અમુક ધર્મોના મત મુજબ એવી અવરતને જીવન જીવવા લાયક પણ સમજતા ન હતા. ધણી સાથે તેને પણ મરી જવું, ચિતા ઉપર તેને પણ સળગાવી આપવું જરૂરી સમજતા હતા. સમાજમાં એવી અવરત મોં દેખાડવા લાયક સમજાતી ન હતી. અગર જીવવાનો હક કોઈ ધર્મે આપ્યો તો તે એ લાયક ગણવામાં કે સમજવામાં નહીં આવતી કે એ પણ ઈદ્દત પછી શણગાર કરી શકે એના તરફ મહેરબાની કે મીઠી નજરે જોઈ શકે, એવી બેવહ અવરતની મદદ સાથ સહકારની નિય્યત ફકત અલ્લાહ માટે પોતાની કમાણીમાં

કરી અથવા કોર્ટ કચેરીનું લફરૂં ઊભું થવાથી કોઈ અલ્લાહનો બંદો એની મદદ માટે દોડધામ કરે, સાથ-સહકાર આપે, તેના કપડાં, ખોરાકી બાબતની વ્યવસ્થા કરે અથવા પોતે ગરીબ હોવાથી કોઈ માલદાર સાહિબે ખયર અથવા કોઈ સંસ્થા અંજુમનથી મદદ અપાવવા બાબત સહકાર અપાવ્યો.

રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) પોતાના સાથે જન્નતમાં જવા બાબતની ખુશખબરી આપી રહ્યા છે અને મહાન માન-મરતબો જન્નતમાં મહાન દરજા બાબત વાયદો ફરમાવી રહ્યા છે કે ફકત દરજજએ નબુવ્વતનો ફર્ક રહેશે. એ મુજબ યતીમ-જેનો બાપ મરી જાય અને છોકરો કે છોકરી બાલિગ નહિ થયા હોય (જયાં સુધી નાબાલિગ હોય યતીમ કહેવાય છે) એવા યતીમની જિમ્મેદારી ખોરાકી, કપડાં બાબત અથવા પઢવા-ભણવા લાયક થવાથી મદ્રસહ-સ્કુલ, દારૂલ ઉલૂમ બાબત જેનાથી ઈલ્મે દીન શીખી ઈન્સાન બની કવમ-મઝહબ માટેની જીમ્મેદારી સમજી શકે એ બાબતનો ખર્ચ ઉઠાવ્યો. એવીજ રીતે ગરીબ-ફકીર-મિસ્કીન, જે પોતાની જરૂરત પોતાના માસૂમ બચ્ચાઓનો ખર્ચ, કપડાં, ખોરાકી-દવાનો

દુન્યાનો જરૂરી ઈલ્મ અને દીની ઈલ્મ બાબત નથી ઉઠાવી શકતો એવા ગરીબની જીમ્મેદારી ઉઠાવી, જેનાથી તેની અવલાદ–બાલબચ્ચાઓ સુખચેન રાહતથી જીવન ગુજારી શકે એવી ઝિમ્મેદારી ઉઠાવનારાઓ માટે રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ફરમાવી રહ્યા છે કે અલ્લાહના રસ્તામાં જિહાદ કરવા બરાબર છે અને તેને એવો સવાબ મળશે કે હંમેશા–હંમેશ જીંદગીભર રોઝા રાખતો હોય અને પૂરેપૂરી રાત તહજજુદ પઢતો રહ્યો. વિચાર કરો અમુક દીની તાલીમથી દુર ઈસ્લામી રૂહથી મહરૂમ–ઈશ્રાક, ચાશ્ત પઢી પોતાને જ દીનદાર સમજે છે, બીજાઓને તુચ્છ હકારતની નજરથી જુએ છે. એ પ્રમાણે અમુક મકતબ–મદ્રસાઓમાં બેસી ગયા એટલે જન્નતનું રીઝર્વેશન સમજી લીધું કે અમારા વગર કોઈ મઝહબી દીની માણસ નથી, આ મહાન જહાલત છે. ઈસ્લામ ધર્મ દીન–દુનિયા અલગ કરવા માટે નથી, બલ્કે દુન્યા અને ઈન્સાનના દરેક કામોને ઈબાદત–બંદગી બનાવવા માટે ઉતારવામાં આવ્યો છે. ઈશ્રાક, ચાશ્ત–ચિલ્લાઓ કે મકતબ–મદ્રસહમાં પઢાવવું, મસ્જિદ–મદ્રસાની ઈમારત બનાવવી દીને મઝહબ છે, જન્નતમાં

જવાનું કારણ છે, અલ્લાહની રઝા–ખુશી હાસિલ કરવા માટેનું કારણ છે. તો દુકાન, કારખાનું, નોકરી, ખેતીવાડી, જે દુનિયા કમાવવાનું સાધન છે. રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ફરમાવી રહયા છે એવો માણસ જે પોતાની કમાણીમાં યતીમ–બેવા ફકીરની નિય્યત કરે છે. મારી અવલાદની જરૂરિયાતથી રકમ બચશે તે રકમ મજકુર લોકો ઉપર ખર્ચ કરીશ. વિચાર કરો, મજકુર ગરીબ આપણાં જ હોય. દાદા પોતાના પૌત્રા કે પૌત્રોની નિય્યત કરે. કાકા યતિમ ભત્રીજા કે ભત્રીજી કે ગરીબ ભત્રીજી–ભત્રીજા કે બેવહ પૌત્રી કે બેવાહ ભત્રીજીની જરૂરિયાતનો ખ્યાલ કરે, જરૂરત પુરી કરે. મજકુર સવાબ મળશે અને બીજી સહીહ ઘણી હદીસોના આધારે તો સગાઈ–સંબંધના લઈ વધુ સવાબ મળશે અને સગાઓનો હક પારકા કરતાં વધારે છે. ઈન્સાનોની જરૂરીયાત ખોરાક, કપડાં, મકાન, દવાદારૂ, સ્કુલ, મદસા, દારુલ ઉલૂમ, કિતાબો, ચોપડા, ટયુશન બાબત જ નથી, બલકે દુનિયામાં નવા નવા ફિત્નાઓ થઈ રહયા છે. તો મજકુર યતીમ–ગરીબ–બેવહની જરૂરત ગામ પંચાયત, લોકલ બોર્ડ, મ્યુનિસિપાલિટી, તાલુકા, જીલ્લા, કોર્ટ, હાઈકોર્ટ

બાબત ગામ કે તાલુકા—કે જીલ્લા લેવલ ઉપર કોઈપણ સિયાસી પોલીટીકલ પાર્ટીનો સભ્ય, હોદ્દેદાર કે વકીલ કે મોભેદાર ઈઝઝત આબરૂવાળો કે કોઈ કૌમ મઝહબનું કે ગરીબનું દુ:ખ, દર્દ ઓળખી અલ્લાહના માટે એમને સાથ સહકાર આપે. એમના રોકાયેલા, અટકેલા, અટવાયેલા કામો પોતે કરે. સિફારીશથી કરાવે. રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ–અલયહિ વ સલ્લમ)નાં ફરમાન મુજબ મજકુર મહાન સવાબ મળશે. માટે એસેમ્બલી કે પાર્લામેન્ટ કે જીલ્લા–તાલુકા લેવલ ઉપર કામ કરનારાઓ જેઓ મઝલૂમોની મદદ કરશે, મજકુર સવાબના હકદાર બનશે.

યતીમોની જીમ્મેદારી ખર્ચ ઉઠાવવા બાબત સવાલો

રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે હું અને યતીમની ઝિમ્મેદારી ઉઠાવનાર જન્નતમાં વચલી અને શહાદતની આંગળીના જેમ રહીશું. *(બુખારી શરીફ)* બીજી રિવાયતમાં છે કે યતીમ તેનો હોય કે બીજાનો. *(બુખારી શરીફ)*

ફાયદો ૧. યતીમ : એ છોકરો–છોકરી, જે નાબાલિગ હોય અને તેનો બાપ મરી ગયો હોય. બાપના મરણથી છોકરું યતીમ બને છે અને ઉંમર લાયક થવાથી યતીમ હોવું ખત્મ થઈ જાય છે.

૨. યતીમ બીજાનો હોય કે પોતાનો, તેની સાથે કોઈ સંબંધ નથી. તેના બાપનું મરણ થયું તો બીજો અજનબી જે સગો નથી. પોતાના દાદા, દાદી પૌત્રા–પૌત્રીની ઝિમ્મેદારી ઉઠાવે તો મજકુર યતીમ બચ્ચું તેનું થયું. નાનો, નાની નવાસા–નવાસીની ઝિમ્મેદારી ખર્ચ ઉઠાવે તો જમાઈના મરણથી છોકરીના છોકરા તેના સગાં છે. તે સગાં યતીમો જે નવાસા, નવાસી છે. એ મુજબ કાકો, ફોઈ ભત્રીજા–ભત્રીજીની ઝિમ્મેદારી ઉઠાવે. ભાઈના મરણથી તો તેના યતીમો માટે સગા યતીમોની ઝિમ્મેદારી ઉઠાવવાથી પણ મજકુર મહાન સવાબ મળશે.

રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે જેણે મુસલમાનના યતીમ બચ્ચાને પોતાના ખાવામાં ભાગીદાર બનાવ્યો, અલ્લાહ તઆલા તેને જન્નતમાં દાખિલ કરશે. યકીનના સાથે કહું છું, પરંતુ એવું કામ કરે જેની માફી નથી. *(તિરમિઝી શરીફ)* જે કામની

માફી નથી, માણસ મુરતદ બની કાફિર કે યહુદી કે નસરાની બની જાય. બીજી હદીસમાં છે કે યતીમની ઝિમ્મેદારી ઉઠાવી અહિંયા સુધી કે યતીમ પોતાના પગ ઉપર ઊભો થઈ ગયો તો તેના માટે જન્નત છે. *(તબરાની)*

રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે જે દસ્તરખ્વાન પર યતીમ બેસે છે તે દસ્તરખ્વાન પર શયતા્ન નથી બેસી શકતો. *(તબરાની)*

રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે ઘરોમાં સૌથી મહબૂબ ઘર અલ્લાહ તઆલા સમક્ષ એ ઘર છે, જેમાં યતીમની ઈઝઝત કરવામાં આવતી હોય. *(તબરાની)*

રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે મુસલમાનોનું સારામાં સારું ઘર તે છે કે જેમાં યતીમ સાથે સારો સુલૂક કરવામાં આવતો હોય અને ખરાબમાં ખરાબ ઘર તે છે કે જેમાં યતીમ હોય અને તેની સાથે ખરાબ વર્તાવ કરવામાં આવતો હોય. *(ઈબ્ને માજહ શરીફ)*

રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે કોઈ મરદ કે અવરત યતીમ છોકરા કે છોકરીના

માથા ઉપર અલ્લાહ વાસ્તે હાથ ફેરવે તો દરેક બાલના બદલે સવાબ મળશે. (ઈમામે અહમદ)

મજકુર રિવાયતો પઢો, વારંવાર પઢો. યતીમ બચ્ચાંઓ સાથે અને તે પણ અલ્લાહના માટે જન્નતમાં જવાનો હકદાર બની રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ અને તેનામાં ફકત દરજએ નબુવ્વતનો ફર્ક હશે. પ્યાર–મહોબ્બતના લઈ હાથ ફેરવનારને દરેક બાલ બરાબર સવાબ મળશે. દુનિયામાં સારામાં સારું ઘર તે છે જેમાં યતીમ બેસી ખાઈ–પીએ કે નાસ્તો કરે તો શયતાન તે ખાવામાં ભાગીદાર નથી બનતો. તે ખાણું શયતાની અસરાતથી પાક–સાફ રહે છે.

બદકિસ્મતીથી આજે યતીમના હકો બરબાદ કરવામાં આવે છે. યતીમની મિલકતો હજમ કરવામાં આવી રહી છે. બદનઝરી કરી તેના માલને બરબાદ કરે છે. મજકુર હદીસો પઢો. અલ્લાહનો ખૌફ–ડર પેદા કરી અલ્લાહની ખુશી હાસિલ કરો.

રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ફરમાવે છે કે કસમ તે ઝાતની કે મારી રૂહ જેના કબજામાં છે. અલ્લાહ તઆલા એ મર્દ–અવરતને અઝાબ કદી પણ નહીં આપે, જે યતીમ ઉપર રહમ કરે. વાતમાં તેની સાથે

નરમી કરે અને તેના યતીમ અને કમઝોર હોવાના લઈ તેના ઉપર રહમ કરે. *(તબરાની)*

જે બેવહ યતીમ બચ્ચાઓના લઇ શાદી નહી કરે તેની ફઝીલત (સવાબ)

રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : હું અને એ ઓરત જેનો ચહેરો ફિકકો પડી ગયો છે વચલી અને શહાદતની આંગળીના જેમ જન્નતમાં રહીશું. એવી ઓરત જે ખુબસુરત છે અને સારા ખાનદાનની છે, પરંતુ ધણી મરી જવાથી તેના માસુમ બચ્ચાના લઈ તેણે શાદી નહી કરી. અહિંયા સુધી કે તે બચ્ચાઓ (મોટા થવાથી) જુદા થઈ ગયા અથવા મરી ગયા. *(અબૂ દાઊદ શરીફ)*

અર્થ : અવરત ખુબસુરત છે, સારા ખાનદાનની છે, મંગનીઓ આવી રહી છે, પરંતુ ધણીના મરણથી માસુમ બચ્ચાની ઝિમ્મેદારી–ઉછેર કરવાથી માસુમ બચ્ચાની મુહબ્બતમાં સવાર–સાંજ લાગેલ રહેવાથી મંગનીઓ ઠુકરાવી આપી શાદી નહીં કરી.

ધણી નહીં હોવાથી, સારા કપડાં કે ઝીનત, તેલ કે સુરમો કે ખૂશ્બુ ખુબસુરતી માટેનો ઠાઠ કરતી નથી.

અથવા બચ્ચાઓ માટેની ઝિમ્મેદારી ઉઠાવવાથી, બચ્ચાઓની ખિદમતમાં લાગેલી હોવાથી, ઘરમાં બેસી દરજી કામ, ભરત કામમાં લાગેલી રહી, હલાલ રોજી માટે મહેનત કરી, પોતાની ઝાતને ખિદમતમાં લગાડી જુવાનીને બરબાદ કરી નાખી, ચહેરો ફિકકો પડી ગયો. ફકત એ માટે શાદી નહીં કરી કે યતીમ બચ્ચાઓનું શું થશે ?

સાવકો બાપ બચ્ચાઓને ગુલામ કે બાંદી કે નોકરના જેમ વાપરશે. બચ્ચાઓને દુઃખ પહોંચાડશે.

અથવા શાદી કરવાથી બીજા ધણીના ત્યાં જશે તો નાનો કે નાની કે ખાલા કે મામો બચ્ચાઓને તકલીફ આપશે. નોકરના જેમ વાપરશે અથવા એ બીકથી કે શાદી કરશે તો દાદો કે દાદી કે કાકો કે ફોઈ અવલાદને તકલીફ પહોંચાડશે. એ માટે જે બેવહ અવરતે શાદી નહી કરી, રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) તેને જન્નતની ખુશખબરી આપી રહયા છે અને ફરમાવી રહયા છે કે જન્નતમાં જવા પછી ફકત દરજએ નબુવ્વતનો ફરક રહેશે. બીજી રિવાયતમાં છે કે રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : જયારે જન્નતનો દરવાજો ખુલશે તો એક અવરત જલ્દી જલ્દી મારાથી આગળ જન્નતમાં દાખલ થવા કોશિષ

કરશે તો હું કહીશ, (રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ફરમાવશે તને શું થઈ ગયું, કેમ જલ્દી કરે છે. તું કોણ છે ? તો તે અવરત કહેશે કે *"હું એવી અવરત છું કે મારા બચ્ચાઓના લઈ હું બેસી રહી."* (અબૂ યઅલા)

વિચાર કરો કે જે અવરત માસુમ બચ્ચાઓ–યતીમોના લઈ બેસી રહી, શાદી ન કરી જુવાની બરબાદ કરી નાખી, ઈઝઝત–આબરૂ પાક દામની સાથે દિવસો ફકત બચ્ચાઓના લઈ ગુજારી આપ્યા. રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ફરમાવી રહયા છે કે જલ્દી જલ્દી જન્નતમાં જવા કોશિષ કરશે. *અલ્લાહ તઆલા આપણા સૌને યતીમોનાં હકો અદા કરવાની તૌફીક અતા ફરમાવે, આમીન.*

નમાઝની સુન્નતો

★ વુઝૂની સુન્નતો ★

વુઝૂમાં અઢાર સુન્નતો છે. એને અદા કરવાથી કામિલ (સંપૂર્ણ) તરીકાથી વુઝૂ થઈ જશે.

(૧) વુઝૂની નિય્યત કરવી. દાખલા તરીકે :

હું નમાઝ મબાહ (સહીહ) થવા માટે વુઝૂ કરું છું.

(૨) **"બિસ્મિલ્લાહ-હિર્રહમા નિર્રહીમ"** પઢીને વુઝૂ કરવું. કેટલીક રિવાયતોમાં વુઝૂની *"બિસ્મિલ્લાહ"* આ પ્રમાણે આવી છે :

بِسْمِ اللّٰهِ الْعَظِيْمِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى دِيْنِ الْاِسْلَامِ ؕ

"બિસ્મિલ્લાહિલ અઝીમિ વલ્હમ્દુલિલ્લાહિ અલા દીનિલ્ઈસ્લામ"

(૩) બંને હાથોને કાંડા સુધી (પહોંચા સુધી) ત્રણ વખત ધોવા. (૪) મિસ્વાક કરવું. જો મિસ્વાક ન હોય તો આંગળીથી દાંતોને ઘસવા. (૫) ત્રણ વખત કુલ્લી (કોગળા) કરવા. (૬) ત્રણ વખત નાકમાં પાણી ચઢાવવું. (૭) ત્રણ વખત નાક સાફ કરવું. (૮) દરેક અંગને ત્રણ–ત્રણ વખત ધોવું. (૯) ચહેરો ધોતી વેળા દાઢીનો ખિલાલ કરવો. (૧૦) હાથો અને પગોને ધોતી વખતે આંગળીઓનો ખિલાલ કરવો. (૧૧) એક વખત આખા માથાનો મસહ કરવો. (૧૨) માથાના મસહની સાથે કાનોનો મસહ કરવો.

(૧૩) વુઝૂના અંગોને મસળી મસળીને (ઘસી ઘસીને) ધોવા. (૧૪) પય દર પય (નિરંતર) વુઝૂ કરવું. (૧૫) તરતીબવાર (ક્રમવાર) વુઝૂ કરવું. (૧૬) જમણી તરફથી પ્રથમ ધોવું. (૧૭) વુઝૂ કર્યા પછી કલિમએ શહાદત પઢવું :

اَشْهَدُ اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ

"અશ્હદુ અલ્લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વ અશ્હદુ અન્ન મુહમ્મદન અબ્દુહુ વ રસૂલુહ"

તે પછી આ દુઆ પઢવી :

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِىْ مِنَ التَّوَّابِيْنَ وَ اجْعَلْنِىْ مِنَ الْمُتَطَهِّرِيْنَ ط

"અલ્લાહુમ્મજ્અલ્ની મિનત્તવ્વાબિન વજ્અલ્ની મિનલ મુતતહ્હિરીન"

નોંધ : આ દુઆ વિશે મુલ્લા અલી કારી (રહ.)એ ફરમાવ્યું છે કે, વુઝૂમાં જાહેરી તહારત (પાકી) છે. આ દુઆ વડે બાતિની (આંતરિક) તહારતની દરખાસ્ત પેશ કરવામાં આવી છે. પ્રથમ (જાહેરી તહારત) ઈખ્તિયારી હતી, તે.

નમ્ર અપીલ : *સુન્નત તરીકા પ્રમાણે જ વુઝૂ કરી પોતાની નમાઝો તથા બીજી ઈબાદતોને અદા કરવા કોશિષ કરવી.*

★ નમાઝની એકાવન સુન્નતો ★

કિયામમાં ૧૧ (અગિયાર) સુન્નતો છે :

(૧) તકબીરે તહરીમા વખતે સીધા (ટટ્ટાર) ઊભા રહેવું. *અર્થાત્* માથું ઝુકાવવું નહિં. (૨) બંને પગોની વચ્ચે ચાર આંગળીઓ જેટલું અંતર રાખવું, તેમજ પગોની આંગળીઓને કિબ્લા તરફ રાખવી. (૩) મુકતદીની તકબીરે તહરીમા ઈમામની તકબીરે તહરીમાની સાથે હોવી. (૪) તકબીરે તહરીમા કહેતી વખતે (પુરૂષોએ) બંને હાથોને કાન સુધી ઉઠાવવા. (૫) તકબીરે તહરીમા વખતે હાથની હથેળીઓને કિબ્લા તરફ રાખવી. (૬) તકબીરે તહરીમા વખતે હાથની આંગળીઓને પોતાની અસલ સ્થિતિમાં રાખવી, *અર્થાત્* ન વધારે પહોળી કરવી, ન વધારે સંકોચવી. (૭) હાથ બાંધતી

વખતે જમણા હાથની હથેળીને ડાબા હાથની હથેળીની પીઠ ઉપર મૂકવી. (૮) પુરૂષોએ જમણા હાથની ટચલી (નાની) આંગળી અને અંગૂઠા વડે વર્તુળ બનાવીને ડાબા હાથનું કાંડું પકડવું. (૯) વચલી ત્રણ આંગળીઓને ડાબા હાથની કલાઈ (કોણી અને કાંડા વચ્ચેના ભાગ) પર મૂકવી. (૧૦) પુરૂષોએ નાફ (દૂંટી–નાભિ)ના નીચે હાથ બાંધવા. (૧૧) "સના" *અર્થાત્* "સુબ્હાનકલ્લાહુમ્મ..." પઢવું.

કિરાઅતની સાત સુન્નતો

(૧) 'તઅવ્વુઝ' અર્થાત્ અઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શયતાનિર્રજીમ પઢવું. (૨) 'તસ્મિયહ' અર્થાત્ "બિસ્મિલ્લાહહિર્રહમા નિર્રહીમ" પઢવું. (૩) ધીમેથી *"આમીન"* કહેવું. (૪) ફજર અને ઝોહરમાં *"તિવાલે મુફસ્સલ"* અર્થાત્ *"સૂરએ હુજુરાત"* થી *"સૂરએ બુરૂજ"* સુધી, અસર અને ઈશાઃમાં *"અવસાતે મુફસ્સલ"* અર્થાત્ *"સૂરએ બુરૂજ"* થી *"સૂરએ લમયકુન"* સુધી અને મગરિબમાં *"કિસારે મુફસ્સલ"* અર્થાત્ *"સૂરએ ઈઝાઝુલઝિલત"* થી *"સૂરએ નાસ"* સુધીની સૂરતોમાંથી (કોઈ સૂરત) પઢવી. (૫) ફજરની પહેલી રકાત લાંબી કરવી. (૬) કુર્આન ન વધારે ઉતાવળથી પઢવું, ન

વધારે થોભીને પઢવું, બલકે મધ્યમ ઝડપથી પઢવું. (૭) ફર્ઝ (નમાઝ)ની ત્રીજી અને ચોથી રકાતમાં માત્ર *સૂરએ ફાતિહા* (અલ્હમ્દુ શરીફ) પઢવું.

રુકૂઅની આઠ સુન્નતો

(૧) રુકૂઅની તકબીર કહેવી. (૨) પુરૂષોએ (રુકૂઅમાં) બંને હાથ વડે ઘૂંટણ પકડવા. (૩) હાથની આંગળીઓ પહોળી કરીને ઘૂંટણ પકડવા. (૪) પગની પિંડીઓને સીધી (ટટ્ટાર) રાખવી. (૫) રુકૂઅમાં પુરૂષોએ પીઠ બીછાવી દેવી. (૬) રુકૂઅમાં પુરૂષોએ સર અને સુરીન (માથું અને થાપો) સીધી લીટીમાં રાખવા. (૭) રુકૂઅમાં ઓછામાં ઓછું ત્રણ વખત "સુબ્હાન રબ્બિયલ અઝીમ" પઢવું. (૮) રુકૂઅથી ઊઠતી વખતે ઈમામે "સમિઅલ્લાહુ લિમન-હમિદહ" કહેવું. મુકતદીએ "રબ્બના લકલ હમ્દ" કહેવું અને મુન્ફરિદે (એકલા નમાઝ પઢનારે) બંને કહેવું.

સિજદહની બાર સુન્નતો

(૧) સિજદહની તકબીર કહેવી. (૨) સિજદહમાં પ્રથમ બંને ઘૂંટણો જમીન ઉપર મૂકવા. (૩) તે પછી બંને હાથોને જમીન ઉપર મૂકવા. (૪) તે પછી નાક જમીન ઉપર મૂકવું.

(૫) તે પછી પેશાની (કપાળ) જમીન ઉપર મૂકવી. (૬) બંને હાથોની વચ્ચે સિજદહ કરવો. (૭) પુરૂષોએ સિજદહમાં પેટને જાંઘથી અલગ રાખવું. (૮) પુરૂષોએ બાઝૂ (બાવડું *અર્થાત્* હાથની કોણી અને ખભા વચ્ચેનો ભાગ) પહેલું (પડખાં–પાસાં)થી અલગ રાખવું. (૯) પુરૂષોએ હાથની કોણીઓને જમીનથી અલગ રાખવી. (૧૦) સિજદહમાં ઓછામાં ઓછું ત્રણ વખત **"સુબ્હાન રબ્બિયલ આ'લા"** પઢવું. (૧૧) સિજદહથી ઊઠવાની તકબીર કહેવી. (૧૨) સિજદહથી ઊઠતી વખતે : પ્રથમ પેશાની, પછી નાક, પછી હાથ અને તે પછી ઘૂંટણો (એ પ્રમાણે ક્રમવાર) ઉઠાવવા તેમજ બં ો સિજદહ દરમિયાન ઈત્મીનાનથી બેસવું.

કાઈદહની તેર સુન્નતો

(૧) કાઈદહમાં પુરૂષોએ જમણો પગ (પંજો) ઊભો રાખવો અને ડાબો પગ (પંજો) બિછાવીને તેના પર બેસવું તેમજ પગની આંગળીઓને કિબ્લા તરફ રાખવી. (૨) કાઈદહમાં બંને હાથોને જાંઘ ઉપર મૂકવા. (૩) તશહ્હુદ (*અર્થાત્* અત્તહિય્યાત)માં **"અશ્હદુ અલ્લાઇલાહ"** પર શહાદતની આંગળી ઊઠાવવી અને **"ઇલ્લલ્લાહ"** પર ઝુકાવી દેવી. (૪) છેલ્લા કાઈદહમાં દુરૂદ શરીફ (દુરૂદે ઈબ્રાહીમ) પઢવું.

(૫) દુરૂદ શરીફ (દુરૂદે ઈબ્રાહીમ) પઢયા પછી કુર્આન કે હદીસમાં આવી હોય તેવી કોઈ દુઆ પઢવી. (૬) બંને તરફ સલામ ફેરવવી. (૭) સલામની શરૂઆત જમણી બાજુથી કરવી. (૮) સલામ ફેરવતી વખતે ઈમામે મુકતદીઓ, ફરિશ્તાઓ અને નેક જિન્નાતને સલામ કરવાની નિય્યત કરવી. (૯) સલામ ફેરવતી વખતે મુકતદીએ ઈમામ, ફરિશ્તાઓ, નેક જિન્નાત અને જમણી–ડાબી બાજુના મુકતદીઓને સલામ કરવાની નિય્યત કરવી. (૧૦) મુન્ફરિદે (એકલા નમાઝ પઢનારે) માત્ર ફરિશ્તાઓને સલામ કરવાની નિય્યત કરવી. (૧૧) મુકતદીએ ઈમામની સાથે સલામ ફેરવવી. (૧૨) ઈમામે બીજી સલામના અવાજને પહેલી સલામના અવાજ કરતાં ધીમો (મંદ) કરવો. (૧૩) મસ્બૂકે (જેની શરૂઆતની રકાત છૂટી ગઈ હોય તેણે) ઈમામના ફારિગ થવાનો ઈન્તેઝાર કરવો.

સુચના : હાથની આંગળીઓ રુકૂઅમાં પહોળી થયેલી અને સિજદહમાં ભેગી થયેલી રાખવી. *('નૂરૂલ ઈઝાહ' માંથી)*

નમ્ર અપીલ : રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની સુન્નતો પર ચુસ્તપણે અમલ કરી પોતાની નમાઝોને સહીહ કરવા મહેરબાની કરશો.

રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ની ચાલીસ હદીસો

(૧) હઝરત કઅબ ઈબ્ને અહબાર (રદિ.)થી રિવા:યત છે કે જનાબ રસૂલે ખુદા (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : *"જન્નતમાં કોઈ જન્નત જન્નતુલ ફિરદૌસની બરાબર નથી. એ ઉચ્ચ અને અફઝલ દરજ્જાની જન્નત છે."*

ફિરદૌસનો અર્થ દ્રાક્ષો (દરાખ)નો બાગ થાય છે. *(હદીસ)*

(૨) હઝરત અનસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : *"લોકો! જયારે તમે અલ્લાહથી જન્નત માંગો તો જન્નતુલ–ફિરદૌસ માંગ્યા કરો. કારણકે જન્નતુલ ફિરદૌસ સર્વે જન્નતો કરતાં ઉપર છે. જન્નતુલ ફિરદૌસની ઉપર અલ્લાહ તઆલાનો અર્શ છે."* *(અસ્હાબુસ્સુનન)*

(૩) હઝરત જાબિર (રદિ.) જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)થી રિવાયત કરે છે કે રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : *"એક ઈન્સાનની એ ખુશનસીબી છે કે તેની ઉંમર લાંબી*

હોય અને અલ્લાહ તઆલા એને તૌબા અને તેની તરફ રુજુઅ થવાની તૌફીક આપે." *(હાકિમ)*

(૪) હઝરત આયશા (રદિ.) ફરમાવે છે કે આકાએ દોજહાં (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)નું ફરમાન છે કે, *"જે માણસ એ ચાહે કે તે ઘણા મોટા આબિદથી વધી જાય તો તેણે ગુનાહોથી દૂર રહેવું જોઈએ."* *(અબૂ યઅલા)* મતલબ કે ગુનાહોથી બચવું પણ મોટી ઈબાદત છે.

(૫) હઝરત અનસ (રદિ.) રિવાયત કરે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : *"સર્વે આદમની અવલાદ ગુનેહગાર છે, પરંતુ ગુનેહગારોમાં સૌથી બેહતર ગુનેહગાર તે છે કે જેઓ તૌબા કરતા રહે છે."*

(તિરમિઝી શરીફ)

(૬) હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : *"અલ્લાહ તઆલા તમારી સૂરતો અને તમારા શરીરોને જોતો નથી, બલકે અલ્લાહ તઆલા તમારા દિલોને જુએ છે."* *(મુસ્લિમ શરીફ)*

(૭) હઝરત ઉસ્માન (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ

રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : *"જે માણસ એ હાલતમાં મરણ પામ્યો કે તેને એવી ખાત્રી અને માન્યતા હતી કે અલ્લાહ તઆલા સિવાય કોઈ પૂજવાને લાયક નથી તો તે માણસ જન્નતમાં દાખલ થશે."*

(મુસ્લિમ શરીફ)

(૮) હઝરત ઉબાદહ ઈબ્ને સામિત (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : *"જે માણસ ખરા દિલથી આ બાબતની સાક્ષી આપે છે કે અલ્લાહ તઆલા સિવાય કોઈ ઈબાદતને લાયક નથી અને હઝરત મુહમ્મદ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) અલ્લાહના રસૂલ છે તો એવા માણસ ઉપર આગનો અઝાબ હરામ કરવામાં આવ્યો છે." (મુસ્લિમ શરીફ)* મતલબ એ છે કે તૌહીદ (અલ્લાહની એકતા) અને રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ની રિસાલતનો માનનાર કોઈ પણ રીતે જન્નતમાં દાખલ થશે, ઈન્શાઅલ્લાહ.

(૯) હઝરત અબૂ ફિરાસ (રદિ.) વર્ણન કરે છે કે એક માણસે જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ને પૂછયું, યા રસૂલલ્લાહ ! (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ઈમાન શું છે ?

આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : *"નિય્યતને ચોખ્ખી–સાફ રાખવી. મતલબ એ છે કે જે કામ કરે તે ફકત અલ્લાહ માટે જ કરે."* (બયહકી)

(૧૦) હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : *"અલ્લાહ તઆલાનું ફરમાન છે કે હું બંદાના ગુમાનની સાથે–સાથે છું. તેને અખત્યાર છે કે મારી સાથે ગમે તેવો ગુમાન રાખે."* (બુખારી શરીફ, મુસ્લિમ શરીફ)

(૧૧) હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : *"અલ્લાહની સાથે સારો–નેક ગુમાન રાખવો સૌથી સારી ઈબાદત છે."* (અબૂ દાઉદ શરીફ)

(૧૨) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) એ ફરમાવ્યું : *"ફિત્ના–ફસાદના જમાનામાં જે માણસ મારી સુન્નત ઉપર મક્કમતાથી કાયમ રહેશે તેને ૧૦૦ શહીદોનો સવાબ મળશે."* (બયહકી)

એટલે કે તે સમયે જયારે લોકો પયગમ્બરની સુન્નતોથી

બેપરવાઈ કરતા હોય અથવા સુન્નત ઉપર અમલ કરનારની મઝાક કરતા હોય તો એવા ખરાબીઓથી ભરપૂર જમાનામાં કોઈ માણસ લોકોની હસી–મજાકનો વિચાર કર્યા વગર સુન્નત ઉપર અમલ કરશે તો એવા માણસને એ સવાબ મળશે.

(૧૩) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસ્ઊદ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : *"જે માણસે ઈલ્મનું એક પ્રકરણ (બાબ) એ માટે શીખ્યું કે લોકોને એની તાલીમ આપે તો અલ્લાહ તઆલા તેને ૭૦ સિદ્દીકોનો સવાબ આપશે." (અબૂ મન્સૂર)*

(૧૪) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસ્ઊદ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : *"જે માણસ ખુદાવંદી હુકમોની એક વાત અથવા બે વાતો અથવા ત્રણ વાતો અથવા ચાર વાતો અથવા પાંચ વાતો શીખે છે અને તે લોકોને પણ શીખવાડે છે તો અલ્લાહ તઆલા તે માણસને જન્નતમાં દાખલ કરશે." (અબૂ નઈમ)*

(૧૫) હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ

ફરમાવ્યું કે "મુસલમાનનો સૌથી સારો સદકો એ છે કે પોતે ઈલ્મ શીખે અને પોતાના મુસલમાન ભાઈને પણ શીખવાડે." (ઈબ્ને માજહ)

(૧૬) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ– વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : "આલિમને આબિદ ઉપર સિત્તેર (૭૦) દરજ્જે ફઝીલત છે. દરેક દરજ્જાની વચ્ચે એટલું અંતર છે કે તેજ રફતાર ઘોડો સિત્તેર (૭૦) વરસ દોડે તો એ અંતરને પૂરું કરી શકે નહિં." (ઈસ્બહાની)

(૧૭) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : "હજારો આબિદો કરતાં પણ એક આલિમ શયતાન ઉપર વધુ ભારે છે." (તિરમિઝી શરીફ)

(૧૮) હઝરત અબૂ ઐયુબ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે સરકારે દો આલમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : "ચાર વસ્તુઓ પયગમ્બર (અલ.)ની સુન્નત છે : [૧] હયા (શરમ) રાખવી. [૨] અત્તર લગાડવું. [૩] નિકાહ કરવું અને [૪] મિસ્વાક–દાતણ કરવું. (તિરમિઝી શરીફ)

(૧૯) હઝરત ઉકબહ ઈબ્ને આમિર (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ હુઝૂરે અકરમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)નું ફરમાન છે કે, *"વુઝૂ કર્યા પછી બે રકાતો તહિય્યતુલ વુઝૂ પઢવાથી જન્નત વાજિબ થઈ જાય છે."* (મુસ્લિમ શરીફ)

(૨૦) અમીરૂલ મુઅમિનીન હઝરત ઉમર (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : *"જે માણસ મુઅઝ્ઝિનનાં અવાજમાં તે જ શબ્દો ફરી બોલે એટલે કે અઝાનનાં શબ્દો, પરંતુ "હય્ય અલસ્સલાહ" અને "હય્ય અલલ ફલાહ" ના જવાબમાં "લા હવ્લ વલા કુવ્વત ઇલ્લા બિલ્લાહ" કહે છે તો તે માણસ જન્નતમાં જશે."* (મુસ્લિમ શરીફ)

(૨૧) હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) એ ફરમાવ્યું : *"જો લોકોને અઝાન આપવાની ફઝીલત કેટલી છે તેની જાણ થઈ જાય તો અઝાન આપવા માંહોમાંહે તલવાર ચાલવા લાગે."* (અહમદ)

(૨૨) અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરત ઉસ્માન (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ સરકારે દો આલમ (સલ્લલ્લાહુ–

અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : *"જેણે પૂરેપૂરું વુઝૂ કર્યુ અને ફર્ઝ નમાઝ પઢવા ઘરેથી નીકળ્યો અને મસ્જિદમાં જઈ ઈમામની સાથે નમાઝ પઢી તો તે માણસના સર્વે ગુનાહો માફ થઈ ગયા."* *(ઈબ્ને ખુઝૈમહ)*

(૨૩) હઝરત અબૂ કસ્સાફા (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ.સલ્લમ) એ ફરમાવ્યું : *"મસ્જિદમાં કચરો–પૂંજો સાફ કરવું હુરોની મહેર છે."* *(તબરાની)*

મતલબ કે જે માણસ મસ્જિદનો કચરો–પૂંજો સાફ કરે છે તે જન્નતની હુરોની મહેર અદા કરે છે.

(૨૪) હઝરત અનસ ઈબ્ને માલિક(રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબે નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું છે કે, *"૪૦ દિવસો સુધી તકબીરે ઉલાની સાથે જમાઅતથી નમાઝ અદા કરનાર જહન્નમ(દોઝખ) અને નિફાકથી છૂટકારો મેળવી લે છે."* *(તિરમિઝી શરીફ)*

જયારે ૪૦ દિવસોની નમાઝનો અજર એટલો બધો છે તો જે લોકો હંમેશા નમાઝની પાબંદી કરે છે તેમના અજરનું તો પૂછવું જ શું !

(૨૫) હઝરત અનસ ઈબ્ને માલિક (રદિ.) ફરમાવે છે કે જનાબ સરકારે દો આલમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ–સલ્લમ)નો ઈર્શાદ છે કે ત્રણ બાબતો, *'કફફારાત'* છે, ત્રણ બાબતો *'દરજાત'* છે અને ત્રણ બાબતો *'મુનજ્જીયાત'* છે.

એટલે છુટકારો અપાવનારી કફફારાત (ગુનાહ દુર કરવાના બદલાઓ)ની ત્રણ બાબતો : (૧) ઠંડીની મોસમમાં વુઝૂ સારી રીતે કરવું (૨) એક નમાઝ પછી બીજી નમાઝની વાટ (રાહ) જોવી. (૩) જમાઅત સાથે નમાઝ પઢવા માટે ચાલવું

દરજાતની ત્રણ બાબતો આ છે : (૧) ખાણું ખવડાવવું. (૨) વધુ પ્રમાણમાં સલામ કરવી. (૩) રાતે જયારે લોકો સૂતા હોય, નમાઝ પઢવી.

મુનજ્જીયાત આ છે : (૧) ગુસ્સો અને ખુશી બન્ને હાલતમાં અદલ ઈન્સાફ કરવો. (૨) ગરીબી અને અમીરી બંને હાલતમાં મધ્યમતા જાળવવી. (૩) છુપી અને ઝાહીરી બંને રીતે અલ્લાહથી ડરતા રહેવું. *(બયહકી–બઝઝાર)*

(૨૬) હઝરત સહલ ઈબ્ને મુઆઝ (રદિ.) પોતાના વાલિદ (રદિ.) થી રિવાયત કરે છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલલાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) એ ફરમાવ્યું : *"જે માણસ*

સવાર (ફજર)ની નમાઝ પઢી પોતાની જગ્યાએ બેસી રહ્યો અને જેણે ભલી વાતો સિવાય કોઈ વાત ન કરી ને ફરી સૂરજ નીકળ્યા પછી બે રકાતો ઈશરાકની પઢી તો એ માણસના સર્વે ગુનાહો માફ કરી દેવામાં આવે છે. જો કે એ ગુનાહો દરીયાના ફીણની બરાબર કમ ન હોય ? (અહમદ)

મતલબ કે ગુનાહો ગમે એટલા હોય, બધાં જ માફ થઈ જશે.

(૨૭) હઝરત સવબાન (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : "જે માણસ મને વચન આપે કે તે લોકોથી માંગશે નહિં તો હું એવા માણસ માટે જન્નતનો ઝામિન થવા તૈયાર છું." (અહમદ, નસાઈ, ઈબ્ને માજહ)

(૨૮) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું કે, "જે માણસે અલ્લાહ તઆલા માટે એક દિવસનો પણ "એઅતિકાફ" કર્યો તો અલ્લાહ તેને જહન્નમથી ત્રણ ખાઈઓ જેટલો દૂર કરી દેશે."(એક ખાઈનું અંતર આસમાન અને જમીનની વચ્ચેના અંતર કરતાં પણ વધુ હોય છે.) (તબરાની)

(૨૯) હઝરત સહલ ઈબ્ને હનીફ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) એ ફરમાવ્યું : "જે માણસ સાચા દિલે અલ્લાહ તઆલા પાસે *'શહાદત'* માંગે છે તો અલ્લાહ તઆલા તેને શહીદોનો મર્તબો આપે છે. ભલે, પછી તે માણસ પોતાની પથારી ઉપર જ મરણ પામે." *(મુસ્લિમ શરીફ)*

મતલબ એ છે કે સાચા દિલે દુઆ કરનાર શહીદ થાય અથવા ન થાય તેને *'શહાદત'*નો સવાબ મળી જાય છે.

(૩૦) હઝરત આયશા (રદિ.) થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) એ ફરમાવ્યું : *"જે માણસ આખો દિવસ પોતાના હાથની મહેનતના કારણે થાકી ગયો અને એવી હાલતમાં સાંજ પડી ગઈ તો એ માણસની મગફિરત કરી દેવામાં આવે છે." (તબરાની)* એટલે કે દિવસભરનો થાકેલો-પાકેલો મઝદૂર રાતે બખ્શી દેવામાં આવે છે.

(૩૧) હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ-સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું :

"એક સાચો અને પ્રમાણિક વેપારી કિયામતમાં નબીઓ, સિદીકો અને શહીદોની સાથે રહેશે." *(તિરમિઝી શરીફ)*

(૩૨) હઝરત જાબિર (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : *"જો કદી કોઈ લુકમો–કોળિયો હાથથી પડી જાય તો તેને સાફ કરી ખાઈ લો, શયતાનને માટે છોડો નહિં. ખાધા પછી આંગળીઓ ચાટી લો. કોને ખબર કયા ખાવામાં બરકત છે?* જે માણસે ખાઈ લીધા પછી નીચેના શબ્દો કહ્યા તો અલ્લાહ તઆલા તે માણસના પાછલા બધાં જ ગુનાહો માફ કરી આપે છે તે શબ્દો આ રહ્યા :

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىْ اَطْعَمَنِىْ هٰذَا الطَّعَامَ وَرَزَقَنِيْهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِّنِّىْ وَلَا قُوَّةٍ ؕ

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અતઅમની હાઝત્તઆમ વ રઝકનીહિ મિન ગયરી હવલિમ મિન્ની વલા કુવ્વહ.

અર્થ : તમામ તારીફો અલ્લાહ માટે જ છે. જેણે મને આ

ખાણું ખવડાવ્યું અને મારી શકિત તથા કોશિષ વિના મને આ ખાણું નસીબ કર્યું ! *(મિશ્કાત, અબૂ દાઊદ શરીફ)*

(૩૩) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) એ ફરમાવ્યું : *"જેણે રમઝાનુલ મુબારકનાં ફર્ઝ રોઝા રાખ્યા અને તેના પછી શવ્વાલ મહિનામાં છ (૬) રોઝા રાખ્યા તો તે માણસ પોતાના ગુનાહોથી એવો પાક–સાફ થઈ ગયો કે જાણે આજે જ પોતાની માંના પેટે જન્મયો હોય."* *(તબરાની)*

(૩૪) અમીરૂલ મુઅમિનીન હઝરત અલી(રદિ.) થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું :

તહજજુદની નમાઝ પઢનાર બંદાઓને જન્નતમાં પોષાક અને પાંખવાળા ઘોડાઓ આપવામાં આવશે, એ ઘોડાની લગામો મોતી અને માણેકની હશે. એ ઘોડાઓ મળ–મૂત્રથી પાક હશે. તહજજુદ પઢનારાઓ એ ઘોડાઓ પર સવાર થઈ જ્યાં ચાહશે ત્યાં ઉડતા અને સહેલ કરતા હશે. એ લોકોને એ હાલતમાં જોઈ બીજા લોકો પૂછશે કે હે રબ ! તારા એ કોણ બંદા છે ? એ લોકો એ મરતબે કેવી રીતે પહોંચ્યા ?

તો તેમને જવાબ મળશે કે એ લોકોને એ મરતબો રાતની ઈબાદતના બદલામાં મળ્યો છે. જયારે તમે રાત્રે સૂતા રહેતા હતા ત્યારે એ તહજજૂદની નમાઝ પઢયા કરતા હતા. *(ઈબ્ને અબીદ દુન્યા)*

(૩૫) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : *"જે બંદો રાતે ઈબાદત કરવા ખાતર ઓછું ખાય–પીએ છે તેની આસપાસ આખી રાત હૂરો એકઠી થઈ રહે છે."* *(તબરાની)*

(૩૬) હઝરત ઉકબહ બિન આમિર (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે, *"કિયામતના દિવસે જયાં સુધી લોકો હિસાબ–કિતાબમાં ફસાયલા હશે ત્યાં સુધી સદકો (ખૈરાત) કરનાર પોતાની ખૈરાતના છાયડામાં રહેશે."*

(અહમદ, ઈબ્ને ખુઝૈમહ)

(૩૭) હઝરત અબૂ સઈદ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : *"જે માણસ અલ્લાહ માટે એક દિવસનો રોઝો રાખે છે તે માણસને અલ્લાહ તઆલા જહન્નમથી ૭૦*

વરસનાં રસ્તા જેટલો દૂર કરી દે છે." (બુખારી-મુસ્લિમ)

(૩૮) હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું કે : "જે માણસ અલ્લાહ માટે એક દિવસનો રોઝો રાખે છે તો એ રોઝદાર અને જહન્નમ (દોઝખ)ની વચ્ચે એક એવી ખાઈ કાયમ કરવામાં આવશે કે જેનું અંતર આસમાન અને જમીન વચ્ચેના અંતરની બરાબર હશે." (તબરાની)

(૩૯) હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે "જે માણસે અલ્લાહ માટે જ એક નફલી રોઝો રાખ્યો તો તેને એટલો બદલો મળે છે કે જો તેને જમીન ભરીને સોનું આપી દેવામાં આવે તો યે કિયામતમાં એનો સવાબનો મુકાબલો થઈ શકતો નથી." (તબરાની)

(૪૦) હઝરત અબૂ મુસા (રદિ.) થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે, "હાજી (હજ કરનાર) પોતાના ખાનદાનનાં ૪૦૦ (ચારસો) માણસોની શફાઅત કરશે. હાજી પોતાના ગુનાહોથી એવો પાક-સાફ થઈ જાય છે કે જાણે આજે જ પોતાની માંના પેટે પેદા થયો હોય." (બઝઝાર)

(અલ્લાહ તઆલા આપણને બધાને જ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ની હદીસો પર અમલ કરવાની તૌફીક નસીબ ફરમાવે, *આમીન.*)

વો ચલતે ગયે તો ઉન્હેં મંઝિલોને પનાહ દે દી,
હમેં વસવસોને ડરા દિયા, હમ કદમ કદમ પર રૂક ગયે.

મુબારક કલિમાતની મહાન ફઝીલતો

(૧) لَآ اِلٰـهَ اِلَّا اللّٰهُ

ફઝીલત : હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમનો ઈર્શાદ છે કે જે માણસ દરરોજ ૧૦૦ (એક સો) વખત **"લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ"** પઢશે તો અલ્લાહ તઆલા કિયામતના દિવસે તેને એવી હાલતમાં ઉઠાવશે કે તેનો ચહેરો રોશન, ચમકદાર અને ખૂબ સૂરત હશે, જાણે ચૌદમી રાતનો ચાંદ. જે માણસ આ મુબારક કલિમહને દિવસે ૧૦૦ વખત પઢશે તો તે દિવસે તેનાથી અફઝલ (અને સારા) અમલવાળો તે જ માણસ હશે, જે એના કરતાં વધારે વખત આ મુબારક કલિમહને પઢયો હશે.

જે માણસ આ મુબારક કલિમહને દિવસે યા રાતે એક

વખત પણ પઢશે તો અલ્લાહ તઆલા તેના તે દિવસના ગુનાહોને માફ ફરમાવી દેશે તથા તે ગુનાહોને અલ્લાહ તઆલા નેકીઓમાં બદલી નાંખશે. *(ફઝાઈલે આ'માલ)*

لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَاشَرِيْكَ لَهٗ اَحَدًا صَمَدًا لَّمْ يَلِدْ وَلَمْ يُوْلَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَّهٗ كُفُوًا اَحَدٌ ؕ

(૨) જે માણસ ઉપરોકત કલિમહને એક વાર પઢશે તો તેના આ'માલનામામાં વીસ લાખ નેકીઓ લખવામાં આવશે. *(ફઝાઈલે આ'માલ)*

(૩) لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَاشَرِيْكَ لَهٗ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِيْ وَهُوَ حَيٌّ دَآئِمٌ لَّا يَمُوْتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ؕ

ફઝીલત : જે માણસ મજકૂર કલિમહને બજારમાં જઈ એક વખત પઢશે તો અલ્લાહ તઆલા તેના ૧૦ લાખ ગુનાહ માફ કરી દેશે, તેને ૧૦ લાખ નેકીઓ આપશે તથા તેના ૧૦ લાખ દરજજા જન્નતમાં બુલંદ ફરમાવશે.

(તિરમિઝી શરીફ)

(૪) જે માણસ અઝાન સાંભળ્યા પછી આ દુઆ પઢે :

اَشْهَدُ اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ ط رَضِيْتُ بِاللّٰهِ رَبًّا وَّبِالْاِسْلَامِ دِيْنًا وَّبِمُحَمَّدٍ (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) نَبِيًّا وَّرَسُوْلًا ط

અર્થ : (હું ગવાહી આપું છું કે અલ્લાહ તઆલા સિવાય કોઈ બંદગીને લાયક નથી અને હું ગવાહી આપું છું કે હઝરત મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ તેના બંદા અને રસૂલ છે. હું અલ્લાહના પરવરદિગાર હોવાથી રાજી છું અને ઈસ્લામના દીન (ધર્મ) હોવાથી ખુશ છું. મેં

મુહમ્મદ સલ્લલ્લલાહુ અલયહિ વ સલ્લમને નબી અને રસૂલ હોવાને પસંદ કર્યા.) તો એ માણસના ગુનાહો માફ કરવામાં આવે છે. *(મુસ્લિમ, તિરમિઝી શરીફ)*

(૫) لَآ اِلٰـهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ وَلَا حَـوْلَ وَلَا قُـوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ

લા ઇલા-હ ઇલ્લલ્લાહુ વલ્લાહુ અકબર વલા હવ્લ વલા કુવ્વત ઇલ્લા બિલ્લાહ.

પઢનારના ગુનાહો જો દરિયાના ફીણ બરાબર હશે તો પણ માફ કરી દેવામાં આવશે. *(તિરમિઝી શરીફ, નસાઈ)*

(૬) હઝરત અબુ દરદા (રદિ.) જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)થી રિવાયત કરે છે કે ચાર (૪) વખત

لَآ اِلٰـهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ

લા ઇલા-હ ઈલ્લલ્લાહુ વલ્લાહુ અકબર

પઢનારને અલ્લાહ જહન્નમથી છૂટકારો આપે છે. *(તબરાની)*

☆ માફી માટેનું દુરૂદ શરીફ ☆

(૭) لَآ اِلٰـهَ اِلَّا اللّٰهُ ، اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

અર્થ : અલ્લાહ તઆલા સિવાય કોઈ મા'બૂદ નથી (બંદગીને લાયક નથી). હે અલ્લાહ ! અમારા નબી મુહમ્મદ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) પર રહમત નાઝિલ ફરમાવ.

ફઝીલત : જે કોઈ આ દુરૂદ શરીફને આ કલિમહ સાથે પઢશે તો તેના બધા ગુનાહો માફ થઈ જશે. આ કલિમહ એક લીલા રંગના પક્ષી જેવો દેખાય છે, જેની બે પાંખો હોય છે. તેની પહોળાઈ પૂર્વ અને પશ્ચિમ જેટલા વિસ્તારને ઢાંકી દે છે. આ પક્ષીનો અવાજ વીજળી જેવો હોય છે અને તે અવાજ જન્નતમાં જયાં અલ્લાહ તઆલાનો અર્શ–અર્શે મુઅલ્લહ છે ત્યાં સંભળાય છે. અલ્લાહ તઆલા પક્ષીને ખામોશ રહેવાનું કહે છે પરંતુ પક્ષી કહે છે કે હું શા માટે ખામોશ રહું ? મને પઢનારની બખ્શિશ

થઈ નથી. આ પ્રમાણે અલ્લાહ તઆલાના અને પક્ષીના ત્રણ વખત સવાલ જવાબ થાય છે. છેવટે અલ્લાહ તઆલા ફરમાવે છે કે, જા તને પઢનારની મેં (અલ્લાહ તઆલાએ) બક્ષિશ કરી દીધી. ત્યાર બાદ પક્ષી ખામોશ થઈ જાય છે.

(મુનાસિરુલ હસનાત)

(૮) جَزَى اللّٰهُ عَنَّا مُحَمَّدًا صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا هُوَ اَهْلُهٗ

અર્થ : અલ્લાહ તઆલા અમારા તરફથી મુહમ્મદ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ને એવો બદલો આપે જે આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ની શાનને લાયક હોય.

ફઝીલત : ઈમામ શોઅરાની (રહ.) પોતાની કિતાબ "*કશફુલ ગમ્મહ*"માં ફરમાવે છે કે જનાબ મુહમ્મદ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે જયારે કોઈ માણસ ઉપરના દુરૂદ શરીફને એક વખત પણ પઢશે તો સિત્તેર (૭૦) ફરિશ્તાઓ ૧૦૦૦ દિવસ સુધી તે માણસના નામ-એ આ'માલમાં સવાબ લખતાં-લખતાં થાકી જશે. *(કશફુલ ગમ્મહ)*

(૯) اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّاَنْزِلْهُ الْمَقْعَدَ الْمُقَرَّبَ عِنْدَكَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ

અર્થ : અય અલ્લાહ ! તારી ખાસ રહમત નાઝિલ ફરમાવ મુહમ્મદ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ને કિયામતના દિવસે અને તારી પાસે નઝદીકીની જગ્યા અતા ફરમાવ.

ફઝીલત : જે માણસ આ દુરૂદ શરીફને હંમેશા પઢતો રહેશે તો કિયામતના દિવસે તે માણસ માટે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની શફાઅત વાજિબ થઈ જશે.

(ફઝાઈલે આ'માલ)

☆ સિફારીશ માટેનું દુરૂદ શરીફ ☆

(૧૦) اَللّٰهُمَّ اَعْطِ سَيِّدَنَا مُحَمَّدَنِ الْوَسِيْلَةَ وَاجْعَلْ فِى الْمُصْطَفَيْنَ مَحَبَّتَهٗ وَفِى الْعَالَمِيْنَ دَرَجَتَهٗ وَفِى الْمُقَرَّبِيْنَ دَارَهٗ ؕ

ફઝીલત : કોઈ પણ ફર્ઝ નમાઝ બાદ જે કોઈ આ

દુરૂદ શરીફ પઢશે તે કિયામતના દિવસે સિફારિશ મેળવશે.

(ઝાદુલ મુત્તકીન–પ્રકાશન નં. ૨૪૬)

(૧૧)

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ وَعَلٰى اٰلِهٖ وَسَلِّمْ تَسْلِيْمًا

અર્થ : હે અલ્લાહ ! અમારા નબી મુહમ્મદ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) અને તેમની આલ પર અને નબીએ ઉમ્મી પર રહમત નાઝિલ ફરમાવ અને ખુશનુદી નાઝિલ ફરમાવ.

ફઝીલત : જે માણસ જુમ્માના રોજ અસરની નમાઝ પઢી લીધા બાદ પોતાની જગ્યાએથી ઉભો થવા પહેલાં આ મુબારક દુરૂદ શરીફને ૮૦ (એંસી) વખત પઢશે તો અલ્લાહ તઆલા તેના ૮૦ (એંસી) વરસના ગુનાહ માફ કરી દેશે તથા તેને ૮૦ (એંસી) વરસની ઈબાદતનો સવાબ મળશે.

(ફઝાઈલે આ'માલ)

હઝરત સખાવી (રહમતુલ્લાહ અલયહ) બીજી હદીસ નકલ કરે છે કે હઝરત અનસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે, જે

કોઈ આ દુરૂદ શરીફ એક વખત પડશે અને જો અલ્લાહ તઆલા કબૂલ ફરમાવી લેશે તો તેના એંસી વરસના ગુનાહો માફ થઈ જશે. *(ઈન્શા અલ્લાહ)* *(ફઝાઈલે આમાલ, ઝાદુલ મુત્તકીન, દારૂલ ઉલૂમ કંથારીઆ, પ્રકાશન નં. ૨૪૬)*

(૧૨)

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدِ ِالنَّبِيِّ عَدَدَ مَنْ صَلّٰى عَلَيْهِ مِنْ خَلْقِكَ وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدِ ِالنَّبِيِّ كَمَا يَنْبَغِيْ لَنَا اَنْ نُّصَلِّيَ عَلَيْهِ وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدِ ِالنَّبِيِّ كَمَا اَمَرْتَنَا اَنْ نُّصَلِّيَ عَلَيْهِ ؕ

અર્થ : અય અલ્લાહ ! તારી ખાસ રહમત હઝરત મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ પર ઉતાર એટલી ગણત્રીમાં કે જેટલી ગણત્રીમાં તારી મખ્લૂકે તેમના (મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ઉપર દુરૂદ મોકલ્યા છે. જે પ્રમાણે દુરૂદ મોકલવું અમારા માટે યોગ્ય હોય અને તારી

ખાસ રહમત એવી રીતે ઉતાર, એ પ્રમાણે કે જે પ્રમાણે તેં અમને તેઓ પર દુરૂદ મોકલવાનો હુકમ આપ્યો છે.

ફઝીલત : જે માણસ ઉપરના દુરૂદ શરીફને દરરોજ સવારે દસ (૧૦) વખત પઢશે તો તે માણસ તેના કારણે તમામે તમામ મખ્લૂકના અમલોનાં જેટલો સવાબ હાસિલ કરે છે. (ઈન્સાનો, જીન્નાતો, ફરિશ્તાઓ, પશુઓ, પક્ષીઓ, પ્રાણીઓ, માછલીઓ, ઝાડો, તારાઓ વગેરે.) (દુર્રે મન્સૂર) અલ્લાહ તઆલાની ૧૮૦૦૦ થી પણ વધારે મખ્લુકાત છે.

(૧૩) اَللّٰهُمَّ يَا دَائِمَ الْفَضْلِ عَلَى الْبَرِيَّةِ يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالْعَطِيَّةِ يَا صَاحِبَ الْمَوَاهِبِ السَّنِيَّةِ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ خَيْرِ الْوَرٰى سَجِيَّةً وَّاغْفِرْ لَنَا يَاذَا الْعُلٰى فِىْ هٰذِهِ الْعَشِيَّةِ

અર્થ : હે અલ્લાહ ! હંમેશા કૃપાળુ, હે અલ્લાહ ! ઘણો જ સખી, હે અલ્લાહ ! ઉચો મરતબો અર્પણ કરનાર અમારા નબી મુહમ્મદ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) પર રહમત નાઝિલ ફરમાવ કે જે તમામ મખ્લૂકમાં સર્વશ્રેષ્ઠ છે અને અમને માફ કર, હે સર્વથી મહાન (અલ્લાહ) ! આ રાત્રીના સમયના માલિક !

મહાન ફઝીલત : જે માણસ ઉપરના દુરૂદ શરીફને જુમ્આની રાત્રે (જુમેરાતના સૂરજ ડુબવા પછી) દસ (૧૦) વખત પઢશે તો અલ્લાહ પાક તેના ૧૦ કરોડ ગુનાહ માફ કરી દેશે, ૧૦ કરોડ નેકીઓ આપશે તથા તેના ૧૦ કરોડ દરજજાઓ બુલંદ કરશે.

આ દુરૂદ શરીફ પઢનારને આખિતરમાં ઘણો જ મહાન અજર–બદલો મળશે. *(હુબ્બે નસીમ)*

(૧૪) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ–વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે, નીચેના શબ્દો પઢી જે માણસ અલ્લાહ તઆલાથી જે કંઈ દુઆ માંગશે તે મળશે. તે માણસના આ'માલનામામાં ૧૦૦૦ નેકીઓ લખી દેવામાં

આવશે અને તે માણસ માટે અલ્લાહ તઆલા ૭૦,૦૦૦ (સિત્તેર હજાર) ફરિશ્તાઓ નક્કી કરશે, જે કિયામત સુધી તે માણસ માટે ઈસ્તિગફાર કરતા રહેશે. *(તબરાની)*

તે શબ્દો આ રહ્યા :

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىْ تَوَاضَعَ كُلُّ شَىْءٍ لِّعَظَمَتِهٖ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىْ ذَلَّ كُلُّ شَىْءٍ لِّعِزَّتِهٖ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىْ خَضَعَ كُلُّ شَىْءٍ لِّمُلْكِهٖ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىْ اِسْتَسْلَمَ كُلُّ شَىْءٍ لِّقُدْرَتِهٖ ؕ

☆ સૂવા પહેલાં ત્રણવાર 'ઇસ્તિગ્ફાર' પઢવાની ફઝીલત ☆

(૧૫)

أَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ الَّذِىْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَىُّ الْقَيُّوْمُ وَاَتُوْبُ اِلَيْهِ

અસ્તગફિરુલ્લાહલ્લઝી લા ઇલા-હ ઇલ્લા હુવલ હય્યુલ કય્યૂમુ વ અતૂબુ ઇલયહ.

અર્થ : હું બખ્શિશ ચાહું છું અલ્લાહથી કે તેના સિવાય કોઈ મઅબૂદ (ઈબાદતને લાયક) નથી, તે જીવતો અને હંમેશા રહેનાર છે અને તેનાથી જ તૌબા કરું છું.

ફઝીલત : હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમથી રિવાયત કરે છે કે જે માણસ પથારી પર સૂતી વખતે ઉપરનું ઈસ્તિગ્ફાર ત્રણ (૩) વખત પઢશે તો તેનાં સઘળાં ગુનાહ માફ કરી દેવામાં આવશે. ભલે તે ગુનાહો દરિયાનાં ફીણ બરાબર હોય અથવા ઝાડોના પાંદડાં બરાબર હોય અથવા ઝીણી રેતીનાં બરાબર હોય. *અર્થાત્* : જગતની શરૂઆતથી

કિયામત સુધી જેટલા પ દિવસ હોય. *(તિરમિઝી શરીફ)*

સાર : ગુનાહો કેટલાં ય વધુ હોય સર્વે માફ કરી દેવામાં આવશે.

☆ જુમ્અહ : મહત્વતા અને અગત્યતા ☆

જુમ્અહના દિવસના નવ આ'માલ

નીચે જણાવેલ નવ આમાલ પર જુમ્અહના દિવસે અમલ કરવાથી એક વરસના રોઝા અને એક વરસની નમાઝનો સવાબ હરેક કદમ પર મળે છે.

(૧) બીજા દિવસો કરતાં જુમ્અહના દિવસે સવારે કંઈક વહેલા ઉઠવું.

(૨) ગુસલ કરવું.

(૩) સાફ(સ્વચ્છ) કપડાં પહેરવા.

(૪) મસ્જિદે જલદી જવાની ફિકર કરવી.

(૫) મસ્જિદે પગે ચાલીને જવું.

(૬) ઈમામની નજીક બેસવાની કોશિષ કરવી.

(૭) જો સફો ભરાઈ ગઈ હોય તો સફોને ઓળંગીને (ફલાંગીને) આગળ ન જવું.

(૮) પોતાના કપડાંથી કે વાતોથી રમત–ગમત યા હસી–મઝાક ન કરવી.

(૯) ખુત્બાને ધ્યાનથી સાંભળવો.

આ ઉપરાંત,

જુમ્અહના દિવસે જે કોઈ *'સૂરએ કફ્હ'* પઢશે તેના માટે અર્શના નીચેથી આસમાનના બરાબર બુલંદ એક નૂર જાહેર થશે, જે કિયામતના અંધારામાં તેને કામ આવશે અને આ જુમ્અહથી અગાઉની જુમ્અહની તમામ ખતાઓ (સગીરહ *અર્થાત્* નાના ગુનાહો) તેના માફ થઈ જશે.

નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમનો ઈરશાદ છે કે, *"જુમ્અહના દિવસે મારા પર વધારે પ્રમાણમાં દુરૂદ મોકલતા રહો. એ દિવસે દુરૂદના ફરિશ્તાઓ હાજર થાય છે અને દુરૂદ મારી સમક્ષ પેશ કરવામાં આવે છે."* *(ઈબ્ને માજહ)*

જુમ્અહની નમાઝની મહાન ફઝીલતો :

(૧) હઝરત અબૂહુરૈરહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : *"જે માણસ સારી રીતે વુઝૂ કરી નમાઝ માટે આવ્યો અને ચુપચાપ*

બેસી ખુત્બો સાંભળ્યો તો એના ગુનાહો માત્ર એક જુમ્અહથી બીજી જુમ્અહ સુધીના જ નહીં, બલ્કે ત્રણ દિવસના ઓર વધુ ગુનાહ પણ બખ્શી દેવામાં આવે છે." *(મુસ્લિમ)*

(૨) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : *"જુમ્અહની નમાઝ એક જુમ્અહથી બીજી જુમ્અહ સુધીના અને રમઝાનના રોઝા એક રમઝાનથી બીજી રમઝાન સુધીના ગુનાહો માટે કફ્ફારહ છે. શરત એ કે કબીરા ગુનાહોથી બચેલો રહે."* *(મુસ્લિમ)*

(૩) હઝરત યઝીદ બિન મરયમ (રદિ.) બયાન કરે છે કે હું જુમ્અહની નમાઝ પઢવા જઈ રહ્યો હતો એટલામાં મને રસ્તામાં હઝરત અબાયહ બિન રિફાઅહ (રદિ.) મળી ગયા. તેમણે મને પૂછયું : "કયાં જાઓ છો ?"

મેં કહ્યું : "જુમ્અહની નમાઝ માટે જઈ રહ્યો છું."

તેમણે કહ્યું : "મુબારક હો ! તમારું એ ચાલવું ! એ તો અલ્લાહના રસ્તે ચાલવું છે."

જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું છે કે *"જે બંદાના પગો અલ્લાહના માર્ગે ધૂળવાળા*

બન્યા તેના ઉપર આગ હરામ છે." *(તિરમિઝી)*

(૪) હઝરત સલમાન ફારસી (રદિ.) ફરમાવે છે કે જનાબ સરકારે દો આલમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમનું ફરમાન છે : "જુમ્અહના દિવસે જે ગુસલ કરે છે, માથામાં તેલ નાંખે છે, ખૂશ્બૂ લગાડે છે, સારી રીતે પાકસાફ થાય છે, નમાઝ માટે જાય છે, ને જેટલી નમાઝ અલ્લાહે તેના નસીબમાં લખી છે તેટલી જ નમાઝ પઢે છે, ખુત્બા વખતે ચૂપ રહે છે, મુસલમાનોમાં ફુટફાટ નાંખતો નથી તો અલ્લાહ તઆલા એ બંદાના એક જુમ્અહથી લઈને બીજી જુમ્અહ સુધીના ગુનાહો માફ કરી દે છે.★" *(બુખારી)*

(૫) હઝરત અવસ બિન અવસ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : *"જે માણસે ગુસલ પોતે કર્યું અને ગુસલ કરાવ્યું. * ફરી નમાઝે જુમ્અહ માટે વહેલો આવ્યો,*

....

★ એ રિવાયત તબરાની અને ઈમામ અહમદે હઝરત અબૂ ઐયૂબ અનસારી (રદિ.)થી નકલ કરી છે.

* *"ગુસલ કરાવ્યું"* આ પોતાની પત્ની તરફ સોહબત કરવા તરફ સૂચન છે. એ જ પ્રકારની રિવાયત ઈમામ અહમદે હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર બિન આસ (રદિ.)થી નકલ કરી છે.

પગપાળા ચાલ્યો, ઈમામની પાસે બેઠો, ખુત્બો સાંભળ્યો, કોઈ નકામું કામ ન કર્યું તો એનાં દરેક ડગલે એક વર્ષની ઈબાદતનો અજર લખાય છે." (અબૂ દાવૂદ)

(૬) હઝરત અવસ બિન અવસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : "સર્વે દિવસોમાં અફઝલ જુમ્અહનો દિવસ છે. એ જ દિવસે હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ પેદા થયા, એ જ દિવસે તેમની વફાત થઈ, એ જ દિવસે સૂર ફુંકાશે, એ દિવસે મારા ઉપર ઘણું જ દુરૂદ પઢયા કરો. તમારું દુરૂદ મારી સામે પેશ થાય છે." કોઈએ પૂછયું, "આપ તો માટી થઈ જશો. વફાત પછી આપનું શરીર ધૂળમાં મળી જશે. ફરી દુરૂદ કેવી રીતે પેશ થઈ શકશે ?" જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સલ.)એ ફરમાવ્યું: "અલ્લાહ તઆલાએ નબીઓના શરીરોને જમીન ઉપર હરામ કરી દીધાં છે."

(અબૂ દાવૂદ)

(૭) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું "જુમ્અહના દિવસે એક ઘડી એવી છે કે એ ઘડીએ જે દુઆ

માંગવામાં આવે તે કબૂલ થઈ જાય છે."★ (બુખારી, અબૂદાવૂદ)

(૮) હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું :"જુમ્અહના દિવસનું ગુસલ ઈન્સાનના ગુનાહોને દરેક વાળની જડથી ખેંચી કાઢે છે." *(તબરાની)*

(૯) હઝરત અબૂહુરૈરહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : "જુમ્અહને દિવસે પહેલી ઘડીએ જે માણસ નમાઝ માટે પહોંચી ગયો તેને એક ઉંટની કુરબાનીનો સવાબ મળે છે. બીજી ઘડીએ જનારને ગાયનો અને ત્રીજી ઘડીએ જનારને બકરીનો, ચોથી ઘડીવાળાને એક મરઘીનો, પાંચમી ઘડીવાળાને એક ઈંડાનો સવાબ મળે છે. જયારે ઈમામ ખુત્બહ માટે બહાર આવે છે ત્યારે ફરિશ્તાઓ ખુત્બહ સાંભળવામાં લાગી જાય છે." *(બુખારી)*

....

★ એ ઘડી સંબંધે જો કે આલિમો વચ્ચે મતભેદ છે, પરંતુ સહીહ વચન એ છે કે ઘડી જુમ્અહના દિવસે અસરની નમાઝથી લઈને મગરિબ સુધીના વચ્ચેના ગાળામાં છે. બીજું કથન એ છે કે ઈમામના મિમ્બર ઉપર બેસવાથી લઈને નમાઝ પૂરી થાય ત્યાં સુધીના વચ્ચેના વખતે એ ઘડી છે.

મતલબ એ છે કે ખુત્બાની પહેલાં પહેલાં આવનારનો સવાબ મંડાતો રહે છે. પણ ખુત્બો શરૂ થઈ ગયા પછી એ મામલો બંધ થઈ જાય છે.

(૧૦) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસ્ઉદ (રદિ.) ફરમાવે છે કે સરકારે દો આલમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમનું ફરમાન છે કે, "જુમ્અહની હાજરીમાં જે તરતીબ (ક્રમ) હશે તે જ તરતીબ અલ્લાહની પાસે બેસવામાં હશે, પરંતુ જે પહેલો આવ્યો હશે તે કિયામતમાં અલ્લાહની તદન નજીક હશે, બીજો બીજા નંબરે, ત્રીજો ત્રીજા નંબરે, ચોથા નંબર–વાળો પણ અલ્લાહથી કંઈ વધુ દુર ન હશે." *(ઈબ્ને માજહ)*

મતલબ એનો એ છે કે જુમ્અહની નમાઝ માટે મસ્જિદે જલદી જવું અલ્લાહ તઆલાની નજદિકીની નિશાની છે.

(૧૧) હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) રિવાયત કરે છે કે જનાબ હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : "જુમ્અહના દિવસે જે સૂરએ કહફ પઢશે તેના માટે બે જુમ્અહ દરમ્યાન એક નૂર ચમકતું રહેશે." *(નસાઈ)*

(૧૨) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ

સલ્લમએ ફરમાવ્યું કે જુમ્અહના દિવસે સૂરએ કહફ પઢનારના પગથી લઈને આસમાન સુધી નૂર ચમકતું હશે અને બંને જુમ્અહના દરમ્યાન જે ગુનાહો થયા હશે તે માફ થઈ જશે." *(ઈબ્ને મરૂવીયહ)*

(૧૩) હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : "પાંચ અમલ (કૃત્યો) એવાં છે જે માણસ તેમને એક જ દિવસમાં બજાવી લાવશે તો અલ્લાહ તઆલા તેનું નામ જન્નતીઓમાં લખી દેશે. (૧) બીમારપુર્સી માટે જવું (૨) જનાઝામાં ભાગ લેવું. (૩) દિવસભર રોઝો રાખવો. (૪) જુમ્અહની નમાઝ માટે જવું. (૫) ગુલામ આઝાદ કરવું. *(ઈબ્ને હિબ્બાન)*

(૧૪) હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) અને હઝરત ઈમરાન બિન હુસેન (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ સરકારે દો આલમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : "જે માણસ જુમ્અહના દિવસે ગુસલ કરે છે તેના તમામ ગુનાહો માફ થઈ જાય છે. જયારે તે નમાઝ પઢવાના ઈરાદે ચાલે છે તો એનાં દરેક ડગલે વીસ નેકીઓ લખવામાં આવે છે, ને જયારે તે નમાઝથી ફારિગ થઈ જાય છે તો

એને બસો વર્ષની ઈબાદતનો સવાબ મળે છે." ★ (તબરાની)

(૧૫) હઝરત મુસા અશ્અરી (રદિ.) બયાન કરે છે કે આકાએ દો જહાં સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : "કિયામતમાં એ સર્વે દિવસો પોત પોતાની હાલત ઉપર લાવવામાં આવશે, પણ જુમ્અહના દિવસને એક નૂરાની અને રોશન ચહેરા સાથે લાવવામાં આવશે. જુમ્અહ પઢનારાઓ એને નવા વર કે વધુ પેઠે ઘેરી તેના અજવાળામાં ચાલી રહ્યા હશે, તેમનો રંગ બરફ પેઠે ઘણો જ ઉજળો હશે, ને તેમના શરીર કસ્તુરી પેઠે મહેક મહેક થઈ રહ્યા હશે, એ લોકો કપુરના ટેકરાઓ ઉપર ફરતા હશે. એમને જોઈ તમામ લોકો નવાઈ પામશે અને એમને વારંવાર જોશે, અંતે એ લોકો જન્નતમાં દાખલ થશે. એમના મરતબાને જે મુઅઝ્ઝિનો અલ્લાહ માટે જ પાંચ વખત અઝાન કહે છે તેમના સિવાય કોઈ માણસ પહોંચી શકશે નહિં. (તબરાની, ઈબ્ને ખુઝૈમહ)

મતલબ એ છે કે આ દુન્યાની દરેક ચીજને કિયામતના દિવસે એક શકલ–એક રૂપ મળશે, જે વડે કિયામતના

★ એક રિવાયતમાં હઝરત અબૂબક સિદીક (રદિ.)થી એમ બયાન કરવામાં આવ્યું છે કે "એ માણસને દરેક ડગલે વીસ વર્ષની ઈબાદતનો સવાબ મળે છે."

લોકો ઓળખી લેશે. દાખલા તરીકે નમાઝને એક ખાસ રૂપ આપવામાં આવશે, રોઝહને એક રૂપ, રમઝાનને એક ખાસ રૂપ, એ જ મુજબ વાર, માસ પણ એક શકલ અને રૂપમાં પેશ થશે. બીજા દિવસોને તો સાધારણ રૂપ આપવામાં આવશે, પરંતુ જુમ્અહને એક નૂરાની અને ચમકદાર હાલતમાં મેદાને કિયામતમાં પેશ કરવામાં આવશે કે જુમ્અહની પાબંદી કરનારા અને જુમ્અહને પૂરી સંભાળ સહિત અદા કરનારા જુમ્અહના દિવસને ચારે તરફથી એ પ્રમાણે ઘેરી લેશે, જેમ બરાતી (જાનૈયા) દુલ્હા–દુલ્હનને ઘેરી લે છે. સર્વે જુમ્અહ અદા કરનારાઓ જુમ્અહનાં નૂર અને એનાં અજવાળામાં મેદાને કિયામત પસાર કરી જન્નતમાં દાખલ થઈ જશે.

(૧૬) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) અને હઝરત હુઝૈફહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : "અલ્લાહ તઆલાએ અમને જુમ્અહનો દિવસ આપી તમામ પાછલી ઉમ્મતો ઉપર ફઝીલત અતા કરી છે. યહુદીઓને શનિવારનો દિવસ આપ્યો. ઈસાઈઓને રવિવાર આપ્યો. એ લોકો કિયામત સુધી આપણા કરતાં પાછળ રહેશે.

આપણે દુન્યામાં સૌ કરતાં પાછળ આવ્યાં ને કિયામતમાં આપણી મગફિરત સૌથી પહેલાં થશે." (મુસ્લિમ)

(૧૭) હઝરત અનસ (રદિ.) બયાન કરે છે કે સરકારે દો આલમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમનો હુકમ છે કે, *"જુમ્અહનો દિવસ અને રાત્રીમાં ૨૪ કલાકો છે, ને દરેક કલાકે અલ્લાહ તઆલા ૬૦૦ જહન્નમીઓને જહન્નમથી આઝાદ કરે છે." (અબૂ યઅલા)*

(૧૮) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : *"જે માણસે જુમ્અહની રાતે 'સૂરએ હામીમ–દુખાન' પઢી તેના માટે ૭૦ હજાર ફરિશ્તાઓ ઈસ્તિગફાર પઢે છે ને તેના સર્વે ગુનાહો માફ કરી દેવામાં આવે છે."*

(તિરમિઝી)

(૧૯) હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદિ.) બયાન કરે છે કે સરકારે દો આલમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : *"જે માણસ જુમ્અહના દિવસે "સૂરએ આલિ ઈમરાન" પઢે છે તેના ઉપર અલ્લાહ તઆલા અને તેના ફરિશ્તાઓ સૂરજ આથમતાં સુધી દુરૂદ મોકલે છે."*

(તબરાની)

(૨૦) આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)થી રિવાયત છે કે જેણે જુમ્આની નમાઝ પછી સૂરએ ઈખ્લાસ (કુલ હુવલ્લાહુ શરીફ) ૧૦૦ (સો) વખત અને દુરૂદ શરીફ ૧૦૦ (સો) વખત અને સિત્તેર (૭૦) વાર નીચેની દુઆ પઢશે તો અલ્લાહ તે માણસની ૧૦૦ (સો) જરૂરતો પુરી કરશે. જેમાંથી ૩૦ (ત્રીસ) દુનિયાની અને ૭૦ (સિત્તેર) આખિરતની. તે દુઆ આ છે :

اَللّٰهُمَّ اكْفِنِيْ بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَاَغْنِنِيْ بِفَضْلِكَ عَنْ مَّنْ سِوَاكَ ط

અર્થ : હે અલ્લાહ તઆલા ! હરામથી બચાવી, પોતાના હલાલ વડે તું મારી કિફાલત ફરમાવ. તું મારા વતી જવાબદાર બની જા અને પોતાના ફઝલ વડે તું મને પોતાના ગેરથી બેનિયાઝ ફરમાવી દે.

(હદીસ સઆદતે દારૈન, મૌ. અશરફ અહમદ રાંદેરીની કિતાબ)

(૨૧) જુમ્અહની નમાઝ પછી જે માણસ ૧૦૦ (સો)

વખત **"સુબ્હાનલ્લાહિલ અઝીમિ વ બિહમ્દિહી"** પઢશે તો તે પઢનારના અને તે પઢનારના માં-બાપના અલ્લાહ તઆલા એક-એક લાખ ગુનાહો માફ કરશે.

(સઆદતે દારૈન, મૌ. અશરફ અહમદ રાંદેરીની કિતાબ)

☆ સલાતુત્તસ્બીહ ☆

અહાદીસે શરીફહમાં સલાતુત્તસ્બીહની ઘણી જ ફઝીલત, બરકત અને તાસીર બયાન કરવામાં આવી છે.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ એક દિવસ પોતાના કાકા હઝરત અબ્બાસ ઈબ્ને મુત્તલિબ (રદિ.) ને ફરમાવ્યું :

હે અબ્બાસ ! હે મારા માનવંત કાકા ! શું હું આપની ખિદમતમાં એક મૂલ્યવાન ભેટ અને એક કિંમતી તોહફો પેશ કરું ? શું હું આપને એક ખાસ લાભદાયી વાત બતાવું ? શું હું આપને દસ કામ અને આપની દસ ખિદમતો કરું ? (અર્થાત્ આપને એક એવો અમલ બતાવું, જેનાથી આપને

દસ મહાન લાભો પ્રાપ્ત થાય, તે એવો અમલ છે કે) જયારે આપ તેને કરશો તો અલ્લાહ તઆલા આપના તમામ ગુનાહો માફ કરી દેશે. આગલા પણ અને પાછલા પણ, જુના પણ અને નવા પણ, ભૂલચૂકથી થયેલાં પણ અને ઈરાદા પૂર્વક કરેલાં પણ, નાના પણ અને મોટા પણ, છાની રીતે થયેલા પણ અને છડેચોક–જાહેરમાં થયેલા પણ. (તે અમલ સલાતુત્તસ્બીહ છે અને તેની રીત આ છે કે)......

★ આપ (એક સલામથી) ચાર રકાત પઢો અને દરેક રકાતમાં સૂરએ ફાતિહા અને બીજી કોઈ સૂરહ પઢો.

★ પછી જયારે આપ પહેલી રકાતમાં કિરાતથી ફારિગ થઈ જાઓ તો કિયામની જ હાલતમાં (રુકૂઅ પહેલાં) પંદરવાર આ (શબ્દો) પઢો. :

سُبْحَانَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلَآ اِلٰهَ
اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ

સૂબ્હાનલ્લાહિ વલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ વલા ઇલા-હ
ઇલ્લલ્લાહુ વલ્લાહુ અકબર

★ ત્યાર બાદ રુકૂઅ કરો અને રુકૂઅમાં પણ (રુકૂઅની તસ્બીહ પછી) આ જ કલિમાત દસ વાર પઢો.

★ પછી રુકૂઅથી ઊઠીને કવ્મહમાં પણ (ઊભા ઊભા) આ જ કલિમાત દસ વાર પઢો.

★ પછી સિજદહમાં ચાલ્યા જાઓ અને સિજદામાં પણ (સિજદાની તસ્બીહ પછી) આ કલિમાત દસ વાર પઢો.

★ પછી સિજદાથી ઊઠીને જલસામાં (અલ્લાહુ અકબર કહયા પછી બેઠા બેઠા) આ જ કલિમાત દસ વાર પઢો.

★ પછી બીજા સિજદામાં પણ આ કલિમાત દસ વાર પઢો.

★ પછી (બીજા) સિજદામાંથી ઊઠીને (બેસી જાઓ અને ઉભા થતાં પહેલાં, જલસામાં) પણ આ જ કલિમાત દસ વાર પઢો.

★ એ પછી તકબીર કહયા વગર બીજી રકાત માટે જલસહમાંથી ઉભા થઈ જાઓ અને કિયામ કરો. આ તરતીબથી આ કલિમાત દરેક રકાતમાં પંચોતેર (૭૫) વખત પઢો અને આ રીતે ચાર રકાતમાં ત્રણસો વખત પઢો.

આ તરતીબ બતાવ્યા પછી આપે (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ફરમાવ્યું : હે મારા કાકાજાન ! જો આપથી બની

શકે તો દરરોજ આ નમાઝ પઢયા કરજો. જો દરરોજ ન પઢી શકાય તો દરેક જુમ્અહના દિવસે (અર્થાત્ અઠવાડીયામાં એકવાર) પઢયા કરજો. જો આ પણ અશકય હોય તો મહિનામાં એકવાર પઢજો અને જો આ પણ અશકય હોય તો વર્ષમાં એકવાર પઢજો અને જો એ પણ શકય ન હોય તો કમસે કમ આખા જીવનમાં એક વાર તો અવશ્ય પઢજો જ પઢજો. *(અબૂ દાઊદ, ઈબ્ને માજહ, બયહકી, તિરમિઝી, મઆરિફુલ હદીસ)*

☆ સલાતુત્તસ્બીહનો બીજો તરીકો ☆

આ નમાઝ પઢવાનો બીજો તરીકો આ છે કે પહેલી રકાતમાં સના પછી અને સૂરએ ફાતિહા પહેલાં મજકૂર કલિમાતને પંદર વખત પઢે. પછી સૂરએ ફાતિહા અને બીજી સૂરહ પઢયા પછી દસ વખત પઢે, પછી રુકૂઅમાં આ જ તસ્બીહ દસ વખત, કવ્મહમાં દસ વખત, બંને સિજદાઓમાં અને બંને સિજદાઓ દરમિયાન દસ દસ વખત પઢે. આ એક રકા'ત થઈ ગઈ. બીજી રકા'તમાં સૂરએ ફાતિહાથી પહેલાં પંદર વખત અને સૂરએ ફાતિહા તથા બીજી સૂરહ પછી દસ વખત પઢે. પછી પહેલી રકા'તની જેમ બીજા મકામાત (સ્થળો)માં દસ-દસ વખત પઢે. આ પ્રમાણે ત્રીજી અને ચોથી રકા'ત પણ પઢે.

આ બંને તરીકા તિરમિઝી શરીફ (૧/૬૩-૬૪)માં મવજૂદ છે. જે રીતે મન ચાહે તે રીતે પઢે. ઉલમાએ કિરામે લખ્યું છે કે બંને તરીકાઓ પર અમલ કરી લેવો બહેતર છે. હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મુબારક (રહ.) જે ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.)ના શાગિર્દ અને ઈમામ બુખારી (રહ.)ના ઉસ્તાઝોના ઉસ્તાઝ છે. તેઓ આ નમાઝને આ બીજા નંબરે વર્ણવાયેલા તરીકા અનુસાર પઢયા કરતા હતા.

હદીસનું વિવરણ :

હદીસની કિતાબોમાં સહાબએ કિરામ (રદિ.)એ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)થી સલાતુત્તસ્બીહની તાલીમ અને તલકીન રિવાયત કરેલી છે. ઈમામ તિરમિઝી (રહ.)એ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ના ખાદિમ અને આઝાદ કરેલા ગુલામ હઝરત રાફિઅ (રદિ.)ની રિવાયત પોતાની સનદથી નકલ કર્યા પછી લખ્યું છે કે એમના સિવાય હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ, હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અમ્ર અને ફઝલ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) એ પણ એને રિવાયત કરી છે. હાફિઝ ઈબ્ને હજર (રહ.)એ પોતાની કિતાબ *"અલ ખિસાલુલ મુકફફરહ"* માં

સલાતુત્તસ્બીહની રિવાયતો અને એમની સનદી હેસિયત પર વિસ્તારપૂર્વક ચર્ચા કરીને લખ્યું છે કે આ હદીસ કમસે કમ *"હસન"* (*અર્થાત્* સિહ્હતની દ્રષ્ટિએ બીજા નંબરની) જરૂર છે. અમુક તાબિઈન અને તબ્એ તાબિઈન હઝરાતથી (જેમાં અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મુબારક જેવા જલીલુલ કદ્ર ઈમામ પણ સમાવિષ્ટ છે.) સલાતુત્તસ્બીહનું પઢવું અને એની ફઝીલત બયાન કરીને એની પ્રેરણા આપવું પણ સાબિત છે અને આ વાતની સ્પષ્ટ દલીલ છે કે આ હઝરાતના નજીક પણ *"સલાતુત્તસ્બીહ"*ની તલકીન અને તરગીબની હદીસ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)થી સાબિત હતી અને ત્યાર પછીના જમાનામાં તો આ સલાતુત્તસ્બીહ મોટા ભાગના નેક બુઝૂર્ગોનો મામૂલ રહયો છે.

(મઆરિફુલ હદીસ : ૩/૩૭૧)

બુઝુર્ગોનો મામૂલ :

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ રદિઅલ્લાહુ તઆલા અન્હુ આ નમાઝ દરેક જુમ્અહના દિવસે પઢયા કરતા હતા. અબુલ જવઝ તાબિઈ રહમતુલ્લાહ દરરોજ ઝોહરની અઝાન થતાંવેંત મસ્જિદે જતા હતા અને જમાઅત ઊભી થતા સુધીમાં પઢી લેતા હતા. હઝરત

અબ્દુલ અઝીઝ ઈબ્ને અબી રવ્વાદ રહમતુલ્લાહ ફરમાવતા હતા કે જેને જન્નત જોઈતી હોય તેણે સલાતુત્તસ્બીહને મજબૂત પકડી લેવી જોઈએ. અબૂ ઉસ્માન ખયરી રહમતુલ્લાહ ફરમાવ્યા કરતા કે મુસીબતો, મૂંઝવણો અને ચિંતાઓને દૂર કરવા માટે સલાતુત્તસ્બીહ જેવી બેહતર ચીઝ મેં જોઈ નથી. *(આઈનાએ નમાઝ)*

ફઝાઇલ :

(૧) રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ પોતાના એક સહાબી હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અમ્ર (રદિ.)ને *"સલાતુત્તસ્બીહ"*ની તલકીન કર્યા પછી એમને ફરમાવ્યું :

થોડીવાર માટે માની લો કે જો તમે દુનિયાના સૌથી મોટા ગુનેહગાર હશો તો પણ આ નમાઝની બરકતથી અલ્લાહ તઆલા તમારી મગફિરત ફરમાવી દેશે. *(સુનને અબી દાઉદ, મઆરિફુલ હદીસ : ૩/૩૭૨)*

(૨) હુઝૂરે અકદસ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ પોતાના પિત્રાઈ ભાઈ હઝરત જઅફર (રદિ.)ને પણ સલાતુત્તસ્બીહની તલકીન ફરમાવી હતી. અલબત્ત, આ હદીસમાં મજકૂર ચાર કલિમાતની

સાથે *"લા હવ્લ વા કુવ્વ–ત ઈલ્લા બિલ્લાહિલ–અલિય્યિલ અઝીમ"* પણ આવ્યું છે. (જેથી એને પણ મિલાવી લેવામાં આવે તો બેહતર છે.)

નિય્યત : હું અલ્લાહ તઆલાના વાસ્તે સલાતુત્તસ્બીહની ચાર રકા'ત નફલ નમાઝ પઢવાની નિય્યત કરું છું, રુખ મારું કિબ્લા તરફ, અલ્લાહુ અકબર.

☆ સલાતુત્તસ્બીહમાં પઢાતા કલિમાતની ફઝીલત ☆

ઉપરોકત તસ્બીહની ફઝીલત વિવિધ હદીસોમાં નીચે પ્રમાણે આવેલી છે :

(૧) આ ચાર કલિમાત (બોલ) અલ્લાહ તઆલાને સૌથી વધુ પ્યારા છે.

(૨) આ ચારેવ કલિમાતને જે માણસ પઢતો રહેશે, તેના માટે આ કલિમાતના પ્રત્યેક અક્ષરના બદલામાં દસ નેકીઓ લખાય જશે.

(૩) હુઝૂર રસૂલે પાક સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : આ ચાર કલિમાતનું પઢવું, દરેક તે વસ્તુથી મને વધુ પસંદ છે, જેના પર સૂરજ ઊગે છે. (એટલે કે, દુનિયા અને દુનિયામાંની બધી જ

વસ્તુઓથી મહબૂબ છે.)

(૪) કુર્આન મજીદ પછી આ સૌથી અફઝલ કલામ છે અને હકીકતમાં તો આ કુર્આનના જ કલિમાત છે.

(૫) જન્નતની માટી ઘણી જ ઉમદા છે અને પાણી ઘણું જ મીઠું. જન્નત એક ખાલી મેદાન છે અને એના છોડવા આ ચાર કલિમાત જ હોય છે. (જે માણસ જેટલા વધુ પ્રમાણમાં એને પઢતો રહે છે એટલા જ પ્રમાણમાં એની જન્નત હરિયાળી અને લીલીછમ રહે છે.)

(૬) એના પ્રત્યેક કલિમહના બદલામાં તમારા માટે એક છોડ રોપી દેવામાં આવે છે.

(૭) જહન્નમથી બચવા માટે ઢાલ સંભાળી લો. એટલે કે આ ચારેવ કલિમાતને પઢતા રહો, કારણ કે આ કલિમાત (પોતાના પઢનારની) ડાબી અને જમણી બાજુથી, આગળ અને પાછળથી (દરેક બાજુઓથી બચાવવા માટે) આવશે અને આ જ બાકી રહેનાર નેકીઓ છે.

(૮) દરેક તસ્બીહ (*સુબ્હાનલ્લાહ*) સદકો (સવાબકારક) છે. દરેક તહમીદ (*અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ*) સદકો છે. દરેક તહલીલ (*લા ઈલા –હ ઈલ્લલ્લાહ*) સદકો છે અને દરેક તકબીર (*અલ્લાહુ અકબર*) સદકો છે.

(૯) બેશક, અલ્લાહ તઆલાએ પોતાના કલામ (કુર્આનમાંથી) આ ચાર કલિમા પસંદ ફરમાવ્યા છે.

(૧૦) એક વખતે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : શું તમારામાંથી દરેક માણસ દરરોજ ઉહદ પહાડ બરાબર અમલ કરવાથી લાચાર અને મજબૂર છે ? સહાબએ કિરામ (રદિ.) એ અરજ ગુજારી : યા રસૂલલ્લાહ ! સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ એટલો અમલ તો વળી કોણ કરી શકે છે ? આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું: *સુબ્હાનલ્લાહ* ઉહદથી ઘણો મોટો છે. *લા ઈલા–હ ઈલ્લલ્લાહ* પણ ઉહદથી ઘણો મોટો છે. *વલ્હમ્દુલિલ્લાહ* ઉદહથી ઘણો મોટો છે. એ જ પ્રમાણે *વલ્લાહુ અકબર* પણ ઉહદથી ઘણો મોટો છે.

(૧૧) સો (૧૦૦) વાર સુબ્હાનલ્લાહ પઢવું હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.)ની અવલાદમાંથી સો ગુલામ આઝાદ કરવા બરાબર છે. સો વખત અલ્હમ્દુ–લિલ્લાહ પઢવું સો જિન (પલાણ) કસેલાં અને લગામ પહેરાવેલા ઘોડાઓ બરાબર છે. જેમના પર જિહાદ માટે (ગાઝીઓને) સવાર કરવામાં આવે.

સો વાર અલ્લાહુ અકબર પઢવું ખુદાને ત્યાં એવા સો મકબૂલ ઊંટોના (સવાબ) બરાબર છે, જેમની ગરદનમાં કુર્બાનીના હાર પડેલાં હોય (ને જેમને મક્કામાં ઝબહ કરવામાં આવે) અને લા ઈલા–હ ઈલ્લલ્લાહ તો જમીન અને આસમાન વચ્ચેની ફિઝા (અવકાશ)ને ભરી આપે છે.

(હિસ્ને હસીન: ફઝાઈલે આ'માલ)

મજકૂર ચાર કલિમા જ સલાતુત્તસ્બીહમાં (૩૦૦ વાર) પઢવામાં આવે છે.

મસાઇલ :

(૧) આ નમાઝ મકરૂહ અવકાત સિવાય દરેક વખતે પઢી શકાય છે.

(૨) બેહતર આ છે કે આ નમાઝને ઝવાલ પછી, ઝોહર પહેલાં પઢી લે, (જેમ કે, એક હદીસમાં ઝવાલ પછીના શબ્દો આવ્યાં છે); પરંતુ ઝવાલ પછી પઢવાનો સમય ન મળે તો ગમે તે સમયે પઢી લે.

(૩) બીજી અને ચોથી રકા'તમાં અત્તહિય્યાતથી પહેલાં આ કલિમાતને દસ વાર પઢે.

(૪) આ નમાઝ માટે કોઈ સૂરહ નિયુકત નથી. ચાહે

તે સૂરહ પઢી શકે છે. અમુક રિવાયતોમાં છે કે જે પણ સૂરતો પઢે, લગભગ વીસ આયતો જેટલી હોય.

(૫) આ તસ્બીહાતની ગણતરી ઝબાનથી કદાપિ કરે નહિ, કારણ કે ઝબાન વડે ગણવાથી નમાઝ તૂટી જશે. તસ્બીહ હાથમાં પકડીને ગણતરી કરવી યા આંગળીઓ બંધ કરીને ગણતરી કરવી મકરૂહ છે, એ કારણે બેહતર આ છે કે આંગળીઓ જે જગ્યાએ મૂકેલી હોય, તેમને ત્યાં જ રહેવા દઈને પ્રત્યેક કલિમહ પર એમને દબાવી દબાવીને ગણતરી કરતો રહે.

(૬) જો કોઈ જગ્યાએ આ તસ્બીહાત પઢવાનું ભૂલી જાય તો આગલા બીજા રુકનમાં એમને પૂરી કરી લે. અલબત્ત, ભૂલી ગયેલી તસ્બીહાતની કઝા રુકૂઅથી ઊભા થઈને અને બંને સિજદાઓ દરમિયાન ન કરે. એ જ પ્રમાણે પહેલી અને ત્રીજી રકા'ત પછી જ્યારે બેસે તો એમાં પણ ભૂલાયેલી તસ્બીહાતની કઝા ન કરે, બલકે એમની તસ્બીહાતને (દસ–દસ વખત) પઢી લે અને એમના પછી જે રુકન હોય, તેમાં ભૂલી ગયેલી તસ્બીહાતને અદા કરી લે.

(૭) જો કોઈ કારણે સિજદએ સહ્વ પેશ આવી જાય તો એમાં આ તસ્બીહાત ન પઢે. અલબત્ત, કોઈ જગ્યાએ ભૂલથી તસ્બીહાત પઢવાનું છોડી દેવાયું હોય, જેના કારણે પંચોતેરની સંખ્યામાં ઘટાડો થઈ રહયો હોય અને હજુ સુધી કઝા ન કરી હોય તો એને સિજદએ સહ્વમાં પૂરી કરી લે.

આખિરત બનાવવા માટેનો ટૂંકોટચ અને અણમોલ ખઝાનો

(૧) એક રિવાયતમાં આવ્યું છે કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) એ ફરમાવ્યું કે અર્શના ખાસ ખઝાનાઓમાંથી મને ચાર વસ્તુઓ મળી છે અને તે વસ્તુઓ તે ખઝાનાઓમાંથી બીજા કોઈને પણ મળી નથી.

(૧) સૂર–એ–ફાતિહા *(અલ્હમ્દુ શરીફ)*

(૨) આયતુલ કુર્સી

(૩) સૂર–એ–બકરહની છેલ્લી આયત અને

(૪) સૂર–એ–કવષર

(ફઝાઈલે કુર્આન, ફઝાઈલે આ'માલ)

(૨) હસન બસરી (રહ.) હુઝૂર (સ.અ.વ.)થી નકલ કરે છે કે જેણે *"સૂર–એ–ફાતિહા"* પઢી તેણે જાણે તવરાત, ઈન્જીલ, ઝબૂર અને કુર્આન શરીફને પઢયું.

(ફઝાઈલે કુર્આન, ફઝાઈલે આ'માલ)

(૩) હઝરત ઉસ્માન (રદિ.)થી રિવાયત છે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું કે જે માણસ "સૂર-એ-આલિ ઈમરાન"ની અંતિમ (છેલ્લી) દસ (૧૦) આયતો (*ઇન્ન ફી ખલ્કિસ્સ-માવાતિ...*થી સૂરતના અંત સુધી) રાતે પઢી લેશે તો તેને રાતભર નમાઝ પઢવાનો સવાબ મળશે. *(મિશ્કાત શરીફ)*

ખુલાસો : દસ આયતની તિલાવત (પઢવામાં) ફકત થોડીક જ મિનિટો લાગે છે. આખી રાત નમાઝ પઢવાનો સવાબ મળશે. આનાથી વધીને બીજી કઈ ફઝીલત હશે ! આ દસ આયતો "સૂર-એ-આલિ ઈમરાન"નો છેલ્લો રૂકુઅ છે.

અલ્લાહ પાક આપણને બધાંને જ દરરોજ એની તિલાવત કરીને રાતભર નમાઝ પઢવાનો સવાબ મેળવવાની તૌફીક અને ખુશનસીબી નસીબ ફરમાવે, આમીન.

(૪) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.)એ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમનો આ ઈરશાદ નકલ કર્યો છે કે કુર્આન શરીફમાં એક સૂરત ત્રીસ (૩૦) આયતોની છે, જે પોતાના પઢવાવાળાઓની શફાઅત કરતી રહે છે.

એટલે સુધી કે તેની મગફિરત કરાવે. તે સૂરત *"સૂર–એ–તબારકલ્લઝી...."* (૨૯ મો સિપારો) છે.

(ફઝાઈલે આ'માલ, અબૂ દાઉદ, તિરમિઝી શરીફ)

(૫) *"સૂર–એ–તબારકલ્લઝી"* વિશે પણ એક રિવાયતમાં હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમનો ઈરશાદ છે કે મારૂં દિલ ચાહે છે કે આ સૂરત દરેક મો'મિન (ઈમાનવાળા)ના દિલમાં હોય.

(ફઝાઈલે કુર્આન, ફઝાઈલે આ'માલ)

(૬) એક રિવાયતમાં છે કે જેણે *"અલિફ–લામ–મિમ–સિજદહ"* (૨૧ મો સિપારો) અને *"સૂર–એ–તબારકલ્લઝી..."* (૨૯ મો સિપારો)ને મગરિબ અને ઈશાંના દરમિયાન (વચ્ચે) પઢી તો જાણે તેણે *"લયલતુલ કદ્ર"* માં કિયામ કર્યો.

એક રિવાયતમાં છે કે જેણે આ બંને સૂરતોને પઢી તેનાં માટે ઈબાદતે લયલતુલ કદ્રની બરાબર સવાબ લખવામાં આવે છે. *(કઝાફિલ મઝાહિર, ફઝાઈલે કુર્આન, ફઝાઈલે આ'માલ)*

ખુલાસો : રમઝાનુલ મુબારકની રાતોમાંથી એક રાત *"શબે કદ્ર"* (લયલતુલ કદ્ર) કહેવાય છે, જે ઘણી જ

બરકત અને ખૈર (ભલાઈ)ની રાત છે. કુર્આન શરીફમાં એ રાતને એક હઝાર (૧૦૦૦) મહિનાઓથી પણ વધારે અફઝલ બતલાવી છે. એક હઝાર મહિનાઓના ત્યાંસી (૮૩) વરસ અને ચાર (૪) મહિના થાય છે. ખુશનસીબ છે તે માણસ જેને આ મુબારક રાતની ઈબાદત નસીબ થઈ જાય. કે જે માણસ આ એક રાતને ઈબાદતમાં ગુઝારી દે તો જાણે તેણે ત્યાંસી (૮૩) વરસ અને ચાર (૪) મહિનાથી પણ વધારે ઝમાનાને ઈબાદતમાં ગુઝારી દીધા. આ મુબારક રાત એક હઝાર મહિનાઓથી પણ કેટલા મહિનાઓ અફઝલ છે ? (એટલા માટે કે આ રાતને ૧૦૦૦ મહિનાઓથી પણ વધુ અફઝલ બતલાવવામાં આવી છે.) *ફકત અને ફકત અલ્લાહને જ ખબર છે.*

ખુલાસો એ જ કે જે માણસે આ બંને મુબારક સૂરતોને પઢી તો તેના *"નામ–એ–આ'માલ"* માં પણ લયલતુલ કદ્રમાં ઈબાદત કરવા બરાબર સવાબ લખવામાં આવશે. *ઈન્શા અલ્લાહ.*

અલ્લાહ પાક આપણને બધાને જ આ બંને સૂરતોને દરરોજ પઢવાની તૌફીક નસીબ ફરમાવે, આમીન.

(૭) હઝરત જાબિર (રદિ.) ફરમાવે છે કે

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ જ્યાં સુધી "સૂર-એ-અલિફ-લામ-મિમ-સિજદહ" (૨૧ મો સિપારો) અને "સુર-એ તબારકલ્લઝી" (૨૯ મો સિપારો) પઢી લેતા ન હતા ત્યાં સુધી સૂતા ન હતા. *(તિરમિઝી શરીફ)*

(૮) એક હદીસમાં છે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું કે જે માણસ વૂઝુ કરી લીધા પછી "સૂર-એ-ઈન્ના અન્ઝલના હુ....." (૩૦ મો સિપારો)ને પઢશે તો તે સિદીકીનોમાંથી થશે.

(કન્ઝુલ આ'માલ, બેહિશ્તિ ઝેવર, ભાગ-૧)

(૯) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું કે જે માણસ કુર્આન શરીફની દસ (૧૦) આયતોની તિલાવત રાતના કરશે તો તેનું નામ ગાફિલીનમાં લખાશે નહિ.

(હાકિમ, ફઝાઈલે કુર્આન, ફઝાઈલે આ'માલ)

ખુલાસો : *મારા ભાઈઓ !* દસ આયતોની તિલાવતમાં ફક્ત થોડીક જ મિનિટો લાગે છે. તમામે રાતની ગફલતથી નિકળી જાય છે. આનાથી વધીને બીજી શું ફઝીલત હોઈ શકે !

(૧૦) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમથી રિવાયત કરે છે કે "જે માણસ ફર્ઝ નમાઝોની સંભાળ રાખે છે અને તેમને વખત ઉપર પઢે છે તો તે માણસ ગાફિલોમાં લખાશે નહિ. જેણે એક રાતમાં એક–સો (૧૦૦) આયતોની તિલાવત કરી તે ***"કાનેતીન"***માં લખાશે. *(અબુખુઝૈમા, હાકિમ, ફઝાઈલે આ'માલ)* એટલે કે ઈબાદત કરનારાઓમાં તેનું નામ દાખલ કરવામાં આવશે.

ખુલાસો : કેટલો ખુશનસીબ છે તે માણસ જેનું નામ ઈબાદત કરનારાઓનાં લિસ્ટમાં લખવામાં આવે. *અલ્લાહ પાક આપણને બધાંને જ તેનાં પર સંપૂર્ણ અમલ કરવાની તૌફીક નસીબ ફરમાવે, આમીન.*

(૧૧) અમ્ર ઈબ્ને મયમૂન (રહ.)એ *"શહિ ઈહયા"* માં નકલ કર્યુ છે કે જે માણસ સવારની નમાઝ (ફજરની નમાઝ) પઢીને કુર્આન શરીફ ખોલે અને તેમાંથી એકસો (૧૦૦) આયતો જેટલું પઢે તો તે માણસ માટે તમામ અહલે દુન્યા (તમામ દુનિયાવાળાઓ જેટલો)નાં જેટલો સવાબ તેના માટે લખવામાં આવશે. *(ફઝાઈલે કુર્આન, ફઝાઈલે આ'માલ)*

(૧૨) હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.) રિવાયત કરે છે કે જનાબ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું *"ઘરથી વૂઝુ કરી ફર્ઝ નમાઝ પઢવા જે માણસ નીકળે છે તેને એક હજ્જનો સવાબ મળે છે અને જે માણસ ચાશતની નમાઝ પઢવા નીકળે છે તેને એક ઉમરહનો સવાબ મળે છે. જે બે નમાઝોની વચ્ચે બેહુદી વાત ન કરાય તે "ઈલ્લીયીન" માં લખાય છે." (અબૂ દાઊદ)*

(૧૩) હઝરત મુઆઝ બિન અનસ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : *"રમઝાનનાં ઉપરાંત એક રોઝો રાખનારને તેજ ચાલનાં ઘોડાની ૧૦૦ (એકસો) વરસની મુસાફરીનાં પ્રમાણ જેટલો જહન્નમથી દૂર કરી દેવામાં આવે છે."* *(અબૂ યઅલા)*

ખુલાસો : *મારા ભાઈઓ !* જ્યારે નફલ રોઝાનો આટલો મોટો અજર અલ્લાહ પાક આપશે તો રમઝાનુલ મુબારકમાં જે માણસ ફર્ઝ રોઝા રાખશે તેને તો અલ્લાહ પાક શું શું આપશે તે કોઈનાં ગુમાનમાં પણ નથી.

(૧૪) ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરત આઈશા (રદિ.)

ફરમાવે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમનો ફરમાન છે કે *"અરફાનાં દિવસનો રોઝો એક હજાર (૧૦૦૦) રોઝાની બરાબર છે."* *(તબરાની, બયહકી)*

ખુલાસો : *મારા ભાઈઓ !* ઉપરની હદીસ નંબર ૧૩ નાં જણાવ્યા પ્રમાણે જ્યારે અલ્લાહનો કોઈ બંદો અથવા બંદી એક નફલ રોઝો અલ્લાહ માટે રાખે તો અલ્લાહ પાક તેને જહન્નમથી તેજ ચાલનાં ઘોડાની ૧૦૦ (એકસો) વરસની મુસાફરીનાં પ્રમાણ જેટલો દૂર કરી દેશે. તો અરફાના દિવસનો રોઝો તો એક હજાર (૧૦૦૦) રોઝાની બરાબર છે. તો હિસાબ લગાવો કે તે માણસને અલ્લાહ પાક જહન્નમથી કેટલા હજારો વરસોની મુસાફરી જેટલો દૂર કરશે ? જેનો કોઈ હિસાબ જ નથી અને એ રોઝા રાખવા પર બીજા જે ઈન્આમો અને સવાબો આપશે તે તો અલગ. *અલ્લાહ પાક આપણા બધાં જ મુસલમાનોને એના ઉપર ચીવટાઈથી અમલ કરવાની તૌફીક અને જઝબો નસીબ ફરમાવે, આમીન.*

(૧૫) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : "મુહર્રમ માસ (મહિના)માં એક

દિવસનો રોઝો એક માસ (મહિના)નાં રોઝાઓની બરાબર છે. *(તબરાની)*

(૧૬) હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.)થી રિવાયત છે કે નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : *"જેણે બુધ, જુમેરાત અને જુમ્આ"*નો રોઝો રાખ્યો તેને જહન્નમથી આઝાદ કરી દેવામાં આવે છે અને એના માટે જન્નતમાં મોતી અને માણેકનો મહેલ બનાવી દેવામાં આવે છે. *(તબરાની)*

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.)ની રિવાયતમાં એ શબ્દો છે કે જેણે *"બુધ–જુમેરાત અને જુમ્આ"* નો રોઝો રાખ્યો અને જુમ્આનાં દિવસે સદકો પણ આપ્યો તેનાં સર્વે ગુનાહો માફ કરી દેવામાં આવે છે.

(૧૭) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : *"જે માણસે જુમ્આના રોઝો રાખ્યો તો અલ્લાહ તઆલા તેને આ દુનિયાના દસ (૧૦) દિવસોની બરાબર સવાબ આપશે."* *(બયહકી)*

આ દુનિયાના દસ (૧૦) દિવસોનો મતલબ એ

છે કે અલ્લાહની નજીક તેમની જે સંખ્યા નક્કી છે એટલે કે દુનિયાના એક હજાર (૧૦૦૦) વર્ષની બરાબર છે. જુમ્આનો એક રોઝો જુમેરાત અથવા શનિવાર સાથે મેળવી દેવો જોઈએ. જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફકત જુમ્આનો રોઝો રાખવા મના કરી છે.

(૧૮) જે માણસે રમઝાનુલ મુબારકમાં પોતાના નફસને રોકયો. શરાબ (દારૂ) ન પીધા, કાંઈ ગુનાહનું કામ ન કર્યુ, મુસલમાનની ઈઝઝતનાં પાછળ ઝબાન ન ચલાવી, બોહતાન (આક્ષેપ) ન લગાવ્યો તો અલ્લાહ પાક દરેક રોઝાનાં બદલામાં જન્નતની એકસો (૧૦૦) હૂરો સાથે તેની શાદી કરાવશે. કેવી હૂરો ? જે માટીથી નથી બનેલી, પણ મુશ્ક, અંબર અને ઝાફરાનથી બનેલી છે. જેનાં અંદર આબે હયાત નાંખવામાં આવ્યું, જેનાં ચહેરા પર અલ્લાહના નૂરની તજલ્લીઓ પડી, જો સૂરજને આંગળી બતલાવી આપે તો સૂરજ એના સામે ગુરૂબ થઈ જાય, અંધારામાં જેની કલાઈ આવી જાય તો અંધારૂ અજવાળામાં બદલાય જાય, જે મુશ્કનાં બગીચાઓમાં ઝાફરાનના ઘાસ પર ફરેલી છે, જેનું યાકૂત અને મરજાનના મહેલોમાં ઠેકાણું છે અને જેનું ખાવાનું માટીમાંથી બનેલું ખાવાનું નથી અને જેનાં

અંદર જવાનીની લહેર તસ્નીમનું પાણી પીને આવેલી છે. ખૂબસુરત પણ, અખ્લાકવાળી પણ, હમઊંમર, પોતાનાં પતિના ઈશ્કમાં ડૂબેલ, જેને ન તો ઈન્સાને અડકી છે ન તો જિન્નાતે અડકી છે. એવી એકસો (૧૦૦) હૂરો સાથે અલ્લાહ પાક તે માણસની શાદી કરશે અને અલ્લાહ પાક તે માણસ માટે એક મહેલ બનાવશે. જેની એક ઈંટ સફેદ મોતીની, એક સુર્ખ યાકુતની, એક સબ્ઝ ઝુમુર્રુદની હશે.

એ એટલો મોટો મહેલ હશે કે અગર પૂરી દુનિયાને એ મહેલમાં મૂકવામાં આવે તો પૂરી દુનિયા એ મહેલમાં એવી નજર (દેખાય) આવે, જેવી રીતે કે એક બકરી દુનિયામાં ઊભેલી નજર આવે.

(હવાલો : બયાન મૌલાના તારિક જમીલ સા. પાકિસ્તાની, દાવતો–તબ્લીગ જમાઅતનાં અગ્રણી આલિમ)

ખુલાસો : *મારા ભાઈઓ !* જ્યારે પૂરી દુનિયાની આ મહેલમાં આ હૈસિયત છે તો જ્યારે રોઝા પર આ મળશે, તો નમાઝ રોઝાથી અફઝલ છે, એના પઢવા પર અલ્લાહ પાક શું શું આપશે ! કોઈનાં વહેમો–ગુમાનમાં પણ નથી. *અલ્લાહ પાક અમલની તૌફીક અને જઝબો નસીબ ફરમાવે, આમીન.*

(૧૯) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું કે "જે માણસે અલ્લાહ તઆલાના માટે એક દિવસનો પણ "એઅતિકાફ" કર્યો તો અલ્લાહ તઆલા તે માણસને જહન્નમની ત્રણ (૩) ખાઈઓ જેટલો દૂર કરી દેશે. (એક ખાઈનું અંતર આસમાન અને જમીનની વચ્ચેનાં અંતર કરતાં પણ વધુ હોય છે.)" (તબરાની)

(૨૦) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : "કોઈ મુસલમાન ભાઈની હાજત પૂરી કરવી અથવા તે માટે કોશિષ કરવી એ ૧૦ વરસના "એઅતિકાફ" કરતાં વધુ સવાબનું કામ છે." (તબરાની)

ખુલાસો : મારા ભાઈઓ! જ્યારે ઉપરની હદીસમાં જણાવ્યા મુજબ એક દિવસનાં "એઅતિકાફ" નો આટલો મોટો અજર અને સવાબ છે તો કોઈ મુસલમાન ભાઈની કોઈ હાજત કે જરૂરત પૂરી કરવી અથવા તે માટે કોશિષ કરવી, તે દસ (૧૦) વરસના "એઅતિકાફ"થી પણ વધુ સવાબનું કામ છે. તો હિસાબ લગાવો કે તે માણસને અલ્લાહ પાક જહન્નમથી કેટલા લાખો વરસો દૂર કરી

દેશે ? વલ્લાહો અઅલમ !

પછી જે કોઈ કિયામતનાં દિવસે જહન્નમ (દોઝખ)થી દૂર રખાયો અને જન્નતમાં દાખલ કરાયો તો તે કામિયાબ જ થઈ ગયો અને આ દુનિયાનું જીવન તો ધોકાની પૂંજી સિવાય કંઈ જ નથી. *(સૂર—એ આલિ ઈમરાન : ૧૮૫)*

(૨૧) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ સરકારે દો આલમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : *"જે માણસે કોઈ મુસલમાનની મુસીબત દૂર કરી તો તેને અલ્લાહ તઆલા કિયામતનાં દિવસે પુલસિરાત ઉપર એવું નૂર અતા કરશે કે જેનાં કિરણો વડે એટલા લોકો રોશની હાસિલ કરશે કે જેની ગણતરી ફકત અલ્લાહ તઆલા જ જાણે છે."* *(તબરાની)*

☆ છ (૬) નેઅમતો ☆

(૨૨) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે હઝરત ઉસ્માન ગની (રદિ.) હુઝૂરે અકદસ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ની ખિદમતમાં હાજર થયા અને હુઝૂરે અકદસ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ને અરજ કરી કે યા રસૂલલ્લાહ (સલ.) ! કુર્આને કરીમની આયત *"લહુ મકાલીદુસ્સમાવાતિ વલ અર્દિ"* (આકાશ અને પૃથ્વીની ચાવીઓ અલ્લાહ તઆલાના અંકુશમાં છે) થી શું મુરાદ છે ? આપે (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ઈરશાદ ફરમાવ્યો : (આકાશ અને જમીનની ચાવીઓથી) આ કલિમાત મુરાદ છે :

سُبْحَانَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ ۔ اَلْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ

وَالْبَاطِنُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ يُحْيِي وَيُمِيتُ
وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ط

સુબ્હાનલ્લાહિ, વલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ, વલા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહુ, વલ્લાહુ અકબર, વલા હવ્લ વલા કુવ્વ-ત ઈલ્લા બિલ્લાહિલ્ અલિય્યિલ્ અઝીમ, અલ્અવ્વલુ વલ્આખિરુ, વઝ્ઝાહિરુ, વલ્બાતિનુ, બિય-દિહિલ્ ખય્રુ, યુહ્યી વ યુમીતુ, વ હુ-વ અલા કુલ્લિ શય્ઈન્ કદીર.

(અર્થ : અલ્લાહ તઆલાની ઝાત પાક છે અને સઘળા વખાણ અલ્લાહ તઆલા માટે જ છે અને અલ્લાહ તઆલા સિવાય કોઈ મા'બૂદ નથી અને અલ્લાહ સૌથી મહાન છે અને નથી (કોઈને) કશી કુદરત અને નથી (કોઈને) કશી તાકત, પરંતુ અલ્લાહ તઆલાને જ. જે અતિ ઉચ્ચ અને મહાન છે. તે જ સૌથી પહેલો છે અને તે જ સૌથી છેલ્લો છે તથા તે જ જાહેર અને ગુપ્ત છે. તેના જ અંકુશમાં દરેક પ્રકારની ભલાઈ છે. તે જ જીવન અને મૃત્યુ અર્પણ કરે છે અને તે દરેક ચીજ કરવા શકિતમાન છે.)

હે ઉસ્માન ! (રદિ.) જે માણસ આ કલિમાત સવાર–સાંજ દસ–દસ વખત પઢશે તો અલ્લાહ તઆલા એને છ (૬) નેઅમતોથી નવાઝશે.

(૧) શયતાન અને એના લશ્કરથી એની હિફાઝત ફરમાવશે.

(૨) એને અજર–સવાબનો મોટો ઢગ અર્પણ કરાશે.

(૩) હુરે ઈન (સુંદર આંખોવાળી હૂર) જોડે એના નિકાહ કરાશે.

(૪) એનાં ગુનાહ માફ કરી દેવામાં આવશે.

(૫) તે (જન્નતમાં) હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલયહિસ્સલાતુ વસ્સલામ)ની સાથે હશે.

(૬) બાર ફરિશ્તા એની મૌત વખતે (એની પાસે) હાજર રહેશે અને તેને જન્નતની બશારત સંભળાવશે અને તેને કબરમાંથી આદર–ઈઝઝત અને સન્માન સાથે લઈ જશે. જો કે કિયામતના ભયાનક સંજોગોથી ગભરાશે તો ફરિશ્તા એને તસલ્લી આપશે અને કહેશે કે ગભરાવો નહિં, તમે કિયામતની ભયાનકતાઓથી અમન અને હિફાઝતમાં રહેવાવાળાઓમાં છો. પછી અલ્લાહ તઆલા એનાથી અત્યંત આસાન હિસાબ લેશે અને તેને જન્નતમાં લઈ જવાનો હુકમ આપશે.

જેમ કે, ફરિશ્તાઓ એને મેદાને હશ્રમાંથી જન્નત તરફ એવા સન્માન, ઈઝ્ઝત અને આદર સાથે લઈ જશે, જેવી રીતે દુલ્હન (નવોઢા)ને લઈ જવામાં આવે છે અને અલ્લાહ તઆલાના હુકમથી ફરિશ્તા એને જન્નતમાં દાખલ કરી દેશે, જ્યારે કે બીજા લોકો હિસાબ–કિતાબની વિકટ અને કપરી પરિસ્થિતિમાં સપડાયેલા હશે. *(રૂહુલ મઆની, ભા. ૨૪, પેજ–૨૨)*

સિત્તેર વખત રહમતભરી નજરની નવાઝિશ

(૨૩) જે માણસ એકવાર સૂરએ ફાતિહા, એકવાર આયતુલકુર્સી અને એકવાર નીચે દર્શાવેલી આયતો પાંચેવ નમાઝો પછી પઢશે, તો જન્નત એનું ઠેકાણું બનશે અને તે *"હઝીરતુલ કુદ્સ"*માં રહેશે અને અલ્લાહ તઆલા દરરોજ એના તરફ સિત્તેર વખત નઝરે રહમત (કૃપાભરી દૃષ્ટિ)થી નિહાળશે તથા એની સિત્તેર હાજતોને પૂરી ફરમાવશે અને એની મગફિરત ફરમાવશે. *(ઈબ્નુસ્સુન્ની)*

شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ

وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَاُولُوا الْعِلْمِ قَآئِمًا بِالْقِسْطِ

لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۔ اِنَّ الدِّيْنَ عِنْدَ اللّٰهِ الْاِسْلَامُ ۔ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتَابَ اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا ۢ بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَّكْفُرْ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ۔ قُلِ اللّٰهُمَّ مٰلِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَآءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَآءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَآءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَآءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ، اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۔

☆ હિફાઝતનો ખાસ અમલ ☆

(૨૪) નીચે દર્શાવેલાં કલિમાત સવાર–સાંજ એક–એક વાર પઢી લેવામાં આવે, તો જિન્નાત અને ઈન્સાનથી હિફાઝત થાય છે :

اَعُوْذُ بِكَلِمَاتِ اللّٰهِ التَّامَّةِ مِنْ غَضَبِهٖ وَعِقَابِهٖ وَشَرِّ عِبَادِهٖ وَمِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِيْنِ وَاَعُوْذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَّحْضُرُوْنِ ط

અઊઝુ બિકલિમાતિલ્લાહિત્તામ્મતિ મિન્ ગ–દબિહી વ ઈકાબિહી વ શર્રિ ઈબાદિહી વ મિન હ–મઝાતિ–શ્શયાતીનિ, વ અઊઝુ બિ–ક રબ્બિ અંય્યહઝૂરૂનિ.

[અર્થ : અલ્લાહ તઆલાનાં સઘળાં કલિમાતના વાસ્તાથી હું તેના ક્રોધ–કોપથી અને તેના અઝાબથી અને તેના બંદાઓની બુરાઈથી અને શયતાનોના વસવસા–ઓથી અને મારી પાસે તેમના (શયતાનોના) હાજર થવાથી પનાહ માગું છું.] *(હિસ્ન)*

જાનમાલ અને પરિવારની હિફાઝત માટેનો અમલ

(૨૫) એક સહાબી (રદિ.)એ અરજ કરી : યા રસૂલલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ! મને પોતાની જાન, પોતાની અવલાદ, પોતાના પરિવારજનો અને પોતાના માલ વિશે (સદા) ભય રહયા કરે છે. આપે ઈરશાદ ફરમાવ્યો : સવાર-સાંજ આ દુઆ પઢી લો :

بِسْمِ اللّٰهِ عَلٰى دِيْنِىْ وَنَفْسِىْ وَ
وَلَدِىْ وَاَهْلِىْ وَمَالِىْ ط

બિસ્મિલ્લાહિ અલા દીની વ નફસી વ વ-લદી વ અહ્‌લી વ માલી.

(અર્થ : અલ્લાહ તઆલાના નામની બરકત થાય મારા દીનધર્મ, મારી જાન, મારી અવલાદ, મારાં પરિવાર-જન અને મારા માલ પર.)

થોડાં દિવસ પછી આ સહાબી આવ્યા તો આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ પૂછયું : હવે શું

હાલ છે ? અરજ કરી : કસમ છે તે ઝાતની, જેણે આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમને સત્યની સાથે નબી બનાવીને મોકલ્યા છે. મારો બધો જ ખૌફ દૂર થઈ ગયો છે. *(કન્ઝુલ ઉમ્માલ : ૨/૨૩૬)*

☆ દસ હજાર વાર દુરૂદ પઢવા બરાબર ☆

(૨૬) اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ اَفْضَلَ صَلَوَاتِكَ ؕ

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિન્ અફઝ-લ સ-લવાતિ-ક

ફઝીલત : આ દુરૂદ શરીફ વિશે મન્કૂલ છે કે આ દસ હજાર વાર દુરૂદ શરીફ પઢવા બરાબર છે.

(ઝરીઅતુલ વુસૂલ ઈલા જનાબિર્રસૂલ સલ. ૧૫૦)

(૨૭) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) પણ જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમથી રિવાયત કરે છે કે એમણે ફરમાવ્યું કે *"મુસલમાનનો સૌથી સારો સદકો એ છે કે પોતે ઈલ્મ શીખે અને પોતાના મુસલમાન ભાઈને શીખવાડે."* *(ઈબ્ને માજહ)*

(૨૮) હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : *"જે માણસે ઈશાંની નમાઝ જમાઅત સાથે પઢી તેને શબે કદરમાં જાગવાની ફઝીલત હાસિલ કરી લીધી."* *(તબરાની)*

(૨૯) હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે જનાબ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : *"જે માણસ સવારના વખતે પોતાના ઘરેથી વુઝુ કરી મસ્જીદમાં આવે અને બે રકઅત સુન્નતે ફજર પઢી બેસી રહે અને અંતે સવારની નમાઝ પઢે તો તે માણસની નમાઝ "**અબરાર**"ની નમાઝોમાં લખાશે અને એ માણસ "**રહમાન**"ના ટોળામાં લખાશે."* *(તબરાની)*

(૩૦) ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝ. આઈશાહ સિદ્દીકહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : *"જે મુસલમાન સફ વચ્ચેના ગાળાને પુરે છે તો અલ્લાહ તઆલા તેનો એક દરજ્જો ઉંચો કરે છે અને તેનું ઘર જન્નતમાં બનાવે છે."* *(તબરાની)*

(૩૧) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) બયાન કરે છે કે જનાબ હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ

વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : "જે માણસ પોતાના મુસલમાન ભાઈને દુઃખ પહોંચવાના ડરે પહેલી સફના બદલે બીજી સફમાં ઉભો થઈ જશે, તો અલ્લાહ તઆલા એ માણસને પહેલી સફવાળા કરતાં બમણો સવાબ આપશે." (તબરાની)

(૩૨) હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) રિવાયત કરે છે કે જનાબ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : "ચાર વાત જો ઈન્સાનમાં મોજુદ હોય તો ફરી એના માટે કોઈ અંદેશો નથી, પછી ભલે એની દુનિયા કેટલીયે ખુટી પડે. (૧) અમાનત (૨) સાચું બોલવું (૩) સારી આદતો (૪) કમાઈમાં હરામ અને શકમંદ બાબતોની સંભાળ રાખવી." (અહમદ)

એટલે એ ચાર બાબતો કોઈ ધરાવતો હોય અને તેની પાસે જો વધુ અમલ ન હોય તો પણ કંઈ વાંધો નથી. નજાત માટે એ ચાર વાતો પણ પૂરતી છે.

(૩૩) હઝરત સઅદ બિન અબી વક્કાસ (રદિ.)એ અરજ કરી કે યા રસૂલલ્લાહ ! મારા માટે દુઆ કરો કે અલ્લાહ તઆલા મને ***"મુસ્તજાબુદ દઅવાત"*** (જેની દુઆ કબૂલ થઈ જાય છે) બનાવે. જનાબ રસૂલુલ્લાહ

સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : *"તમે તમારી કમાણીની હલાલ રોઝી ખાયા કરો, અલ્લાહ તઆલા તમને એવો બનાવી દેશે."* *(તબરાની)*

મતલબ એ છે કે હરામ રોઝી અને હરામની કમાણીને દુઆ રદ થવામાં એટલું ચલણ છે જેટલું હલાલ રોઝીને દુઆના કબૂલ થવામાં ચલણ છે.

(૩૪) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) રિવાયત કરે છે કે જનાબ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : *"પુરા ઈમાનદાર તે લોકો છે જેમનાં ગુણો સારાં છે. ખરેખર સદ્‌ગુણી તે લોકો છે જેમનાં સંબંધો પોતાની પત્નિઓ સાથે સારાં છે."* *(તિરમિઝી)*

એટલે, સૌથી સારાં તે લોકો છે જેમની રીતભાત ઘરવાળાઓથી સારી હોય છે.

(૩૫) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાવે છે કે જનાબ સરકારે દો આલમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમનો હુકમ છે : *"જે માણસમાં ત્રણ વાતો હશે તેનો ફકત હિસાબ જ આસાન થશે એટલું જ નહિ બલ્કે તેને જન્નતમાં પણ દાખલ કરવામાં આવશે. (૧) ન દેનારને*

આપવું. (૨) સંબંધ–સહકાર છોડી દેનારથી મળવુ. (૩) ઝાલિમને મુઆફ કરી દેવું. જ્યારે એ કામ કરશે તો જન્નતમાં જશે." (બઝઝાઝ, હાકિમ)

(૩૬)

اِنَّ مِنْ اَحَبِّكُمْ اِلَيَّ اَحْسَنُكُمْ اَخْلَاقًا ؕ

તમારા પૈકી મારી નજીક તે માણસ સૌથી વધુ મહબૂબ છે, જે તમારામાં વધુ ચારિત્ર્યવાન (ખલીક) છે.

(બુખારી, મુસ્લિમ)

(૩૭)

اَلْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُوْنَ مِنْ لِّسَانِهٖ وَيَدِهٖ ؕ

મુસલમાન તો તે જ છે, જેની જીભ અને હાથની તકલીફથી મુસલમાન સુરક્ષિત રહે છે. (બુખારી, મુસ્લિમ)

(૩૮)

مَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللّٰهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؕ

જે કોઈ મુસલમાન ભાઈની એબ છુપાવશે તો અલ્લાહ તઆલા કિયામતના દિવસે એની એબ છુપાવશે.

(બુખારી, મુસ્લિમ)

(૩૯)

اَلدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ

દુનિયા મુસલમાન માટે કેદખાનું અને કાફિર માટે જન્નત છે. (બુખારી, મુસ્લિમ)

(૪૦)

كُنْ فِي الدُّنْيَا كَاَنَّكَ غَرِيْبٌ اَوْعَابِرُ سَبِيْلٍ

દુનિયામાં એવી રીતે રહો, જેવી રીતે કોઈ મુસાફિર યા રહગુઝર (વટેમાર્ગુ) રહે છે. (બુખારી)

(૪૧)

اَحَبُّ الْاَعْمَالِ اِلَى اللّٰهِ اَدْوَمُهَا وَاِنْ قَلَّ

અલ્લાહ તઆલાની નજીક સૌ અમલોમાં તે અમલ વધુ પસંદિત છે, જે હંમેશા કરાતો હોય. ભલે, થોડો હોય.

(બુખારી-મુસ્લિમ)

(૪૨) એક હદીસમાં આવ્યું છે કે જે માણસ

سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهٖ سُبْحَانَ اللّٰهِ الْعَظِيْمِ

સુબ્હાનલ્લાહિ વ બિહમ્દિહી સુબ્હાનલ્લાહિલ અઝીમ.

સાત (૭) વખત પઢશે તો તે માણસ માટે જન્નતમાં એક ગુમ્બદ (મિનારો) તામીર (તૈયાર) થઈ જાય છે.

[મશહૂર મુહદ્દિસ હાફિઝ ઈબ્ને કય્યિમ (રહ.)ની કિતાબ "અલ વાબિલુસ્સય્યિબુ" ફઝાઈલે ઝિક્ર–ફઝાઈલે આ'માલ]

(૪૩) હઝરત તમીમે દારી (રહ.)થી રિવાયત છે કે હુઝૂર નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : જે માણસ આ (નીચે દર્શાવેલાં) કલિમાતને દસ વાર પઢશે તો એના માટે ૪ કરોડ નેકીઓ લખવામાં આવશે :

اَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ
لَا شَرِيْكَ لَهٗ اِلٰهًا وَّاحِدًا اَحَدًا
صَمَدًا لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَّلَا وَلَدًا
وَلَمْ يَكُنْ لَّهٗ كُفُوًا اَحَدٌ ۞

અશ્હદુ અલ્લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહુ, લા શરી-ક લહૂ, ઈલાહંવ્ વાહિદન્ અ-હ-દન્ સ-મ-દન્ લમ્ યત્તખિઝ્ સાહિ-બતંવ્ વલા વ-લદંવ્ વ લમ્ યકુલ્લહૂ કુફુવન અહદ *(મુસ્નદે અહમદ, તિરમિઝી, અલ્લામહ સિયૂતી રહ. કૃત જામિઉલ અહાદીષ : ભાગ-૭, પેજ-૭૦)*

(૪૪) દરરોજ સત્તાવીસ વખત :

رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ
وَلِلْمُؤْمِنَاتِ يَوْمَ يَقُوْمُ الْحِسَابُ ۞

રબ્બિગ ફિરલી વલિવાલિદય્ય વ લિલ્મુઅમિનીન વ લિલ્મુઅમિનાતિ યવ્મ યકુમુલ્હીસાબ.

અર્થ : *હે મારા પરવરદિગાર ! તું મારી, મારા માં-બાપની અને તમામ મુઅમિન પુરુષો-સ્ત્રીઓની મગફિરત ફરમાવ.*

મહાન ફઝીલત : આ દુઆને દરરોજ સત્તાવીસ વખત પઢવાથી અલ્લાહ તઆલા હઝરત આદમ (અલે.)થી લઈને કિયામત સુધીના મુસલમાનોની ગણત્રી બરાબર સવાબ અર્પણ કરશે. *(આખિરતનું ભાથું, પ્રકાશન નં. ૫૪, પેજ નં. ૧૧, દારૂલ ઉલૂમ ભરૂચ-કંથારીઆ)*

(૪૫)

لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَا شَرِيْكَ لَهٗ

لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِیْ وَيُمِيْتُ

بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

લૉ ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લા શરી-ક લહૂ લહુલ મુલ્કુ વ લહુલ હમ્દુ યુહ્યી વ યુમીતુ બિયદિહિલ ખયરુ વ હુ-વ અલા કુલ્લિ શયઈન કદીર.

મહાન ફઝીલત : જે માણસ ફર્ઝ નમાઝ પછી ચોથો કલિમો ત્રણ વાર પઢશે તો એને પ્રત્યેક (દરેક) રકા'ત પર એંસી (૮૦) વર્ષની ઈબાદતનો સવાબ મળશે અને જે એને પથારી પર પઢશે તો એ એના તમામ ગુનાહોનો કફફારો (પ્રાયશ્ચિત) થઈ જશે અને સવારે ઉઠીને પઢશે તો સિત્તેર (૭૦) વર્ષની ઈબાદતનો સવાબ મળશે. *(આખિરતનું ભાથું, પ્રકાશન નં. ૫૪, પેજ નં. ૧૮ દારુલ ઉલૂમ ભરૂચ -કંથારીઆ)*

(૪૬) આમ તો શુક્ર કરવા માટે કોઈ ભાષા નક્કી નથી, દરેક માણસ પોતાની ઝબાનમાં (ભાષામાં) શુક્ર અદા કરી શકે છે, પરંતુ આં હઝરત સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે શુક્ર અદા કરવા માટે એવા ઠોસ શબ્દો પણ બયાન ફરમાવ્યા છે, જેનાથી એક વખતમાં જ હજારો વખત શુક્ર અદા કરવાનો ફાયદો હાસિલ થાય છે. તે શબ્દો આ છે :

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا دَائِمًا

مَعَ دَوَامِكَ وَلَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا خَالِدًا
مَعَ خُلُوْدِكَ وَلَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا
لَا مُنْتَهٰى لَهٗ دُوْنَ مَشِيَّتِكَ وَلَكَ
الْحَمْدُ حَمْدًا لَا يُرِيْدُ قَائِلُهٗ اِلَّا رِضَاكَ
وَلَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا عِنْدَ طَرْفَةِ كُلِّ
عَيْنٍ وَتَنَفُّسِ كُلِّ نَفْسٍ

અલ્લાહુમ્મ લકલ્હમ્દુ હમ્દન્ દાઈમન્ મઅ-દવામિક વ-લકલ્હમ્દુ હમ્દન્ ખાલિદન્ મઅ-ખુલૂદિ-ક વ-લક લ્હમ્દુ હમ્દન્ લા મુન્તહા લહૂ દૂન મશિય્યતિક વ-લકલ્હમ્દુ હમ્દન્ લા-યુરીદુ કાઈલુહૂ ઈલ્લા રિઝાક વ-લકલ્હમ્દુ હમ્દન્ ઈન્દ તર્ફતિ કુલ્લિ અય્નિન્ વ-તનફ્ફુસિ કુલ્લિ નફસિન્.

ભાવાર્થ : અય અલ્લાહ ! તારો શુક્ર છે, એવો શુક્ર જે આપના કાયમી વજુદની સાથે કાયમી હોય. તારો શુક્ર છે, એવો શુક્ર જે તારા હંમેશા રહેવાના સાથે હંમેશા રહે

અને તારો શુક્ર છે, એવો શુક્ર જેનો આપની મશિય્યતના સિવાય કોઈ હદ નહી અને તારો શુક્ર છે, એવો શુક્ર જેનો કહેવાવાળો આપની રઝામંદી સિવાય બીજુ કંઈ ચાહતો ન હોય અને તારો શુક્ર છે, આંખની દરેક પલ પર અને સીનાના દરેક ધડકન પર.

(આસાન નેકીયાં, પ્રકાશન નં.૧૯૯, પા.નં. ૪૦/૪૧, દા.ઉ. ભરૂચ)

(૪૭) મુસલમાન ભાઈની મદદ કરવી :

કોઈ મુસલમાન ભાઈનું જરૂરી કામ કરી આપવું અથવા એના કામમાં મદદ કરવું અથવા કોઈ પરેશાની દૂર કરી દેવી પણ એવો અમલ છે જેના પર આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ઘણો સવાબનો વાયદો ફરમાવ્યો છે.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાવે છે કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ઈર્શાદ ફરમાવ્યો :

"જે માણસ પોતાના કોઈ ભાઈના કામમાં લાગેલો હોય, અલ્લાહ તઆલા એના કામમાં લાગી જાય છે અને જે માણસ કોઈ મુસલમાન ભાઈની પરેશાની દૂર કરે, અલ્લાહ તઆલા એના બદલામાં એને કિયામતની પરેશાનીયોમાંથી રાહત ફરમાવી દે છે." (અબૂ દાવૂદ કિ. અદબ બાબુલ મુવાખાત)

કોઈ માણસને રસ્તો બતાવી દેવો, કોઈનો સામાન ઉઠાવવામાં મદદ કરવું, મતલબ કે મખ્લૂકની ખિદમતના દરેક કામ આ હદીસની ફઝીલતમાં દાખલ છે. જે લોકો બીજાના કામ આવે છે, અલ્લાહ તઆલાની નજદીક તેઓ ઘણા ફઝીલતવાળા છે. હદીસમાં છે કે :

"લોકોમાં બેહતરીન (સારો) માણસ તે છે જે લોકોને ફાયદો પહોંચાડે."

માટે મખ્લૂકની ખિદમતનું દરેક કામ નાનું હોય યા મોટું, એનો મોકો શોધવો જોઈએ. એનાથી માણસની નેકીમાં ઘણો વધારો થાય છે. એવી રીતે અગર કોઈ માણસ પર ઝુલ્મ થઈ રહયો હોય તો એને ઝુલ્મથી બચાવવાની કોશિશ દરેક મુસલમાન પર ફર્ઝ છે.

"એક હદીસમાં આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમનો ઈરશાદ છે કે મુસલમાન મુસલમાનનો ભાઈ છે, ન તે એને એકલો છોડે છે અને ન એનાથી જૂઠ બોલે છે અથવા વાયદાનો ભંગ કરે છે અને ન એના પર ઝુલ્મ કરે છે."

(તિરમિઝી, અલબિર્ર વસ્સિલહ)

(૪૮) દરેક મુસલમાનના દિલમાં અલ્લાહ તઆલાનું નૂર મોજુદ છે, જે દરેક હાલતમાં ઈઝઝત-ઈહતિરામના

લાયક છે માટે કોઈ મુસલમાનને તકલીફ ન પહોંચાડે, પરંતુ રાહત–આરામની ફિકર કરે. રસૂલે પાક સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમનો ઈરશાદ છે કે જેણે કોઈ પરેશાન માણસની મદદ કરી એના માટે હક તઆલા તોત્તેર (૭૩) મગફિરત લખી દેશે, એમાંની એકથી એના દરેક કામ બની જશે અને બોત્તેર (૭૨) કિયામતના દિવસે એના દરજા બુલંદ કરવા માટે હશે. દરેકના હક અદા કરો. અખ્લાક સારા બનાવો. બુગ્ઝ, હસદ, કીનો, દુશ્મનાવટ, ગીબત, જૂઠ અને લડાઈ–ઝઘડો દરેકથી સખત પરહેઝ કરે.

(ખઝાનએ આખિરત, પ્રકાશન નં. ૧૯૩, દા.ઉ.ભરૂચ–કંથારીઆ)

(૪૯) દાવતે ઈલલ્લાહની ફઝીલત :

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝઝત ફરમાવે છે : ઈન તન્સુરુલ્લા-હ યન્સુરકુમ.

ભાવાર્થ : અગર તમે અલ્લાહ તઆલા (દીન)ની મદદ કરશો તો તે તમારી મદદ કરશે.

એક એક દીનની વાત બતાવવા પર એક એક વર્ષની ઈબાદતનો સવાબ મળે છે. દીનનું કામ કરવાવાળાને અલ્લાહ તઆલા સિત્તેર (૭૦) હઝાર શહીદોનો સવાબ આપશે અને

એ કામના લઈને જહન્નમમાં નહીં નાંખે અને એના માટે અલ્લાહ તઆલાએ એવી જન્નત તૈયાર કરી રાખી છે જેને ફરિશ્તાઓએ પણ જોઈ નથી. અલ્લાહના રસ્તામાં થોડીવારનું નીકળવું સાત આસમાન અને સાત જમીન અને જે કંઈ એમાં છે એ બધાથી બેહતર છે. થોડીવાર અલ્લાહ તઆલાના રસ્તામાં નીકળવું ઘરની સિત્તેર (૭૦) વર્ષની ઈબાદતથી બેહતર છે. અલ્લાહ તઆલાના રસ્તામાં દરેક નેકીનો સવાબ સાત લાખ જેટલો થઈ જાય છે. અલ્લાહના રસ્તામાં જે વસ્તુ ખોવાઈ જાય અને એના જે આહ (ચીખ) નીકળે, અબ્દુર્રહમાન ઈબ્ને ઔફ (રદિ.)ના મત મુજબ સિત્તેર (૭૦) હજાર ઊંટોનો સદકો કરવા બરાબર સવાબ મળે છે. અલ્લાહના રસ્તામાં દીનનું કામ કરવાવાળાના માથાના દુખાવાનો સવાબ કિયામતના મેદાનમાં જોઈને લોકો ચીખી ઉઠશે. પોતાના હાથોને રંજ—અફસોસથી ચાવી નાખશે, કાશ ! દુનિયામાં આખુ શરીર કાતરોથી કાતરવામાં આવ્યું હોત અથવા આગ પર જલાવવામાં આવ્યું હોત, પણ આ દા'વતવાળુ કામ અમને મળી જાત ! એક માણસ શબે કદ્રમાં હજરે અસ્વદની પાસે ઈબાદતમાં મશ્ગૂલ હોય અને બીજો માણસ અલ્લાહના રસ્તામાં નીકળેલો હોય તો અલ્લાહના રસ્તામાં નીકળવાવાળો તે ઈબાદતગુઝારથી

અફઝલ છે. અલ્લાહ તઆલા દરેક મુસલમાનોને અને અમારી અવલાદોને આ કામના માટે કબૂલ ફરમાવે, આમીન સુમ્મ આમીન !

કલિમહ છે ઈકરારે ગુલામી, નમાઝ છે ઈઝહારે ગુલામી, ઈલ્મ છે કાનૂને ગુલામી, ઝિક્ર છે યાદે ગુલામી, ઈકરામે મુસ્લિમ છે ઈમદાદે ગુલામી, ઈખ્લાસે નિય્યત છે બુન્યાદે ગુલામી, તફરીગે વકત છે મશ્કે ગુલામી, તર્કે લાયાની છે પરહેઝે ગુલામી.

કલિમહ–નમાઝની મહેનતને લઈને ઈલ્મની રોશનીમાં, અલ્લાહ તઆલાના ધ્યાનની સાથે, મખ્લૂકનો હક અદા કરતા, રબને રાજી કરવા માટે એક શહેરથી બીજા શહેર, એક ગામથી બીજા ગામ, એક મોહલ્લાથી બીજા મોહલ્લા દાવત આપતા આપતા ફરવું. ફિઝૂલ વાતોથી બચીને દીનના માટે એટલી મહેનત કરવામાં આવે કે :

(૧) માણસના અંદરથી કુફ્ર નીકળી જાય, ઈમાન આવી જાય.

(૨) માણસના અંદરથી શિર્ક નીકળી જાય, તૌહીદ આવી જાય.

(૩) માણસના અંદરથી ગૈરનું યકીન નીકળી જાય, અલ્લાહ તઆલાનું યકીન આવી જાય.

(૪) માણસના અંદરથી નાફરમાની નીકળી જાય, ફરમાં-બરદારી આવી જાય.

(૫) માણસના અંદરથી જહાલતનો ઈલ્મ નીકળી જાય, ઈલ્મે ઈલાહી આવી જાય.

(૬) માણસના અંદરથી ગફલત નીકળી જાય, અલ્લાહ તઆલાનું ધ્યાન આવી જાય.

(૭) માણસના અંદરથી તકબ્બુર (અભિમાન) નીકળી જાય, તવાઝુઅ (નરમી) આવી જાય.

(૮) માણસના અંદરથી અના-નિય્યત નીકળી જાય, રબ્બાનિય્યત આવી જાય.

(ખઝાનએ આખિરત, પ્રકાશન નં. ૧૯૩, દા.ઉ.ભરૂચ-કંથારીઆ)

(૫૦) સદકાત, ખયરાત કરવું અને માલની પુરેપુરી ઝકાત અદા કરવી :

સદકો આપનારના માટે કુર્આન શરીફ કહે છે કે *"બેશક"* અલ્લાહપાક સદકાતથી માલમાં ૧૦ થી ૭૦૦% અને એનાથી વધારે જેને ચાહે તેને આપે છે. વ્યાજથી માલ હલાક થાય છે. માલમાં કમી આવે છે. અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) કહે છે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું

કે સદકાતથી માલ ઓછો થતો નથી અને જે માણસ પોતાના દુશ્મન પર કાબૂ હોવા છતાં માફ કરી દે છે તો અલ્લાહ તઆલા તેની ઈઝઝતમાં વધારો કરે છે અને જે માણસ અલ્લાહના માટે આજિઝી કર છે તો અલ્લાહ તેને સમાજમાં ઊંચો કરે છે. *(મુસ્લિમ શરીફ)* અનસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે રસૂલ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું કે જયારે અલ્લાહ તઆલાએ જમીનને પેદા કરી તો જમીન હરકત કરવા લાગી તો અલ્લાહ તઆલાએ પહાડોને પેદા કર્યા જેનાથી જમીન થંભી ગઈ. ફરિશ્તાઓ પહાડની તાકતથી નવાઈ પામ્યા અને પૂછયું : પહાડથી વધારે તાકતવાળી વસ્તુ છે ? અલ્લાહ પાકે જવાબ આપ્યો : હા, લોખંડ. લોખંડથી પહાડોને તોડવામાં આવે છે અને રસ્તાઓ બનાવવામાં આવે છે. ફરિશ્તાઓએ પૂછયું : લોખંડથી વધારે તાકતવાળી કોઈ વસ્તુ છે ? અલ્લાહે જવાબ આપ્યો : હા, આગ. આગથી લોખંડને ઓગાળવામાં આવે છે. ફરિશ્તાઓએ પૂછયું : આગથી તાકતવાળી કોઈ વસ્તુ છે ? જવાબ આપ્યો : હા, પાણી. પાણી આગની ગરમીને ખલાસ કરે છે. ફરિશ્તાઓએ કહયું : તારી મખ્લૂકમાં પાણીથી વધારે સખત કોઈ વસ્તુ છે ? જવાબ આપ્યો કે હા, હવા. હવા વાદળોને એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ લઈ જાય છે. ફરિશ્તાઓએ પૂછયું

કે એનાથી વધારે કોઈ સખત મખ્લૂક છે ? તો અલ્લાહ તઆલાએ જવાબ આપ્યો કે માણસની ખયરાત. જમણા હાથથી કરે છે અને ડાબા હાથથી છુપાવે છે.

સદકો હવા, આગ, પાણી, લોખંડ સર્વથી ભારે છે. માણસ અલ્લાહના હુકમ પ્રમાણે ઝકાત, સદકો, વાજિબ–નફલ અદા કરશે તો આગ, હવા, પાણીના ઉપર ગાલિબ થઈ એના નુકશાનને ખતમ કરે છે.

અબૂ હુરૈરહ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ તઆલા ફરમાવે છે કે આદમની અવલાદ ખર્ચ કર, હું તારા ઉપર ખર્ચ કરીશ. *(બુખારી, મુસ્લિમ શરીફ)*

૧. એક હદીસમાં હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમનો ઈરશાદ છે કે દુનિયા તે માણસનું ઘર છે જેનું આખિરતમાં ઘર નથી અને તે માણસનો માલ છે જેનો આખિરતમાં માલ નથી અને તેના માટે તે જ માણસ જમા કરે છે જેને અક્કલ નથી. *(ફઝાઈલે સદકાત ભાગ–૧)*

૨. હુઝૂરે અકદસ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમનો ઈર્શાદ છે કે સદકો કરવામાં જલદી કર્યા કરો. એટલા માટે કે બલા (મુસીબતો) સદકાને ફાંદી નથી શકતી.

ફાયદો : એટલે કે અગર કોઈ બલા મુસીબત આવવાવાળી હોય તો તે સદકા દેવાનાં કારણે પાછળ રહી જાય છે. *(ફઝાઈલે સદકાત, ભાગ–૧)*

૩. જનાબ સરકારે દો આલમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે હઝરત બિલાલ (રદિ.)ને ફરમાવ્યું : *"ખર્ચ કરવાથી ડરો (બીઓ) નહીં, અર્શના માલિક તરફથી ઓછાપણાની બીક રાખીશ નહીં."* *(તબરાની)*

એટલે જે અર્શનો માલિક છે, તેના ખઝાનામાં કમી કેવી?

૪. હઝરત જાબિર (રદિ.)થી રિવાયત છે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : *"મિસ્કીનને ખાણું ખવડાવવું રહમતને વાજિબ કરે છે."* *(હાકિમ)*

૫. હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) બયાન કરે છે કે સરકારે દો આલમ (સલ.)એ ફરમાવ્યું : *"કોઈ ભૂખ્યા–તરસ્યાને પેટ ભરી જમાડવા તથા પાણી પીવડાવવાથી જહન્નમને સાડા ત્રણ હજાર (૩૫૦૦) વર્ષના અંતર જેટલી દૂર કરી દેવામાં આવે છે."* *(હાકિમ)*

અલ્લાહ આપણા બધાને જ ખૂબ–ખૂબ ભૂખ્યાઓને ખવડાવવાની તથા તરસ્યાઓને પાણી પીવડાવવાની

ભરપૂર તૌફિક નસીબ ફરમાવે. જેથી ઈન્શાઅલ્લાહ જહન્નમથી હજારો વરસો દૂર થઈ જાય. આ હદીસ પર ચિવટાઈથી અમલ કરવા નમ્ર વિનંતી.

૬. એક હદીસમાં આવ્યું છે કે અલ્લાહ જલ્લ શાનહુના નજદીક બધા જ આ'માલમાં વધારે મહબૂબ કોઈ મુસલમાનને ખુશ કરવું છે અથવા તેના ઉપરથી તેના ગમ (ફિકર)ને હટાવવું છે અથવા તેનું કર્ઝ અદા કરવું છે અથવા ભૂખની હાલતમાં તેને ખાવાનું ખવડાવવું છે.

(કન્ઝ. ફઝાઈલે સદકાત, ભાગ-૧)

એટલે કે આ બધા આ'માલ વધારે પસંદીદહ છે. જે પણ થઈ શકે.

(૫૧) અધધધ અને બેહિસાબ સવાબ !

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાવે છે કે રસૂલે અકરમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે અલ્લાહના કોઈ બંદાએ નીચે દર્શાવેલાં કલિમાત પઢયાં, તો બે ફરિશ્તાઓ માટે મુશ્કેલ થઈ પડયું કે એમને કેવી રીતે લખે (*અર્થાત્* એમનો અજર—સવાબ કેટલો લખે). આ બંને ફરિશ્તા આસમાન પર ચઢયા અને એમણે દરબારે

ખુદાવંદીમાં અરજ કરી : હે અમારા પરવરદિગાર ! તારા બંદાએ એવાં કલિમાત કહયાં છે કે અમારી સમજમાં નથી આવતું કે એમને કેવી રીતે લખીએ ?! અલ્લાહ તઆલા બંદાએ કહેલાં કલિમાત જાણતો હોવા છતાં (ફરિશ્તાઓને) પૂછે છે કે મારા બંદાએ કયા કલિમાત કહયાં છે ? ફરિશ્તાઓ કલિમાતને દોહરાવે છે. અલ્લાહ તઆલા ફરમાવે છે કે આ કલિમાતને મારા બંદાએ જેવી રીતે કહયાં છે, એવી જ રીતે લખી લો. મારી મુલાકાત પર હું જ એને આ કલિમાતનો બદલો અર્પણ કરીશ. (તે કલિમાત આ પ્રમાણે છે) :

يَارَبِّ لَكَ الْحَمْدُ كَمَا يَنْبَغِيْ
لِجَلَالِ وَجْهِكَ وَعَظِيْمِ سُلْطَانِكَ

યા રબ્બિ લકલ્ હમ્દુ કમા યમ્બગી લે-જલાલે વજ્હે-ક વ અઝીમે સુલ્તાનિક.

અર્થ : હે મારા પરવરદિગાર ! તારા જ માટે સર્વ પ્રકારની તારીફ છે, જેવી કે તારા ચહેરાના જલાલને અને તારી મહાન સલ્તનતને અનુરૂપ છે. *(ઈબ્ને માજહ)*

(૫૨) દરેક નજર બદલ એક મકબૂલ હજનો સવાબ :

હઝ. અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે રસૂલે કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : જે નેક અવલાદ પોતાના વાલિદૈન (અથવા એમનામાંથી કોઈ એક) પર હેતપ્રેમ, શફકત અને મુહબ્બતથી નજર નાખશે, તો અલ્લાહ તઆલા તેને પ્રત્યેક નજરના બદલે એક મકબૂલ હજ (નો સવાબ) અર્પણ કરે છે. સહાબા (રદિ.)એ અરજ કરી : (હે અલ્લાહના રસૂલ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ! જો કોઈ માણસ) દરરોજ સો (૧૦૦) વાર એમના પર નજર નાખે (તો પણ પ્રત્યેક નજરના બદલામાં તેને આ સવાબ મળશે ?) આપ (સલ.)એ ફરમાવ્યું : હા, (અને આપે આ પણ ફરમાવ્યું કે) અલ્લાહ તઆલા (ની ઝાત આપણા ગુમાન અને અનુમાનથી ઉચ્ચતર છે અને) અતિ મહાન છે તથા બહુ પાક છે (તે દરેક પ્રકારની અધૂરપ, ક્ષતિ અને ઐબથી પાક છે, જેથી દરેક નજર બદલ આવો અને આવડો મહાન સવાબ દેવો એના માટે કંઈ જ મુશ્કેલ નથી). *(મિશ્કાત)*

સ્પષ્ટીકરણ : જો આપનાં માં–બાપ બંને યા એમના

પૈકી કોઈ એક હયાત છે, તો આપ ઘણાં ખૂશનસીબ છો. હૃદયપૂર્વક એમની ખિદમત કરો, એમની દિલી દુઆઓ પ્રાપ્ત કરો અને એમના પર શફકત અને આદરની દરેક નજરના બદલામાં એક મકબૂલ હજનો સવાબ પ્રાપ્ત કરો. આ પ્રમાણે આસાનીથી સૅંકડો હજનો સવાબ પ્રાપ્ત કરવાની આપ સઆદત મેળવી શકો છો. મારા ભાઈઓ ! જેમના ચેહરા પર હેતપ્રેમ, શફકત અને મુહબ્બતથી એક નજર નાખશો તો દરેક નજર પર અલ્લાહ પાક તેને એક મકબૂલ હજ (નો સવાબ) આપશે. તો જે માણસ તેમની સેવા કરશે, તેમની જરૂરિયાતો અલ્લાહને રાજી અને ખુશ કરવા પુરી કરશે તો અલ્લાહ પાક તેને તે બદલ શું સવાબ આપશે ! કોઈનાં વહમો–ગુમાનમાં પણ આવી શકતો નથી ! *અલ્લાહ તબારક તઆલા મા–બાપની સેવા કરવાની ભરપૂર તૌફિક અતા ફરમાવે, આમીન !*

(૫૩) દરેક દર્દની દવા :

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ كُلِّ دَاءٍ
وَّدَوَاءٍ وَّبَارِكْ وَسَلِّمْ

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિમ્ બિ-અ-દદિ કુલ્લિ દાઈંવ્ વ દવાઈંવ્ વ બારિક્ વ સલ્લિમ.

ફઝીલત : દરેક પ્રકારના દરદ અને બીમારીના નિવારણ માટે બિસ્મિલ્લાહ સાથે સૂરએ ફાતિહા પઢે અને એની આગળ-પાછળ ઉપરોકત દુરૂદ શરીફ પઢે, પછી (બીમાર પર) દમ કરે. *(ઝરીઅતુલ વુસૂલ....૧૬૦)*

(૫૪) કર્ઝની અદાયગી :

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિન્.

ફઝીલત : જે માણસ ઝોહરની નમાઝ પછી આ દુરૂદ શરીફને ૧૦૦ (સો) વાર પઢશે, તો એને ત્રણ વાતો પ્રાપ્ત થશે :

(૧) તે કદી મકરૂઝ (કર્ઝદાર) થશે નહિ.

(૨) જો તે કર્ઝદાર થશે તો એનું કર્ઝ અદા થઈ જશે, ચાહે તે કર્ઝ ગમે તેટલું ભારેખમ હોય.

(૩) કિયામતના દિવસે એનો કોઈ હિસાબ થશે નહિ.

(ઝરીઅતુલ વુસૂલ....૧૬૨)

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિમ્ બિ-અ-દદિ કુલ્લિ દાઈંવ્ વ દવાઈંવ્ વ બારિક્ વ સલ્લિમ.

ફઝીલત : દરેક પ્રકારના દરદ અને બીમારીના નિવારણ માટે બિસ્મિલ્લાહ સાથે સૂરએ ફાતિહા પઢે અને એની આગળ-પાછળ ઉપરોકત દુરૂદ શરીફ પઢે, પછી (બીમાર પર) દમ કરે. *(ઝરીઅતુલ વુસૂલ....૧૬૦)*

(૫૪) કર્ઝની અદાયગી :

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ ؕ

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિન્.

ફઝીલત : જે માણસ ઝોહરની નમાઝ પછી આ દુરૂદ શરીફને ૧૦૦ (સો) વાર પઢશે, તો એને ત્રણ વાતો પ્રાપ્ત થશે :

(૧) તે કદી મકરૂઝ (કર્ઝદાર) થશે નહિ.

(૨) જો તે કર્ઝદાર થશે તો એનું કર્ઝ અદા થઈ જશે, ચાહે તે કર્ઝ ગમે તેટલું ભારેખમ હોય.

(૩) કિયામતના દિવસે એનો કોઈ હિસાબ થશે નહિ.

(ઝરીઅતુલ વુસૂલ....૧૬૨)

(૫૫) જન્નતની ફળફળાદિ :

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ
وَعَلٰٓى اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّبَارِكْ وَسَلِّمْ ؕ

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્માદિન્ અબ્દિ-ક વ અલા આલિ મુહમ્મદિવ્ વ બારિક્ વ સલ્લિમ.

ફઝીલત : જે માણસ દરરોજ આ દુરૂદ શરીફ પઢવાની પાબંદી કરશે, તો એને જન્નતમાં ખાસ ફળ અને મેવા ખાવા મળશે. *(ઝરીઅતુલ વુસૂલ....૧૭૩)*

(૫૬) હજાર દિવસ સુધી સવાબ પામવાનું દુરૂદ :

صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّجَزَاهُ
عَنَّا مَا هُوَ اَهْلُهٗ ؕ

સલ્લલ્લાહુ અલા મુહમ્મદિવ્ વ જઝાહૂ અન્ના મા હુ-વ અહલુહ.

ફઝીલત : જે માણસ આ દુરૂદ શરીફ પઢશે તો સવાબ લખનારા ૭૦ (સિત્તેર) ફરિશ્તા એક હજાર દિવસ સુધી એનો સવાબ લખતા રહેશે. *(ઝરીઅતુલ વુસૂલ.... ૧૭૭)*

(૫૭) સઘળાં દુરૂદોની બરાબર :

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ
كُلِّ ذِكْرِهٖ اَلْفَ اَلْفَ مَرَّةٍ

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિમ્ બિ-અ-દદિ કુલ્લિ ઝિક્રિહી અલ્ફ અલ્ફ મર્રતિન્.

ફઝીલત : આ દુરૂદ શરીફ પઢવું હુઝૂર નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) પર તમામ દુરૂદ મોકલવા બરાબર છે. *(ઝરીઅતુલ વુસૂલ.... ૧૯૦)*

(૫૮) અર્શે અઝીમ બરાબર સવાબ :

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ مِّلْءَ السَّمٰوٰتِ
وَمِلْءَ الْاَرْضِ وَمِلْءَ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિમ્ મિલ્અસ્સમાવાતિ વ મિલ્અલ્ અર્દિ વ મિલ્અલ્ અર્શિલ અઝીમ.

ફઝીલત : આ દુરૂદ શરીફ પઢનારને આકાશ અને જમીન ભરીને તથા અર્શે અઝીમની બરાબર સવાબ મળે છે.

(ઝરીઅતુલ વુસૂલ....૧૮૨)

(૫૯) દુનિયા અને આખિરતની બરકતો પામવાનું દુરૂદ :

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّاٰلِهٖ
وَصَحْبِهٖ وَسَلِّمْ بِعَدَدِ مَا فِيْ جَمِيْعِ
الْقُرْاٰنِ حَرْفًا حَرْفًا وَّبِعَدَدِ كُلِّ حَرْفٍ
اَلْفًا اَلْفًا ۔

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા સય્યિદિના મુહમ્મદિવ્ વ આલિહી વ સહ્બિહી વ સલ્લિમ્ બિ-અ-દદિ મા ફી જમીઈલ્ કુર્આનિ હર્ફન હર્ફવ્ વ બિ-અદદિ કુલ્લિ હર્ફિન્ અલ્ફન્ અલ્ફા.

ફઝીલત : દુનિયા અને આખિરતની બરકતો પ્રાપ્ત

કરવા માટે પોતાના વિર્દ–વઝાઈફ અને મામૂલાતના ખતમ પર આ દુરૂદ શરીફ પઢયા કરવું. *(ઝરીઅતુલ વુસૂલ....૧૮૨)*

(૬૦) ચાંદ સમાન મુખડું થશે :

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ حَتّٰى لَا يَبْقٰى مِنْ صَلَوَاتِكَ شَيْءٌ

وَبَارِكْ عَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ حَتّٰى لَا يَبْقٰى مِنْ بَرَكَاتِكَ شَيْءٌ

وَارْحَمِ النَّبِيَّ حَتّٰى لَا يَبْقٰى مِنْ رَحْمَتِكَ شَيْءٌ وَسَلِّمْ عَلَى

النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ حَتّٰى لَا يَبْقٰى مِنْ سَلَامِكَ شَيْءٌ

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલન્નબિય્યિ મુહમ્મદિન્ હત્તા લા યબ્કા મિન્ સલાતિ–ક શયઉંવ. વ બારિક્ અલન્નબિય્યિ મુહમ્મદિન્ હત્તા લા યબ્કા મિમ્ બ–રકાતિ–ક શયઉંવ્, વર્હમિન્નબિય્ય હત્તા લા યબ્કા મિર્રહમતિ–ક શયઉંવ્, વ સલ્લિમ્ અલન્ન–બિય્યિ મુહમ્મદિન્ હત્તા લા યબ્કા મિન્ સલામિ–ક શયઉન્.

ફઝીલત : હુઝૂર નબીએ અકદસ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ના ઈરશાદ અનુસાર આ દુરૂદ શરીફને પઢનારનો ચહેરો પુલસિરાતથી પસાર થતી વખતે ચાંદથી વધુ ચમકદાર હશે. *(ઝરીઅતુલ વુસૂલ....૧૮૫)*

(૬૧) કુર્બે ખાસ યા વિશેષ નિકટતા પામવાનું દુરૂદ :

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ كَمَا تُحِبُّ
وَتَرْضٰى لَهٗ ؕ

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિન્ કમા તુહિબ્બુ વ તર્દા લહૂ.

ફઝીલત : હુઝૂર રસૂલે કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ એક દિવસ એક માણસને પોતાની અને હઝરત સિદ્દીકે અકબર (રદિ.)ની વચ્ચે બેસાડયા. સહાબએ કિરામ (રદિ.)ને આ વાત પર આશ્ચર્ય થયું, તો આપે (સલ.) ફરમાવ્યું : આ માણસ મારા પર ઉપરોક્ત દુરૂદ શરીફ પઢે છે. *(ઝીઅનુલ કુલૂબ....૫૦)*

(૬૨) મગફિરત માટે કારણભૂત :

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى كُلِّ حَالٍ وَّصَلَّى
اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰى اَهْلِ بَيْتِهٖ

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ અલા કુલ્લિ હાલિંવ્ વ સલ્લલ્લાહુ અલા મુહમ્મદિંવ્ વ અલા અહ્લિ બય્તિહી.

ફઝીલત : જે માણસ છીંક આવવા પર આ દુરૂદ પઢશે, તો અલ્લાહ તરફથી એક પક્ષી પેદા થશે, જે અર્શની નીચે (પોતાની પાંખો) ફફડાવતું રહેશે અને અરજ કરશે કે (હે અલ્લાહ !) આ દુરૂદ શરીફ પઢવાવાળાને બખ્શી દે.

(ઝરીઅતુલ વુસૂલ....૫૮)

(૬૩) મોટા માપણા વડે સવાબ મળશે :

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدِ النَّبِيِّ وَ
اَزْوَاجِهٖ اُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَذُرِّيَّتِهٖ
وَاَهْلِ بَيْتِهٖ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى
اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિનિન્નબિય્યિ વ અઝ્વાજિહી ઉમ્મહાતિલ મુઅ્મિની-ન વ ઝુર્રિય્યતિહી વ અહ્લિ બય્તિહી કમા સલ્લય્ત અલા ઈબ્રાહી-મ,

ઈન્ન-ક હમીદુમ્ મજીદ.

ફઝીલત : હુઝૂરે અકરમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ના ઈરશાદ અનુસાર જે માણસ એવું ચાહતો હોય કે મોટા માપણા દ્વારા (અર્થાત્ વિપુલ માત્રામાં) એને સવાબ આપવામાં આવે, તો એણે આ દુરૂદ શરીફ પઢવું જોઈએ. *(ઝરીઅતુલ વુસૂલ....૩૨)*

(૬૪) મોટો જામે કવષર મળશે :

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓى اٰلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ
وَاَوْلَادِهٖ وَاَزْوَاجِهٖ وَذُرِّيَّتِهٖ وَاَهْلِ بَيْتِهٖ
وَاَصْهَارِهٖ وَاَنْصَارِهٖ وَاَشْيَاعِهٖ وَمُحِبِّيْهِ وَ
اُمَّتِهٖ وَعَلَيْنَا مَعَهُمْ اَجْمَعِيْنَ يَآ اَرْحَمَ الرّٰحِمِيْنَ ؕ

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિવ્ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી વ અવ્લાદિહી વ અઝ્વાજિહી વ ઝુર્રિય્યતિહી વ અહ્લિ બય્તિહી વ અસ્હારિહી વ

અન્સારિહી વ અશ્યાઈહી વ મુહિબ્બીહી વ ઉમ્મતિહી વ અલયના મ-અહુમ્ અજ્મઈ-ન યા અર્હમર્રાહિમીન !

ફઝીલત : જે માણસ રસૂલે કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ના હોઝે કવષરથી મોટા માપણા વડે (વિપુલ માત્રામાં કે પુષ્કળ પ્રમાણમાં) પાણી પીવા ચાહતાં હોય, તો એણે આ દુરૂદ શરીફ પઢતા રહેવું જોઈએ.

(ઝરીઅતુલ વુસૂલ....૬૭)

(૬૫) સમગ્ર સમયમાં દુરૂદ :

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ فِىْ اَوَّلِ كَلَامِنَا،
اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ فِىْ اَوْسَطِ كَلَامِنَا،
اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ فِىْ اٰخِرِ كَلَامِنَا،

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિન્ ફી અવ્વલિ કલામિના, અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિન્ ફી અવ્સતિ કલામિના, અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિન્ ફી આખિરિ કલામિના.

ફઝીલત : શયખુલ ઈસ્લામ અબુલ અબ્બાસ (રહ.)એ ફરમાવ્યું : જે માણસ દિવસ અને રાતમાં ત્રણ-ત્રણ

વાર આ દુરૂદ શરીફ પઢશે, તો જાણે તે રાત અને દિવસના તમામ સમયમાં દુરૂદ મોકલતો રહયો (એવું લેખાશે).

(ઝરીઅતુલ વુસૂલ.... ૧૯૧)

(૬૬) હુસ્ને ખાતિમહની બશારત :

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّ اَنْزِلْهُ الْمَقْعَدَ
الْمُقَرَّبَ عِنْدَكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિવ્ વ અન્ઝિલ્હુલ મક્અદલ્ મુકર્-બ ઈન્દ-ક યવ્મલ્ કિયામહ્.

ફઝીલત : હુઝૂર રસૂલે કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ના ઈરશાદ મુજબ આ દુરૂદ શરીફ પઢનારા માટે હુઝૂરે અકદસ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ની શફાઅત વાજિબ થશે, જેમાં એના હુસ્ને ખાતિમહની બશારત છે. *(ઝરીઅતુલ વુસૂલ.... ૧૨૭)*

★ જન્નત (સ્વર્ગ)નું બયાન ★

જન્નત એક એવું સ્થાન છે જે અલ્લાહ તઆલાએ ઈમાનવાળાઓ માટે બનાવ્યું છે અને તેમાં તે નેઅમતો અર્પણ

કરી છે જેને કદી આંખોએ ન નિહાળી, ન કાનોએ સાંભળી અને ન કોઈ માણસના દિલ પર તેનો કોઈ હળવો અણસાર થયો. જે ઉદાહરણો અને દાખલાઓ કુર્આન મજીદ અને હદીસોમાં આવ્યા છે ફકત સમજાવવા માટે જ છે. હિસાબના બાદ ઈમાનવાળાઓ જન્નત તરફ રવાના થશે. માર્ગમાં "રિઝવાન" નામનું ઝરણું આવશે તેમાં તમામ ઈમાન-વાળાઓ નહાશે. તેમના મોઢાંઓ પૂર્ણિમાના ચંદ્રની જેમ ચળકતા હશે અને શરીર સાફ હશે, તેઓની ખૂબસુરતી ઘણી જ હશે. સ્ત્રીઓ એવી શૃંગારવાળી હશે કે હુરો પણ તેઓનું સૌંદર્ય નીરખી રશ્ક કરશે. તમામ ઉમ્મતો લાઈનબંધ થઈ જશે. દરેક ટોળીને એક બુલંદ નિશાન મળશે. મુહંમદી નિશાન (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) સૌથી વધારે સારૂં હશે. એક લાખ ફરિશ્તાઓ પ્રકાશિત, સુગંધિત થાળો લઈને તેઓને સત્કારવા આવશે. દરેકના માથા પર તાજ હશે. સૌ પ્રથમ હઝરત મુહંમદ મુસ્તફા (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ની ઉમ્મત જન્નતની તરફ આગળ વધશે, પછી બાકી ઉમ્મતો આગળ પાછળ ચાલશે. ફરિશ્તાઓ ઝળહળીત થાળ હઝરત રસૂલુલ્લાહ (સલ.) સમક્ષ રજુ કરશે, પછી બીજા પયગમ્બરોને, પછી બીજા લોકોને પેશ કરશે. સૌથી આગળ નબી (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) પસાર થશે અને

સિત્તેર હઝાર ફરિશ્તાઓ હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.)ના સાથે હશે. સિત્તેર હઝાર ચુસ્ત, ચાલાક, શણગારથી સજ્જ બુરાકો હશે. ફરિશ્તાઓ લગામ પકડી ચાલશે. તમામ ફરિશ્તાઓમાં પ્રસન્નતા પ્રસરી ગઈ હશે, જન્નતમાં હર તરફ હર્ષ–ઉલ્લાસની શહેનાઈઓ ગુંજશે. જન્નતના દ્વારો ખુલી જશે. સૌ પ્રથમ હઝરત રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) પ્રવેશ કરશે અને પાછળ પાછળ ઈમાનવાળાઓ અલ્લાહની બંદગી (તારીફ) કરતા કરતા દાખલ થશે.

જન્નતના આઠ દરજ્જાઓ છે : [૧] દારૂલ ખુલ્દ. (હંમેશા રહેવાનું ઘર) આ સામાન્ય માણસો માટે છે. [૨] દારૂસ્સલામ (સલામતીનું ઘર) જે ફકીરો અને સબ્ર કરવાવાળાઓનું સ્થાન છે. [૩] દારૂલ મુકામ (ઉતારાનું ઘર) જે માલદાર, શુક્ર કરવાવાળાઓનું સ્થાન છે. [૪] અદન. આ ઈબાદત કરવાવાળા, જિહાદ કરવાવાળા, સખીઓ અને ઈમામો માટે છે. [૫] દારૂલ કરાર, આ સ્થાનમાં હાફિઝ અને આલિમ રહેશે. [૬] જન્નતુન્નઈમ, આ શહિદો અને અઝાન દેવાવાળાઓ માટે છે. [૭] જન્નતુલ મઅવા, જે મહાન શહિદો, નેક કામ કરવાવાળાઓ, વલીઓનું સ્થાન

છે. [૮] જન્નતુલ ફિરદૌસ, જે પયગમ્બરો, રસૂલો, અમલ કરનાર આલિમોનું સ્થાન છે.

ઉચ્ચ ફિરદૌસના ઉપર ઝળહળીત કોઠી છે. આ સુશોભિત સ્થાન નબીઓના સરદાર હઝરત મુહમ્મદ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ના માટે છે. "મકામે મેહમુદ" અને "વસીલા" જન્નતના ખાસ દરજ્જાઓ હઝ. રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ને અર્પણ થશે. અગર દુનિયાના સોના–ચાંદીને આઠગણું કરવામાં આવે તો એક સામાન્ય જન્નતી એનાથી પણ વધુ નેઅમત હાસિલ કરશે. બિલકુલ સામાન્ય જન્નતીને પણ જે મકાન મળશે તેની એક એક ઈંટ સોનાની અને એક એક ચાંદીની હશે. ઝાફરાન અને કસ્તુરીનો ગારો હશે, તેના કુંગરાઓ લાલ અને ઝમરૂદના હશે. કસ્તુરી અને અંબરથી સુવાસિત હશે. લાલ અને ગોહર (કિંમતી મોતી–પથ્થર)થી ગુંદવામાં આવશે. તે મકાનમાં સિત્તેર હજાર (૭૦૦૦૦) વરંડાઓ હશે. દરેક પાંચસો (૫૦૦) માઈલના અંતર જેટલો પહોળો હશે અને ભાતભાતની બેઠકો હશે. જેમાં હુર, ગિલમાન (સ્વર્ગીય રમણીય સ્ત્રીઓ અને નોકરો) અને ગાવાવાલા બેશુમાર હશે, તેમાં જાતજાતના બગીચાઓ હશે, જન્નતના

ફળ ઘણા જ સ્વાદિષ્ટ હશે. અગર તેમાંથી એક નાનો ટુકડો પણ કોઈ મુરદાના મોઢામાં નાખવામાં આવે તો તે તે જ પળે સજીવન થઈ જાય અને તે ફળો હંમેશા એક હાલત પર રહેશે, કદી ઓછા ન થશે.

જન્નતમાં ચાર નહેરો છે : [૧] એવા પાણીની નહેરો છે જેનું પાણી વધુ વાર રહેવાથી કદી બદલાતું નથી, બલ્કે તેનો સ્વાદ પહેલા જેવો જ રહે છે. [૨] દુધની નહેરો, જેનો સ્વાદ પણ મોડે સુધી રહેવાથી બગડતો નથી. [૩] શરાબની નહેરો, જે ઘણી જ સ્વાદિષ્ટ હશે. [૪] શુદ્ધ અને સાફ મધની નહેરો, ન તો આ મધ અને દુધ જેવી મીઠી દુનિયાની કોઈ ચીઝ છે અને ન તો પાણી અને શરાબની જોડ દુનિયામાં મળી શકે છે. તે શરાબ એવી નથી જેમાં દુર્ગંધ, કડવાશ અને નશો હોય અને જેના પીવાથી અકલ બ્હેર મારી જતી હોય અને માણસ એલફેલ બકતો ફરે, બલ્કે તે શરાબ (પીણું) આ બધા દુષણોથી સ્વચ્છ હશે. જન્નતમાં એક એવું વૃક્ષ છે કે અગર સવારે માણસ સો વર્ષ સુધી તેના છાયામાં ચાલે તો પણ ખતમ ન થાય. દરેક જન્નતી માટે સુવર્ણ તખ્ત ઘણો જ સુશોભિત હશે. હર તરફ સ્વર્ગીય સ્ત્રીઓ (હુરો) હશે. નોકર ચાકરો હશે. હુરો (સ્વર્ગીય સ્ત્રીઓ)

નુરાની મખ્લૂક છે, જેની સૌંદર્યતા અપાર હશે. જન્નતના ખાણા અને વસ્ત્રોની ખૂબીઓનો વર્ણન કલ્પનાથી બહાર છે. ખાવું, પીવું, આરામ, ખુશી, શરીર સંબંધ, મઝા વગેરે જન્નતીઓને પ્રાપ્ત હશે અને જેનો ઈરાદો કરશે તે જ પળે તેમના સમક્ષ મવજુદ હશે અને તેનો સ્વાદ દુનિયાના સ્વાદોથી સેંકડો દરજ્જા ઉત્તમ હશે, હાનિકારક ન હશે. ફળોની શકલ જો કે દેખીતી રીતે એક જેવી હશે પરંતુ સ્વાદ અલગ અલગ હશે. ત્યાં નાપાકી, ગંદકી, મળ–મૂત્ર, થુંક, છિંક, કાનનો મેલ, શરીરનો મેલ બિલકુલ ન હશે. બલ્કે જેટલું પણ આરોગીએ એક સુગંધિત મઝેદાર ઓડકાર આવશે અથવા મઝેદાર સુગંધિત પ્રસ્વેદ આવશે અને સૌ અન્નજળ હઝમ થઈ બધો બોજ દુર થઈ જશે. હરપળે ઝબાનથી તસ્બીહ (સુબ્હાનલ્લાહ), તકબીર (અલ્લાહુઅકબર), તહમીદ (અલ્હમ્દુલિલ્લાહ) ઈરાદાપૂર્વક અને ઈરાદા વગર શ્વાસની માફક ચાલુ હશે, દરેક જન્નતીના માથા અને પગ તરફ બે હુરો સુરવીલી આવાઝથી ગાશે, પરંતુ તેઓનું ગાયન શયતાની સંગીત ન હશે બલ્કે અલ્લાહ તઆલાની પાકી અને તારીફ હશે. તેઓનો કંઠ એટલો સારો હશે કે લોકોએ આટલી સુંદર અવાજ કદી સાંભળી ન હશે. અગર સ્વર્ગીય વસ્ત્ર દુનિયામાં પહેરવામાં આવે તો જે જુએ તે બેહોશ થઈ જાય. લોકોની

આંખો જોઈ ન શકશે, અગર જન્નતની આ નેઅમતોમાં જમીન આસમાનને નાખવામાં આવે તો એ રીતે ભળી જાય કે ખબર પણ ન પડે. જન્નતમાં એક બજાર છે જેનું નામ "સવકુલ જન્નહ" (જન્નતી બજાર) છે. આ બજારમાં ભાત–ભાતની અને જાતજાતની નેઅમતોનો ઢગ ખડકવામાં આવશે. તેમાં જન્નતીઓ માટે યાકુત, ઝમરૂદ, મોતી, લાલ, ઝબરજદ (કિમતી પત્થરો) અને બીજા પ્રકારના જવાહરો અને સોના–ચાંદીની પ્રકાશિત કુરસીઓ અને મિમ્બરો હશે, જે ફકત ઈમાનવાળાઓ માટે મવજુદ હશે અને આમાલ મુજબ દરેક જન્નતીને અર્પણ થશે. સામાન્ય જન્નતી કસ્તુરી અને કાફુરના ઢગ પર બેસશે અને કોઈ પોતાને સામાન્ય નહિ સમજશે, બલ્કે એ લોકો કુરસીવાળાઓને પણ પોતાનાથી અધિક નહી સમજશે. સૌ કોઈ ખુશીમાં મગ્ન બેઠા હશે, અલ્લાહના દીદાર (દર્શન)થી ભાગ્યવાન થશે અને અલ્લાહ તઆલાની સ્તુતી (તારીફ) બયાન કરશે. જન્નતની તમામ નેઅમતોને ભૂલી જશે અને ફરી હોશમાં આવી જશે. અલ્લાહનો દીદાર એટલો સાફ હશે, જેમ સૂર્ય અને પૂર્ણિમાના ચંદ્રને હરકોઈ પોતાની જગાથી નિહાળી શકે છે અને એકનું જોવું બીજાને આડખીલી રૂપ ન હશે. તે બધાઓ આ હાલતમાં હશે કે વાદળ છવાઈ જશે અને તેઓ પર એવી ખુશ્બુ

વરસાવશે, જે લોકોએ કદી સુંઘી નહીં હોય. પછી અલ્લાહ તઆલા ફરમાવશે : આ બજારથી તમોને જે વસ્તુની ખ્વાહિશ હોય તે પસંદ કરી લો અને દરેક પ્રકારના રેશમી વસ્ત્રો અને બેશુમાર પાણીદાર મોતી વગેરેથી લઈ લો. જ્યારે જન્નતી પોતપોતાની ખ્વાહિશના મુજબ પસંદ કરી લેશે તો ફરિશ્તાઓ જેઓએ આ બજારને ઘેરી લીધું હશે, આ તોહફાઓને જન્નતીના ઘર સુધી પહોંચાડી દેશે. જન્નતી આ બજારમાં આપસમાં મળશે પછી ત્યાંથી પોતપોતાના ઘરોમાં પાછા ફરશે. તેઓની પત્નીઓ તેઓને સત્કારશે અને મુબારકબાદ (વધામણી) આપશે. સામાન્ય ઈમાનવાળાઓને અલ્લાહનું દર્શન દર સપ્તાહમાં જુમ્માના દિવસે થશે અને ખાસ ઈમાનવાળાઓને દરરોજ બે વાર ફજર અને અસરના સમયે અને ખાસુલ–ખાસ ઈમાનવાળાઓને હરપળે આ મહાન નેઅમત પ્રાપ્ત થશે અને જન્નતમાં અલ્લાહના દીદારથી વધુ કોઈ નેઅમત ન હશે. સ્વર્ગીય મર્દ અને સ્ત્રીઓ ઘણા જ સૌંદર્યવાન હશે. બધા જ દાઢી વગરના હશે. માથાના વાળ, પલકો અને ભ્રકુટીના સિવાય બદન પર કયાંય વાળ ન હશે. બધાની આંખો કુદરતી રીતે રાતી હશે. પુરૂષ–સ્ત્રીઓ ભલે કેટલાયે વયના થઈને દુનિયાથી વિદાય થયા હશે, ત્યાં બધા નવજવાન હશે અને હંમેશા નવજવાન રહેશે. આપસમાં

ઝઘડો–દુશ્મની ન હશે, એકબીજાને સલામ કહેશે, કોઈ બુરી અને ગુનાહની વાત ત્યાં સાંભળવામાં ન આવશે. જે માણસ એક વેળા જન્નતમાં પ્રવેશ મેળવી લેશે પછી ત્યાંથી કાઢવામાં નહિ આવે, બલ્કે હંમેશા હમેશ ત્યાં જ રહેશે. જન્નતમાં ન મૃત્યુ છે ન ઉંઘ છે, મતલબ કે જન્નતની નેઅમતો બેશુમાર છે. કુર્આન–હદીસમાં આની વિગત મૌજુદ છે. વધુ અલ્લાહ તઆલા જેને અર્પણ કરશે ત્યાં જઈને જોઈ લેશે. *અય અલ્લાહ અમોને પણ જન્નતુલ ફિરદૌસ અતા કર અને તારા રોશન ચહેરાના દર્શન કરાવ. તારા પ્યારા અને મહેરબાન હઝરત રસૂલુલ્લાહ (સલ.)ના વસીલાથી, આમીન....*

(ઝુબ્દતુલ ફિકહ, કિતાબુલ ઈમાન–વ–તહારત, ભાગ–૧)

જન્નતની શારીરિક તથા આત્મિક લઝઝતો વિષે

૧. હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : અલ્લાહ તઆલાએ ઈરશાદ ફરમાવ્યો છે કે મેં મારા સદાચારી બંદાઓ માટે તે નેઅમતો તેયાર કરી છે જે ન આંખે જોઈ, ન કાને સાંભળી અને ન કોઈ માનવના દિલમાં

ખ્યાલ આવ્યો અને જો ચાહે તો આ આયત પઢી લો (કે તેથી સાબિતી થઈ જશે.) : "ફલા તઅલમુ નફસુમ-મા ઉખ્ફિય લહુમ" (છેવટ સુધી) એટલે કોઈપણ માણસને ખબર નથી જે કંઈ જન્નતીઓ માટે આંખોની ઠંડકનો સામાન ગુપ્ત રાખવામાં આવ્યો છે. *(મિશ્કાત)*

૨. હઝરત અનસ (રદિ.) બયાન કરે છે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : *"અગર જન્નતીઓની પત્નીઓ પૈકીની એક પત્ની જમીન-વાળાઓ તરફ ડોકયું કરે તો આકાશ, પૃથ્વી વચ્ચેની વસ્તુઓને ઝગમગાવી દે અને સુગંધથી તેને મહેકાવી દે અને તેના માથા પર જે ઓઢણી છે, તે અખિલ જગત તથા જે કંઈ તેમાં છે તેના કરતાં પણ શ્રેષ્ઠ છે."* *(બુખારી)*

૩. હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : *"જન્નતમાં એક ઝાડ છે, જેના છાંયડામાં સવાર સો (૧૦૦) વર્ષ સુધી ચાલ્યો જાય પણ તેને પસાર ન કરી શકે."* *(મિશ્કાત)*

૪. હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.)એ ફરમાવ્યું : *"પ્રથમ ટોળું જે સ્વર્ગમાં પ્રવેશ કરશે તે પૂર્ણિમાના ચંદ્રના સ્વરૂપે હશે. પછી જે તેઓથી*

ઉતરતા દરજ્જાના છે તેઓ ઘણા તેજ ચકચકિત તારાઓ સમાન હશે. તે સૌના દિલ એક માણસના દિલ જેવા હશે કે તેઓ વચ્ચે ન વિરૂદ્ધતા હશે અને ન કીનો–કપટ હશે. તેઓમાંના દરેક જણ પાસે **"હુરે અયન"** *(ગોરી ગોરી મોટી આંખોવાળી સુંદરી)માંથી બે પત્નીઓ હશે, જેમના પગની પિંડલીનો ગુદો, હાડકાં અને માંસ અતિ સૌંદર્યના કારણે નજર આવશે."* *(મિશ્કાત)*

૫. હઝરત જાબિર (રદિ.) બયાન કરે છે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : *"જન્નતીઓ તેમાં ખાશે અને પીશે, પરંતુ તેઓ ન થૂંકશે, ન પેશાબ–ઝાડો કરશે અને ન નાક નસીકશે."* *(મુસ્લિમ)*

૬. હઝરત અબૂ સઈદ (રદિ.) બયાન કરે છે કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.)એ ફરમાવ્યું : *"એક મુનાદી પોકાર કરશે કે તમારા માટે એ વાત નક્કી થઈ ચૂકી છે કે તમે સદા તંદુરસ્ત રહેશો, કદી બિમાર ન થશો અને સદા યુવાન રહેશો, કદી વૃદ્ધ ન થશો અને સદા સુખ–ચેનથી રહેશો અને કદી પણ સખતાઈ જોશો નહિં."* *(મુસ્લિમ)*

૭. હઝરત અબૂ સઈદ (રદિ.) બયાન કરે છે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : અલ્લાહ

તઆલા જન્નતીઓને સંબોધશે કે હે જન્નતીઓ ! તેઓ અરજ કરશે કે *"અમે હાજર છીએ, ખિદમતગુઝાર છીએ અને સર્વે ભલાઈઓ આપના હાથમાં છે."* (એટલે શી આજ્ઞા છે ?) ફરમાવશે કે *"તમે રાઝી પણ થઈ ગયા ?"* તેઓ અરજ કરશે કે હે પાલનહાર ! રાઝી કેમ ન થાત, જો કે આપે એમને એવી એવી નેઅમતો અર્પણ ફરમાવી છે, જે આજે કોઈને અર્પણ ફરમાવી નથી. ઈરશાદ થશે કે *"હું તમને એથી વિશેષ એક વસ્તુ આપુ ?"* અરજ કરશે, *"હે રબ ! એનાં કરતાં વિશેષ કઈ વસ્તુ હશે ?"* ઈરશાદ થશે કે *"હું તમારા પર સદા પોતાની રઝામંદી ઉતારતો રહીશ અને તે પછી કદી પણ નારાજ થઈશ નહિ."* (મિશ્કાત)

૮. હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે મેં અરજ કરી યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ! જન્નતની ઈમારત કેવી છે ? આપે ફરમાવ્યું : *"એક ઈંટ સોનાની અને એક ઈંટ ચાંદીની છે અને તેનો ગારો ચોખ્ખી કસ્તૂરીનો છે અને તેની કાંકરીઓ મોતી, યાકૂત છે અને તેની માટી કેસર છે."* (તિરમિઝી, દારમી)

૯. હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે રસૂલુલ્લાહ

સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : જન્નતમાં કોઈ ઝાડ એવું નથી કે જેનું થડ સોનાનું ન હોય. *(તિરમિઝી)*

૧૦. હઝરત બુરૈદહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે એક માણસે અરજ કરી, *"યા રસૂલલ્લાહ ! શું જન્નતમાં ઘોડા પણ હશે ?"* આપે ફરમાવ્યું : *"જો અલ્લાહ તઆલા તને જન્નતમાં દાખલ કરે, પછી જ્યારે તારું મન ચાહશે કે લાલ યાકૂતના ઘોડા પર સવાર કરવામાં આવે જે તને ઈચ્છિત જગ્યાએ લઈને ફરે, ત્યારે એવું જ થઈ જશે."* આ જ હદીસમાં છે કે જો તને અલ્લાહ તઆલા જન્નતમાં દાખલ કરે તો તારી મનગમતી, આંખોને ટાઢી કરે એવી દરેક પ્રકારની ચીઝો મળશે. *(મિશ્કાત)*

૧૧. હઝ. અબૂ સઈદ (રદિ.) બયાન કરે છે કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.)એ ફરમાવ્યું : *"જન્નતીઓમાંનો સાધારણ માણસ એવો હશે કે તેના એંસી હજાર (૮૦૦૦૦) સેવકો અને બોત્તેર (૭૨) પત્નીઓ હશે અને તેના માટે એક ગોળાકાર ઈમારત મોતી, ઝબરજદ અને યાકૂતની એટલી વિશાળ સર્જવામાં આવશે જેમ કે નીબિયહ (શામ)થી સન્આ (યમનના કસબા)નું અંતર છે."* એ જ સનદ સાથે આ હદીસ પણ છે કે આપ (સલ.)એ

ફરમાવ્યું : "જન્નતીઓ પર એવો તાજ હશે જેનું સાધારણ મોતી પૂર્વ તથા પશ્ચિમ વચ્ચેની વસ્તુઓને ચકચકિત કરી શકે છે." (મિશ્કાત)

૧૨. હઝ. હકીમ બિન મુઆવિયહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : "સ્વંર્ગમાં એક દરિયો પાણીનો, એક મધનો, એક દૂધનો અને એક શરાબનો હશે. પછી તે દરિયામાંથી અનેક નહેરો ફાટીને વહેતી હશે." (મિશ્કાત)

૧૩. હઝરત અલી (રદિ.) બયાન કરે છે કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.)એ ફરમાવ્યું : "જન્નતના એક સ્થળે "હુરે અયન" (મોટી આંખોવાળી અપ્સરા) એકત્ર થઈ લલકારશે કે તેવો સાદ મખલૂકે કદી સાંભળ્યો ન હશે (પછી તે) આ પ્રમાણે ગાશે : **"નહનુલ ખાલિદાત..."** એટલે અમે અમર રહેનારીઓ છીએ, કદી ફના થઈશું નહી, અમે મોજમજામાં રહેનારીઓ છીએ, કદીયે સખતાઈ ઝીલીશું નહી અમે રાજી રહેનારીઓ છીએ, કદીયે નારાઝ થઈશું નહી. તે માણસ માટે મોટી વધામણી છે જે અમારો થાય અને અમે એમના થઈએ."

૧૪. હઝરત જરીર બિન અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) બયાન કરે છે કે રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : તમે પોતાના પરવરદિગારને પ્રત્યક્ષ નિહાળશો અને એક રિવાયતમાં છે કે અમે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની ખિદમતમાં બેઠા હતા, તો આપે લયલતુલ બદ્ર (પુનમ) ના ચાંદને જોઈ ફરમાવ્યું કે તમે તમારા માલિકને એવી જ રીતે નિહાળશો જેમ આ ચંદ્રને જોઈ રહયા છો, કે એને જોવામાં બેઉને કંઈ હરકત નથી. (જેમ દુનિયાના રાજવીની સવારી જોવામાં આવે છે). *(મિશ્કાત)*

૧૫. હઝરત સુહૈબ (રદિ.) બયાન કરે છે કે નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું : *"જ્યારે જન્નતવાળાઓ જન્નતમાં જશે ત્યારે અલ્લાહ તઆલા ફરમાવશે કે શું તમે અન્ય કંઈ વિશેષ ચાહો છો કે તમને આપું? તેઓ અરજ કરશે કે શું આપે અમારા ચહેરાઓને રોશન નથી કર્યા? શું આપે અમને સ્વર્ગમાં દાખલ નથી કર્યા? અને જહન્નમથી વિમુકત નથી કર્યા? આપ ફરમાવે છે કે પછી પરદો ઉઠાવી લેવામાં આવશે તેથી અલ્લાહ તઆલાનો જમાલ બા–કમાલ જોશે (દીદાર*

થશે) અને કોઈ ચીજ તેમને એવી અર્પણ થઈ ન હતી જે પોતાના પરવરદિગારની તરફ નજર કરવાથી વિશેષ પ્રિય (મહબૂબ) હોય.'' (મિશ્કાત)

૧૬. હઝ. ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) બયાન કરે છે કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.)એ ફરમાવ્યું : ''જન્નતીઓમાં સૌથી હલકા દરજ્જાનો તે માણસ હશે કે જેને પોતાના બગીચાઓ, પત્નીઓ તથા નેઅમતના સાધનો અને ખિદમતગારો તેમ મનોરંજક સામગ્રીઓ એક હજાર (૧૦૦૦) વર્ષના અંતર સુધી નજર આવશે અને સૌથી વધુ ઈઝઝતવાળો તે માણસ હશે જે હક તઆલાના દીદારથી સવાર–સાંજ મુશર્રફ થશે.'' (અહમદ, તિરમિઝી)

૧૭. હઝરત જાબિર (રદિ.) બયાન કરે છે કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.)એ ફરમાવ્યું : જન્નતીઓ પોતાની નેઅમતોમાં નિમગ્ન હશે કે ઓચિંતુ તેમની રૂબરૂ એક નૂર બુલંદ થશે, તો એકાએક શું નિહાળશે કે ઉપરથી હક તઆલાનો ઝૂહુર થયો હશે અને ઈરશાદ થશે : ''અસ્સલામુ અલયકુમ હે જન્નતીઓ'' અને આ આયતની એ જ તફસીર છે : "સલામુન કવલમ મિર્રબ્બિર રહીમ" તેથી હક તઆલા જન્નતીઓને તથા જન્નતીઓ હક

તઆલાને જોશે અને જ્યાં સુધી ત્યાં જોતા રહેશે ત્યાં સુધી બીજી કોઈપણ નેઅમત તરફ લક્ષ આપશે નહિ; અહીં સુધી કે તે તેઓથી પરદામાં થઈ જશે અને નૂર (જે તેનો અસર છે) બાકી રહી જશે. *(મિશ્કાત)*

ફાયદો : આ હદીસોના વિષયો પ્રત્યે લગારે વિચાર કરવામાં આવે. શું એવી અનુપમ, અમૂલ્ય અને સદા કાયમ રહેનારી નેઅમતો જગતના કોઈપણ સુલ્તાને હફતે અકલીમ (ચક્રવર્તી રાજા)ને પણ પ્રાપ્ત છે ? *(તસ્હીલે શવકે વતન અથવા આખિરતનો શવક, હઝરત મૌલાના અશરફઅલી થાનવી રહ.ની કિતાબ)*

★ મસાકીન-તય્યેબા વિશે ★

એક માણસે હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.)થી પૂછયું કે મસાકીન તય્યેબા શું છે ? હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.)એ કહયું કે તું જાણવાવાળા પાસે આવ્યો. જન્નતમાં એક બહુ જ મોટો મહેલ છે. જેનાં અંદર ૭૦ (સિત્તેર) હવેલીઓ છે સૂર્ખ યાકૂતની. દરેક હવેલીમાં ૭૦ (સિત્તેર) કમરા (રૂમો) છે સર્દ જુમુર્રુદનાં. પછી દરેક કમરામાં ૭૦ ચારપાઈ (ખાટલા)

છે. દરેક ખાટલા એટલા મોટા છે કે એક–એક ખાટલા પર ૭૦ પથારી (બિસ્તરા) છે. દરેક પથારી પર જન્નતની હુર બેઠેલી હોય છે. તે એટલી ખૂબસુરત છે કે સૂરજને આંગળી બતાવી દે તો સૂરજ નજર ન આવે. તેનું થૂંક દરિયામાં નાખી દે તો દરિયો મીઠો થઈ જાય. મુર્દા સાથે વાત કરે તો મુર્દુ જીવતું થઈ જાય. ૭૦ જોડ કપડામાં જેનું શરીર નજર આવે. જેને અલ્લાહ તઆલાએ મુશ્ક, અંબર, કાફુર અને ઝાફરાનથી બનાવેલી છે. પછી દરેક કમરા (રૂમ)માં સિત્તેર દસ્તરખાનો છે. દરેક દસ્તરખ્વાન પર ૭૦ જાતના ખાવાનાં છે. દરેક કમરામાં ૭૦ નોકર–નોકરાણીઓ છે. આટલું લાંબુ–ચોડું જન્નતમાં એક મહેલ છે. પછી અલ્લાહ પાક શું તાકત દેશે ઈમાનવાળાઓને, દીનની મહેનત કરવાવાળાઓને કે અર્ધા દિવસમાં બધી જ બીબીઓ (હુરો) પાસે જઈ શકે છે. બધા જ જાતનાં ખાવાનાં ખાઈ શકશે, કંઈ પણ નહી થશે. તાકત પણ જવાન, સેહત પણ જવાન. આ છે મસાકીન–તય્યેબા.

(મૌ. તારીક જમીલ સા. પાકિસ્તાની : તબ્લીગ જમાઅતના અગ્રણી આલીમ)

★ ઈમાનનામુ ★

ઈમાનના ફર્ઝ

ઈમાનના બે ફર્ઝ છે : (૧) કલિમએ તય્યિબ ઝબાનથી પઢવો. (૨) એના અર્થને દિલથી સાચો જાણવો.

કલિમાના ફર્ઝ

કલિમાના ત્રણ ફર્ઝ છે : (૧) ઉંમરમાં એકવાર પઢવો. (૨) સહીહ પઢવો. (૩) કોઈ પઢવાનું કહે તો જલદી પઢવો.

ઈમાનની સિફતો

ઈમાનની સાત સિફતો છે : (૧) અલ્લાહ પર ઈમાન લાવવું. (૨) ફરિશ્તાઓ પર ઈમાન લાવવું. (૩) કિતાબો પર ઈમાન લાવવું. (૪) પયગમ્બરો પર ઈમાન લાવવું. (૫) કિયામત પર ઈમાન લાવવું. (૬) તકદીર પર ઈમાન લાવવું. (૭) મૃત્યુ બાદ સજીવન થવા પર ઈમાન લાવવું.

ઈમાનની શર્તો

ઈમાનની સાત શર્તો છે : (૧) ઈખ્તિયારે—સ્વેચ્છાએ ઈમાન લાવવું. (૨) ગૈબ પર ઈમાન લાવવું. (૩) ગૈબની ખબર

ખુદા જ જાણે છે, એમ કહીને ઈમાન લાવવું. (૪) હલાલને હલાલ જાણવું. (૫) હરામને હરામ જાણવું. (૬) અલ્લાહના ક્રોધ–કોપથી ડરતા રહેવું. (૭) અલ્લાહની રહમતના ઉમ્મીદવાર રહેવું.

ઈમાનની સલામતીની શર્તો

ઈમાન સલામત રહેવાની શર્તો ચાર છે : (૧) ઈમાન પામવાથી ખૂશ રહેવું. (૨) ઈમાન છીનવાઈ જવાથી ડરતા રહેવું. (૩) ઈમાનથી મહરૂમ કરનાર ચીજોથી દૂર રહેવું. (૪) મુસલમાનો પર મહેરબાન રહેવું.

ઈમાનના અહકામ

ઈમાનના અહકામ સાત છે : (૧) જાનથી. (૨) માલથી. (૩) તકલીફથી. (૪) બદગુમાનીથી. (૫) ધોકાથી. (૬) હંમેશા દોઝખી બનવાથી અમન દેવી. (૭) જન્નતે લઈ જવું.

ઈમાનના વાજિબ

ઈમાનના બાર વાજિબો છે : (૧) બિદઅતથી બચવું. (૨) નેક લોકોની સોહબતમાં રહેવું. (૩) ખરાબ લોકોથી દૂર રહેવું. (૪) સ્વજનોને દીનની તાલીમ આપવી. (૫)

રિશ્તેદારોથી મેળમિલાપ રાખવો. (૬) બે ઝઘડતા મુસલમાનોમાં સુલેહ કરાવવી. (૭) યતીમોથી મુહબ્બત કરવી. (૮) ગરીબો પર રહમ કરવી. (૯) તરસ્યાને પાણી પીવડાવવું. (૧૦) રસ્તેથી કાંટા, પથ્થર, ગંદકી દૂર કરવી. (૧૧) બિમારની ખબર પૂછવી. (૧૨) મય્યિતને નવડાવવી.

★ ઈસ્લામનાં ફર્ઝ ★

અલ્લાહ અને રસૂલ (સલ.)ની પેરવીને ઈસ્લામ કહે છે.

ઈસ્લામના પાંચ ફર્ઝ છે : (૧) કલિમ–એ શહાદત (૨) નમાઝ (૩) રોઝા (૪) ઝકાત (૫) હજ્જ.

ઈસ્લામના વાજિબ

ઈસ્લામના સાત વાજિબો છે : (૧) વિત્ર, (૨) ફિત્ર, (૩) કુર્બાની, (૪) ઉમરહ, (૫) માં–બાપની પેરવી, (૬) અવરતે શવહરની તાબેદારી કરવી, (૭) મહરમનું ભરણપોષણ.

ઈસ્લામની સુન્નતો

(૧) ખત્ના કરાવવી, (૨) માથાના વાળ, (૩) નાકના વાળ, (૪) મૂંછના વાળ, (૫) બગલના વાળ અને (૬) દૂંટી નીચેના

વાળ કઢાવવા, (૭) નખ કાપવા, (૮) દાઢી રાખવી.

(ઝરૂરતુલ મુસ્લિમીન : દારૂલ ઉલૂમ ભરૂચ, પ્રકાશન નં. ૭૧)

★ જરૂરી ગુઝારીશ ★

રસૂલે પાક સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની સૌથી મોટી સુન્નત એ છે કે દીનની મહેનતના માટે પોતાની જાન, માલ અને વખત લગાવવામાં આવે.

★ જઝ્બએ દા'વત ★

છોળ દેના ફર્ઝ હે રાહે ખુદામેં સબકો ઘર
રસ્મે ઈમાં ઝિંદા કર જબ દહ્રમેં બળ્હ જાએ શર

શર હી શર બાલાએ સર અંદર ભી શર બાહર ભી શર
ગર ન સીખા દીન તૂને તેરી દુન્યા પુર ખતર

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ٥ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِيْنَ ٥ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ٥

આપનો પરવરદિગાર જે મહાન ઈઝઝતવાળો છે, તે એવી વાતોથી પવિત્ર છે જેને તેઓ (કાફિરો) બયાન કરે છે અને સર્વે રસૂલો પર સલામ છે અને સઘળા વખાણ અલ્લાહ તઆલાને જ માટે છે, જે તમામ જગતોનો પાલનહાર છે.

(સૂ. સાફફાત, ૧૮૦ થી ૧૮૨)

નમ્ર વિનંતી

બિસ્મિલ્લાહિ ર્રહમાનિ ર્રહીમ

નહમદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ કરીમ

પવિત્ર અહાદીસમાં અમુક આ'માલ એવાં જોવા મળ્યાં, જે દેખાવમાં અત્યંત મુખ્તસર અને હલકાં–ફુલકાં જણાયાં, પરંતુ એમના આચરણ (અમલ) પર સવાબ બહુ જ પુષ્કળ બયાન થયો છે, જે અલ્લાહની કરીમ ઝાતનો માત્ર ફઝલો કરમ છે અને તેની અપાર બખ્શિશ છે, જે અમ ફકીરો માટે એની અસીમ રહમત છે. આ કિતાબમાં તે આ'માલને એકત્રિત અને સંગ્રહિત કરાયાં છે, જેથી તે મહાન સવાબ પ્રાપ્ત થઈ શકે; પરંતુ યાદ રહે કે દીન કેવળ એ આ'માલ પર જ અવલંબિત નથી; બલ્કે દરેક મુસલમાનના શિરે ફર્ઝ છે કે તે તમામ પ્રકારના હક્કો અને ફરાઈઝને અદા કરે તથા તમામ પ્રકારના ગુનાહોથી બચવાની ભરપૂર કોશિષ પણ કરે.

કિતાબમાં વર્ણવાયેલા અમુક આ'માલને અમલમાં મૂકવા પર ગુનાહોની બખ્શિશનો વાયદો કરાયો છે, એના વિશે આ વાત ખાસ લક્ષમાં રહે કે એમાં માફીથી ગુનાહે સગીરહની માફી મુરાદ છે, કારણ કે ગુનાહે કબીરહ તવબા

વગર માફ થતાં નથી, જેથી કોઈને આ ગેરસમજ થવા ન પામે કે તે ગમે તે પ્રકારનાં ચાહે તેટલા ગુનાહ કરતો રહે, છતાં તવબા વગર એ આસાન આ'માલ દ્વારા માફી થતી રહેશે.

તદુપરાંત, કોઈ સજ્જન એવા ધોકામાં પણ ન રહે કે જ્યારે અમે મોટા નેક કામોથી મહરૂમ છીએ તો આવા આસાન અને મુખ્તસર આ'માલ કરવાથી શું ફાયદો થવાનો છે ? અથવા જ્યારે અમે મોટા મોટા નેક કામ કરી રહયા છીએ તો પછી આવા (નાના નાના) આમાલ કરવાની શી જરૂર છે ? આ બેઉ ખ્યાલ શયતાની ફરેબ છે, કારણ કે મારા મહબૂબ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ જેમના પર મારા માં–બાપ કુરબાન થાય, ઈરશાદ છે :

'નેકીની કોઈ વાતને કદાપિ હકીર (ગૌણ) ન સમજો !'

કારણ કે શકય છે કે આ જ નેકી કબૂલ થઈ જાય અને એની જ બરકતથી આપણી બાકી રહેલી ઝિંદગી પણ દુરુસ્ત થઈ જાય.... જેથી આ સમતોલ જઝબા કે વલણથી આ કિતાબનું વાંચન કરી અમલ કરો. *(આસાન નેકીયાંનો સારાંશ)*

વમા તવફીકી ઈલ્લા બિલ્લાહ, વલા હવ્લ વલા કુવ્વ-ત ઈલ્લા બિલ્લાહ....

જરૂરી નિવેદન તથા અપીલ

અસ્સલામો અલયકુમ વ.વ.

માનવંત મુસ્લિમ બિરાદરો ! આ કિતાબ "રહમતે ઈલાહીના ખઝાનાઓ" (પ્રકાશન નંબર ૩૧૭) ગુજરાતી તથા અંગ્રેજીમાં તથા "તોહફ-એ-દુન્યા વ આખિરત" (પ્રકાશન નંબર ૨૭૮) ગુજરાતી તથા અંગ્રેજીમાં (૨૦૦૧ના વર્ષની નવી આવૃત્તિ વધારાના નવા પ્રકરણો સાથે) પોતાના સવાબે જારિયહ માટે તથા પોતાના મર્હુમોના સવાબ અર્થે છપાવવી હોય તો દારૂલ ઉલૂમ અરબિય્યહ ઈસ્લામિય્યહ ભરૂચ–કંથારીઆનો સીધો કોન્ટેકટ કરશો.

મારા ભાઈઓ! આ ક્ષણભંગુર દુન્યા ત્યાગી દેવાય તે પહેલાં, માલ સંગ્રહનો હિસાબ–કિતાબ પુછાય તે પહેલાં, માલ ગેરરસ્તે ઉપડી જાય તે પહેલાં કંઈક માલ–મત્તા અલ્લાહ પાકનાં માર્ગે ખરચ કરો. અલ્લાહ પાક સાથે પણ વેપાર કરતાં જાઓ અને એ માટે સૌથી સરસ માર્ગ ઈલ્મે દીન અને દીની કિતાબોના પ્રચારમાં નાણાં ખરચ કરવા તે છે. એ જ *'સદકએ જારિયહ'* અને *'બાકી રહેનાર નેકીઓ'* છે, જે મરણ પછી પણ કામ લાગનાર છે. મરવા પછી પોતાનું

નામ–એ–આમાલ ચાલુ રહે તેનો આ ઘણો જ સારો અને બેહતરીન રસ્તો છે.

નોંધ : અંગ્રેજીમાં ભાષાંતર હજુ ચાલુ છે.

વધુ વિગત માટે દારૂલ ઉલૂમમાં નીચે આપેલ ફોન નંબર પર સંપર્ક કરવો.

મૌલાના હસન ભડકોદ્રવી સા.

✆ : ૦૧૧–૯૧–૨૬૪૨–૪૧૪૮૦ (દારૂલ ઉલૂમ)

✆ : ૦૧૧–૯૧–૨૬૪૨–૬૬૭૮૬ (દારૂલ ઉલૂમ)

✆ : ૦૧૧–૯૧–૨૬૪૨–૬૬૧૨૦ (ઘર)

★ પત્રવ્યવહારનું સરનામું ★

પ્રકાશન વિભાગ

દારૂલ ઉલૂમ ભરૂચ-મહમૂદનગર

મુ. પો. કંથારીઆ–૩૯૨૧૬૨

તા. જિ. ભરૂચ • (ગુજરાત–ભારત)